

VJESNIK
FRANJEVAČKE
PROVINCIJE
PRESVETOGA
OTKUPITELJA

Godina 60. Broj 4. Split, 2011.

USTANOVE

Split - Provincijalat Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja
www.franjevci-split.hr
provincijalat-franjevaca@st.t-com.hr
 Split - Franjevački klerikat
franjevacki-kerikat@st.t-com.hr
 Split - Franjevački institut za kulturu mira
www.franjevacki-institut.hr
kultura-mira@st.t-com.hr
 Makarska - Služba Božja
sluzba-bozja@st.t-com.hr
 Knin - Caritas župe sv. Ante
caritas_knin@inet.hr
 Zagreb - Vicepostulatura oca Antića
otac-antic@zg.t-com.hr
 Frankfurt/M - Hrvatski dušobrižnički ured
www.kroatenseelsorge.de
delegatur@kroatenseelsorge.de

SAMOSTANI

Knin - Franjevački samostan Sv. Ante
franjevacki-samostan-knin@si.t-com.hr
 Visovac - Franjevački samostan Gospe Visovačke
samostan@visovac.hr
www.visovac.hr
 Zaostrog - Franjevački samostan
www.samostan-zaostrog.hr

ŽUPE

Banjevci - Župa sv. Nikole Tavelića
zupa.banjevci@hi.t-com.hr
 Bilice - Župa Uznesenja BDM
www.zupabilice.hr
 Proložac - Župa sv. Mihovila
www.prolozac.com
prolozac@prolozac.com
 Runovići - Župa Gospe Karmelske
www.runovici.hr
 Split - Župa Gospe od Zdravlja
zupa-gospe@st.t-com.hr
 Sinj - Župa Gospe Sinjske
www.gospa-sinjska.t-com.hr
gospasinjska@hi.t-com.hr
 Studenci - Župa sv. Ilije
www.studenci.hr
 Šibenik - Župa sv. Ante - Šubićevac
www.subicevac.com
zupa@subicevac.hr
 Zagreb - Župa M. B. Lurdske
www.gospa-lurdska.hr
 Geretsried - Pfarrei Maria Hilf
www.pfarreimariahilf.de

MISIJE

Bietigheim-Bissingen
sveti-franjo-asiski@online.de
 Darmstadt-Hrvatska katolička misija
krotische.gemeinde.darmstadt@t-online.de
 Düsseldorf - Hrvatska katolička misija
www.cro.mission-duesseldorf.de
 Esslingen - Hrvatska katolička misija
hkz-es@arcor.de

Frankfurt/M - Hrvatska katolička misija
www.zupa-frankfurt.de
 Freising - Hrvatska katolička misija
croliculum@online.de
 Kelkheim - Hrvatska katolička misija
www.HKZ-MTH.de
 KroatischeKath.GemeindeMTH@t-online.de
 Köln-Hrvatska katolička misija
www.hkm-koeln.de
hkm@hkm-koeln.de
 London - Hrvatska katolička misija
hkmlondon@gmail.com
 Mainz - Hrvatska kaolička zajednica
www.kroatische-kath-gemeinde.de
hkm.mainz@arcor.de
 München - Hrvatska katolička misija
www.baykro.de
 Sindelfingen - Hrvatska katolička misija
www.kkgsifi.de
kkg.sifi@drs.de
 Stuttgart-Bad Cannstatt - Hrvatska katolička misija
www.HKZ-Badcannstatt.de
hkz_badcannstatt@yahoo.de
 Stuttgart-HKZ Bl. A. Stepinac i Sv. Martin
www.kkgs.de
info@kkgs.de
 Vancouver - Hrvatska župa Srca Marijina
www.heartofmary.ca
 Wuppertal - Hrvatska katolička misija
ujac@wtal.de

OSOBNJE ADRESE

Ajdučić, fra Nikica
nikica.ajducic@st.t-com.hr
 Ančić, fra Božo
frabozaoncic@yahoo.de
 Balajić, fra Siniša - Roma
sinke@libero.it
 Bašić, fra Karlo
karlobasic@net.hr
 Bebić, fra Josip
josip.bebic@kroatenseelsorge.de
 Bilić, fra Ante
ante.bilic@freenet.de
 Boban, fra Dujko
fratar@pacbell.net
 Brkan, fra Jure
juraj.brkan@st.t-com.hr
 Brnas, fra Branko
b.brnas@12move.de
 Buljan, fra Vuk
fravuk@gmx.de
 Bustruc, fra Miroslav
miroslav.bustruc@st.t-com.hr
 Crnčević, fra Ante
ante.crncevic@zg.t-com.hr
 Cvitković, fra Josip
frajosipc@yahoo.fr
 Čarić, fra Boris
fraboris@gmx.de
 Čavka, fra Ante
ante.cavka@st.t-com.hr
 Čovo, fra Ante
ante.covo1@st.t-com.hr
 Čovo, fra Šimun
simun.covo@st.t-com.hr
 Čovo, fra Stjepan
ante-stjepan.covo@st.t-com.hr

Čugura, fra Frano
pfano@htomail.com
 Čurčija, fra Božo
bozo.curcija@si.t-com.hr
 Čurčija, fra Nikola
nikola.curcija@si.t-com.hr
 Domazet, fra Anđelko
andjelko.domazet@st.t-com.hr
 Doljanin, fra Frano
franodoljanin@gmail.com
 Dukić, fra Tomislav
t-dukic@kroatische-mission-muenchen.de
 Erceg, fra Ivica
ivica.erceg@du.t-com.hr
 Gotovac, fra Josip
josip.gotovac@si.t-com.hr
 Grbavac, fra Josip
josip.grbavac@st.t-com.hr
 Gulić, fra Petar
fra.petar.gulic@inet.hr
 Gverić, fra Drago
dragooofm@yahoo.fr
 Jukić, fra Nedjeljko
nedjeljko.jukic@st.t-com.hr
 Jurić, fra Ivica
ivicajurich@gmail.com
 Hrgović, fra Jure
frajure@gmail.com
 Kapitanović, fra Vicko
Vicko.Kapitanovic@public.srce.hr
 Klapež, fra Petar
fra.pklapez@gmx.de
 Klarić, fra Josip
josip.klaric@t-online.de
 Kodžoman, fra Joško
josko.kodzoman@zg.t-com.hr
 Križanović, fra Ivan
IvnKrizanovic@aol.com
 Kulović, fra Josip
j.kulovic@arcor.de
 Lubina, fra Petar
petar.lubina@st.t-com.hr
 Marković, fra Ante
frajoyo@telda.net
 Milanović Litre, fra Frano
frafraus@yahoo.com
 Milanović Litre, fra Slaven
zupnik@gospa-lurdska.hr
 Milanović Trapo, fra Petar
petarmilanovic49@yahoo.it
 Modrić, fra Miroslav
framiroslav@compuserve.de
 Mrše, fra Marko
marko.mrse@st.t-com.hr
 Moro, fra Dušan
dusan.moro1@gmail.com
 Nimac, fra Marko
framarko@gospa-lurdska.hr
 Nimac, Stipe
stipe.nimac@st.t-com.hr
 Odrlić, fra Miljenko
miljenko.odrljin@st.t-com.hr
 Periša, fra Ante Branko
ante-branko.perisa@st.t-com.hr
 Prolić, fra Mladen
mladen.prolic@st.t-com.hr
 Repša, fra Josip
josip.repasa@si.t-com.hr
 Runje, fra Domagoj
domagojrunje@yahoo.it
 Šabić, fra Nediljko
pnsabic@web.de
 Šimić, fra Josip
josip.simic1@zg.t-com.hr
 Šimunović Jurić, fra Jure
jure.juric-simunovic@st.t-com.hr
 Šimunović, fra Ljubomir
ljubomirsimunovic@yahoo.com
 Škopljanac Mačina, fra Ivan
macina@arcor.de
 Šušnjara, fra Stipe
stipe.susnjara@st.t-com.hr
 Tolić, fra Zvonko
ztolic@gmail.com
 Tolić, fra Željko
zeljko.tolic@st.t-com.hr
 Toplak, fra Blaž
blaz.toplak@st.t-com.hr
 Udovičić, fra Ivica
ivan.udovicic@st.t-com.hr
 Vučković, fra Ante
ante.vuckovic1@st.t-com.hr
 Vukman, fra Marinko
marinko.vukman@drs.de
 Vukušić, fra Ante
ante.vukusic@si.t-com.hr
 Župić, fra Jozo
frajozo@gmx.de

VJESNIK

FRANJEVAČKE PROVINCIJE PRESVETOGA OTKUPITELJA

ISSN: 1334-8248

Osnivač i izdavač:

Provincijalat Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja,
 21000 Split - Trg Gaje Bulata 3
 Tel: 021/ 348-182; Fax: 021/ 347-822;
 e-mail: provincijalat-franjevaca@st.t-com.hr

Odgovorni urednik: Dr. fra Željko Tolić, provincijal

Glavni urednik: Fra Ante Udovičić

Grafičko uređenje: Silvio Družević

Tisak: Jafra-print d.o.o. Solin

List izlazi dvomjesečno

Naslovna stranica:

Josip Biffel, *Krist Kralj*, mozaik u franjevačkoj crkvi
 Uznesenja Marijina u Makarskoj

IZ PROVINCIJALATA

Okružno pismo o. Provincijala.....	99
------------------------------------	----

IZ TAJNIŠTVA

Izveštaj sa sastanka Provincijskog definitorija održanog u Splitu 26.-27. rujna 2011.	102
Fra Ivan Macut magistrirao	104
Diplomirali – fra Mihovil Klarić i fra Božo Mandarić	104
Položili jednostavne zavjete.....	104
Primljeni u novicijat.....	104
Svečano zavjetovani	105
Prof. dr. sc. fra Ante Vučković izabran za dekana KBF-a.....	105
Napustili Zajednicu	105

IZ ŽIVOTA PROVINCIJE

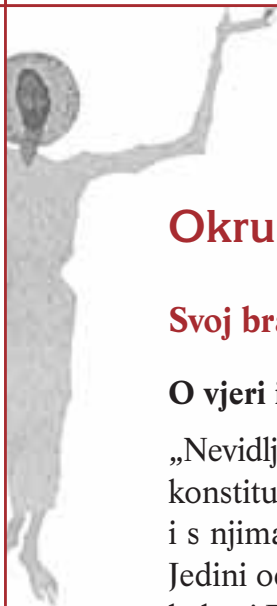
Svećeničko ređenje	106
Oblačenje i zavjetovanje.....	108
Dan Provincije.....	111
Susret ministranata.....	118
Duhovna obnova i zavjetovanje članova FSR-a u Drnišu	119
Slavlje posvete samostanske crkve na Trsteniku	120
KUD Župa Grab predstavljao Hrvatsku na smotri folkloru u Turskoj.....	130
Proslava Gospe od Anđela u Imotskome	131
Slavlje Gospe od Anđela na Visovcu	133
Završen hod Franjevačke mladeži	134
Održan festival „Klape Gospi Sinjskoj 2011“. u Sinju	136
Proslava Velike Gospe u Sinju.....	138
Mali jubilej „Opsade Sinja 1715. godine“	141
Susret kolega svečano zavjetovanih 1961. godine	143
Fra Luka Tomašević održao predavanje u Moskvi.....	146
Trideset osmo hrvatsko hodočašće.....	147
Proslavljen Dan župe – Main-Taunus/Hochtaunus.....	149
Završna proslava 50. obljetnice Hrvatske katoličke misije Kölnu.....	150
U prigodi 50. obljetnice proslave Hrvatske katoličke misije u Kölnu	154
Oproštaj fra Josipa Cvitkovića u Kruču i Filiću – Molize.....	158
Slavlje sakramenta Potvrde u HKM Offenbach am Main	159
50. obljetnica župe u Vancouveru	161

NAŠI POKOJNICI

† Fra Ivan Mirković 163
† Fra Frano Bilokapić 170
† Nediljko Križanović 182
† Mara Čupić 182
† Stipe (Rajko) Čovo 182

BIBLIOGRAFIJA

Školjkini biseri – AFORIZMI 183

Okružno pismo o. Provincijala

Svoj braći u domovini i inozemstvu

O vjeri i životu, odgovornosti i poslanju

„Nevidljivi Bog, u bujici svoje ljubavi – veli Drugi vatikanski sabor u dogmatskoj konstituciji *Dei Verbum*, br. 2 – zapodijeva razgovor s ljudima kao prijateljima i s njima druguje da ih pozove u zajedništvo sa sobom i da ih u nj prigrli.“ Jedini odgovor na ovaj besplatni Božji poziv jest vjera. Ne bilo koja i ne bilo kakva! Riječ je o vjeri poput Abrahamove – čovjeka spremna na svakodnevno prihvaćanje Božjih nauma. To je vjera o kojoj govori i apostol Jakov u svojoj poslanici – vjera života i djela, a ne slatkorječivosti u kojoj jezik može izgovoriti i najljepše riječi o Bogu a da srce pri tom bude daleko od njega, pa i bez njega. Činom vjere, čovjek se u potpunosti otvara Bogu kao što se biljka otvara suncu.

Budući da su nam Božji darovi darovani besplatno i bez kajanja, tako bi i čovjek trebao besplatno Bogu uzvratiti, podastirući mu besplatno svoj razum, bez kajanja svoju volju, bez ustručavanja svoje strahove i s povjerenjem sve svoje nade; sve svoje noći i svitanja, lijeganja i ustajanja. Činom vjere i potpune izručenosti trebao bi se svakodnevno – bez počinka, ali i bez umora – ugrađivati u Božji naum spasenja; trebao bi se „poslušnošću vjere“ (Rim 1,5; 16,26) – poput Abrahama, Marije, sv. Franje, fra Ante Antića i fra Rafe Kalinića... – sunovratiti u bezdan neizvjesnosti i Božje providnosti. Mogu li se s tim osobama barem u nečemu poistovjetiti? Mogu li ih barem u nečemu nasljedovati ili, zbog njihove nedostižnosti, o njima smo lijepo govoriti?

Ovaj Pavlov izraz „poslušnost vjere“, odnosno poslušati vjerom, pred sve nas koji smo «službenici Riječi» stavlja ozbiljni ispit s jedne i izazov s druge strane. Riječ je o ispitu iskrenosti prema samome sebi i svojoj savjesti, prema Bogu i prema svima kojima njegovu riječ prenosimo. S druge pak strane riječ je i o izazovu koji nas svakodnevno stavlja i dovodi pred nas same u smislu promišljanja našega puta, redovničkog i svećeničkog, koji smo odabrali i svjedočanstva uzornog života na koji smo dužni i pozvani.

Čin poslušnosti vjere otvara još jednu važnu stranicu našega poziva i poslanja, koja može biti i ovako pročitana ili napisana: ne možemo vjerovati u Isusa Krista ako nemamo udjela u njegovu Duhu. O tome na više mjesta svjedoči i sv. Pavao kad kaže da „nitko ne može reći: ‘Isus je Gospodin’, osim u Duhu Svetom“ (1 Kor 12,3).

Nakon odgovora na Božji poziv – naravno, dragovoljnog i bez prisile – i nakon ulaska u čin poslušne vjere, kojega resi iskrenost i svakodnevno usavršavanje, odnosno suobličavanje slici Krista Gospodina, neminovno ulazimo u predvorje svete poniznosti i besplatne milosti, jer vjera je svakako milost.

Jedno i drugo, vjera i milost, su darovi Božji koji su besplatno darovani, ali se mogu i oduzeti. Činjenica da smo redovnici i svećenici ne daje nam povlasticu sigurnosti i uljuljanosti da će redovničko odijelo ili svećenička misnica, nekim automatizmom, nadomjestiti potrebu za preispitivanjem naše vjere i svakodnevnim zahvaljivanjem za taj čisto besplatni i nezasluženi Božji dar. Slično je to onoj situaciji u Cezareji Filipovoj kad je Petar na Isusov upit: „A što vi kažete, tko sam ja?“, odgovorio: „Krist, Sin Boga živoga“, Isus mu reče: „To ti nije objavilo tijelo i krv, nego Otac moj, koji je na nebesima« (Mt 16, 15-18). Stoga, sve što jesam i posjedujem, moje biti i moje imati, jest Božje vlasništvo. Bog daje darove, koje može i oduzeti, jer ih ne daje bez pokrića. Činjenica je da mlaka i površna vjera, profesionalna i formalistička, slabi duh. Umjesto da to, slikovito rečeno, bude snažna i plodna, čista i pitka, darežljiva i blagoslovljena rijeka, ona se pretvara u neznatni potok, sa skromnim nagovještajima da kroz njega teče voda.

U tom kontekstu i u toj slici, nije li na mjestu upitati se, redovnički ozbiljno i svećenički iskreno: Jesam li plodna i blagoslovljena rijeka ili potok kroz kojega svašta teče, a najmanje zdrava i pitka voda? Što nas to čini nenatrunjenima, bistrima i pitkima, poželjnim pićem onima koji su žedni? Na temelju čega ljudi, kad nas sretnu, dožive neku svetu radost i zahvalnost ili pak razočarenje i tugu? Je li to naša redovnička i svećenička zrelost, iskrenost i dosljednost, u prvom, ili podvojena osobnost i vješta gluma, u drugom slučaju? Jesmo li ljudi vjere ili samo zanata?

Osim vjere i iskrenosti prema sebi, i svega onoga što u taj inventar ulazi, za naš je redovničko-svećenički život bitno i pitanje osjetilnosti, strasti i čuvstava. U br. 1762 *Katekizma Katoličke crkve* čitamo: „Ljudska osoba usmjeruje se prema blaženstvu svojim slobodnim činima: strasti ili čuvstva što ih doživljava mogu je za to raspoložiti i u tome pomoći.“ Strasti «u sebi nisu ni dobre ni zle. Svojstveno je savršenosti moralnog ili ljudskog dobra da razum ravna strastima» (KKC, br. 1767). A «moralna je savršenost u tome da čovjek bude usmjeren k dobru ne samo voljom, nego i svojom osjetnom težnjom, prema riječima Psalma: ‘Srce moje i moje tijelo kliču Bogu živome’» (KKC, br. 1770). Ukratko, „Strasti su zle ako im je ljubav zla, a dobre ako im je ljubav dobra“, veli sv. Augustin, *O državi Božjoj*, 14,7.

Draga braćo! Bog nas je stvorio razumnima i prepustio nas u «ruke naše vlastite odluke» (Sir 15,14). Budući da živimo u vremenu u kojem su se mnoge stvari do kojih se do jučer kao do neke «svetinje» držalo uzdrmane, a neke toliko obezvrijeđene, omalovažene i gotovo ponižene, zato i naši osobni čini i odluke, u tom kontekstu promijenjenih društvenih prilika i običaja, moraju biti svjesnije, obzirnije i zrelije. Moramo biti odgovorniji prema sebi osobno, a obzirniji i solidarniji prema svojoj redovničkoj Zajednici, i Crkvi općenito, kojoj pripadamo. Jer došlo je vrijeme, evolutivno ili nametnuto

sasvim je svejedno, u kojem vlastiti čin i odluka više nisu osobni i subjektivni, nego «po zapovjednoj odgovornosti», kolektivni i zajednički. Kao što grijeh i prijestup pojedinca više nije njegov osobni i individualni, nego postaje dio opće krivnje, tako se i slikom pojedinca mjeri i promatra, hvali ili osuđuje cijela zajednica kojoj dotični pojedinac pripada. O Crkvi, o njezinoj stoljetnoj umješnosti i nenadmašivoj diplomaciji, o njezinoj kulturi i intelektualnoj baštini, o njezinim službenicima i svećenicima izrečeni, i s pravom, mnogi hvalospjevi. U tom smislu, draga moja braćo, priželjkujem, nadam se i sve vas molim da budemo na razini naraštaja, Crkve i Provincije, koji predvodi, a ne zaostaje; koji je uvijek ispred, a nikada iza; koje novinski članci prozivaju zbog učinjenog dobra, a ne razvlače zbog navodnog ili stvarnog zla.

Draga braćo! Kao što je sv. Pavao pišući kršćanskom općini u Rimu (Rim 6, 13-14), tako i ja pišući vama u domovini i inozemstvu želim reći i sve potaknuti: dajmo se Bogu na raspolaganje! Svoje udove i pamet, dušu i srce, svoju muku i znoj, svoje snove i zavjete, svoje nade i sve svoje snage stavimo u službu Bogu! Pred 5, 10, 15 i više godina svaki je od nas u jednom trenutku, sa sklopljenim rukama u rukama Mnp. Provincijala – slobodno, voljno i dragovoljno, bez nagovaranja i prisile – svečano izjavio: *Ja, brat Željko, Petar Ivan, Ante, Marko, Tomislav, Bože, Jure...pošto mi je Gospodin dao ovu milost da – na hvalu Božju – odlučnom voljom živim Kristovo Evanđelje savršenije, pred nazočnom braćom u tvojim se rukama, oče Provincijale, zavjetujem da ću doživotno živjeti u poslušnosti, bez vlasništva i u čistoći po pravilu svetoga Franje što ga je potvrdio papa Honorije i Generalnim konstitucijama Reda manje braće. Predajem se, dakle, svim srcem ovome Bratstvu da bih – djelovanjem Duha Svetoga, zagovorom blažene i bezgrešne Djevice Marije, zajedno sa svetim našim Ocem Franjom i svim svetima uz pomoć braće – ostvario svoje posvećenje u službi Boga i Crkve.*

Svaki je od nas to izgovorio i zavjetovao. Svim srcem smo se predali provincijskom Bratstvu i doživotno obećali da ćemo svoj život svesrdno pokloniti i staviti u službu Boga i Crkve. Zašto se tih riječi ne bismo i danas sjećali, što više, u tom duhu i u skladu s njima živjeli? Zašto se i danas na toj vatri ne bismo grijali i danas zbog tih riječi sretni bili?

Nakon tih riječi Mnp. Provincijal je dodao: *A ja, u ime Crkve i našega Bratstva, primam tvoje zavjete, i od strane svemogućega Boga, budeš li to opsluživao, obećajem ti vječni život.*

I u završnom blagoslovu kazao: *neka vas blagoslovi Gospodin i neka vas čuva! Neke vas licem svojim obasja, milostiv neka vam bude! Neke pogled svoj Gospodin svrne na vas i mir vam podari!*

Kako bijaše onda, želim vam, draga braćo, da tako bude i sada, i vazda, i u vijeke vjekova!

Fra Željko Tolić, provincijal

Izveštaj sa sastanka Provincijskog definitorija održanog u Splitu 26.-27. rujna 2011.

Sastanak Provincijskog definitorija održan je u samostanu Gospe od Zdravlja u Splitu, 26. i 27. rujna 2011. godine.

Dnevni red je prihvaćen kako slijedi:

1. Primjedbe na zapisnik
2. Izveštaj o. Ekonoma
3. Provincijalov izvještaj
4. Pristigli dopisi (personalne naravi)
5. Personalne promjene
6. Pristigli dopisi
7. Razno

Nakon prihvaćanja zapisnika od 8. lipnja te izvještaja o. Ekonoma i o. Provincijala, pristupilo se pristiglim dopisima. Svi su dopisi personalne naravi pročitani i razmotreni. Potom su učinjene personalne promijene kako slijedi:

Fra Željko Ćurković - odobrava mu se „slobodna godina“, s boravkom u Franziskanerkloster Kreuzburg

Fra Ante Jurić - razrješuje se službe župnika u San Jose-u, te se predlaže za privremenog upravitelja Župe Svete Marije u Gracu-Drniškom.

Fra Drago Gverić - razrješuje se službe kapelana u Vancouveru, te se predlaže za župnika u San Jose-u.

Fra Branko Brnas - razrješuje se službe dušobrižnika u HKM u Kölnu, te mu se odobrava liječenje. Pridružuje se samostanskoj obitelji u St. Gabrielu u Münchenu.

Fra Josip Matić - razrješuje se službe župnika u Župi Svete Marije u Gracu-Drniškom. Fra Josip i dalje ostaje članom samostanske obitelji Gospe od Milosti na Visovcu.

Fra Božo Norac Kljajo - predlaže se za župnika u Župi Svih Svetih u Hrvacama.

Fra Josip Sušić - razrješuje se službe župnoga vikara u Župi Majke Božje Lurdske, te službi vikara i ekonoma samostana Majke Božje Lurdske u Zagrebu, te se predlaže za službu dušobrižnika HKM u Kölnu.

Fra Damjan Čovo - razrješuje se službe župnika u Župi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Bršanovu, te se predlaže za službu dušobrižnika HKM u Münchenu.

Fra Mate Puđa - predlaže se za službu privremenog upravitelja Župe Uznesenja Blažene Djevice Marije u Brštanovu.

Fra Josip Repeša - razrješuje se službe dušobrižnika HKM u Stuttgartu-Bad Cannstatt, te se predlaže za službu voditelja HKM u Wuppertalu.

Fra Denis Šimunović - razrješuje se službe župnika Župe Sv. Roka u Vinjanima, te se predlaže za službu dušobrižnika HKM u Stuttgartu-Bad Cannstatt.

Fra Daniel Stipanović - razrješuje se službe dušobrižnika HKM u Münchenu, te se predlaže za službu župnog vikara u Župi Majke Božje Lurdske, te vikarom i ekonomom samostana Majke Božje Lurdske u Zagrebu.

Fra Frano Doljanin - imenuje se urednikom (administratorom) Provincijske web stranice.

Fra Stipe Šušnjara - imenuje se duhovnikom sjemeništaraca u Sinju.

Fra Ivan Režić - razrješuje se službe župnoga vikara u Župi Sv. Frane u Imotskom, te se šalje na studij duhovnosti u Rim.

Fra Edvard Sokol - razrješuje se službe domeštra novaka, te se predlaže za službu župnog vikara u Župi Sv. Frane u Imotskom.

Fra Stojan Damjanović - razrješuje se službe vikara samostana Gospe od Milosti na Visovcu, te se imenuje domeštrom novaka na Visovcu.

Fra Jure Šimunović - imenuje se vikarom samostana Gospe od Milosti na Visovcu.

Fra Božo Ćurčija - imenuje se službenim ispovjednikom novaka na Visovcu.

Fra Šimun Čovo - razrješuje se službe ekonoma samostana Gospe od Zdravlja u Splitu, te se imenuje vratarom i domarom samostana O. fra Ante Antić u Splitu.

Fra Nedjeljko Čarapić - imenuje se ekonomom samostana Gospe od Zdravlja u Splitu.

Fra Dujo Jukić - odobrava mu se upis na postdiplomski studij na KBF-u u Splitu, te se pridružuje samostanskoj obitelji Gospe od Zdravlja u Splitu sa službom vratara i domara samostana.

Fra Jakov Begonja - razrješuje se službe župnika Župe Sv. Ilije u Studencima, te se predlaže za službu župnika Župe Sv. Roka u Vinjanima.

Fra Dinko Bošnjak - predlaže se za službu privremenoga upravitelja Župe Sv. Ilije u Studencima.

Fra Tomislav Dukić - odobrava mu se slobodna godina, te se pridružuje samostanskoj obitelji Sv. Martina na Sumartinu.

Nakon personalnih promjena, pročitani i razmotreni su i svi ostali pristigli dopisi.

Sljedeći sastanak Provincijskog definitorija održat će se u samostanu Gospe od Zdravlja u Splitu 7. i 8. studenoga s početkom u 9 sati.

Sastanak je završio 27. rujna 2011., u 15.40 sati.

Fra Ivan Macut magistrirao

Fra Ivan Macut, dana 24. lipnja 2011. na Teološkom fakultetu Papinskog sveučilišta Lateran (Pontificia Universitas Lateranensis), položio je magistarski ispit (Licentia in Sacra Theologia) sa konačnom ocjenom *summa cum laude* i time stekao akademski stupanj magistra znanosti iz teologije (mr. sc.), sa specijalizacijom iz znanosti o religijama.

Dok fra Ivanu čestitamo, ujedno mu želimo obilje Božjega blagoslova i uspjeha u nastavku studija.

Diplomirali – fra Mihovil Klarić i fra Božo Mandarić

Fra Mihovil Klarić diplomirao je u četvrtak 7. srpnja 2011. godine na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu.

Fra Božo Mandarić diplomirao je u srijedu 6. srpnja 2011. godine na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu.

Iskrene čestitke fra Boži i fra Mihovilu.

Položili jednostavne zavjete

Nakon provedene godine novicijata fra Ante Batinović (Plina-Stablina), fra Frano Bosnić (Blato-Korčula), fra Jure Papić (Solin-Split) i fra Dujo Jukić (Otok) položili su 9. srpnja 2011. godine na Visovcu svoje prve jednostavne zavjete.

Zavjete su položili u ruke mnogopoštovanog provincijala fra Željka Tolića.

Dok im čestitamo i želimo svetu ustrajnost, preporučujemo ih braći u molitve.

Primljeni u novicijat

9. srpnja 2011. godine na Visovcu je mnogopoštovani o. Provincijal primio u novicijat osmoricu postulanata.

Ivan Đuzel (Imotski)

Ivan Grubišić (Trilj)

Jerko Kolovrat (Imotski)
Petar Komljenović (Sindelfingen)
Dejan Međugorac (Knin)
Ante Prološčić (Klis)
Kristian Radas (Vodice)
Milan Sladoja (Sinj).

Dok im čestitamo i molimo svemogućeg Boga da ih obdari svetom ustrajnošću, preporučamo ih braći u molitve.

Svečano zavjetovani

U srijedu, 12. listopada 2011. godine u crkvi Presvetog Otkupitelja u Splitu na Trsteniku za vrijeme euharistijskog slavlja u 18 sati naša četiri bogoslova fra Šimun Markulin iz Župe Svih svetih (Hrvace), fra Antonio Mravak iz Župe Svih svetih (Gala), fra Lazar (Ivica) Perica iz Župe Našašća Sv. Križa (Vodice) i fra Ivan Vuletić iz Župe Presvetog Trojstva (Slivno) položili su svečane zavjete u ruke provincijala dr. fra Željka Tolića.

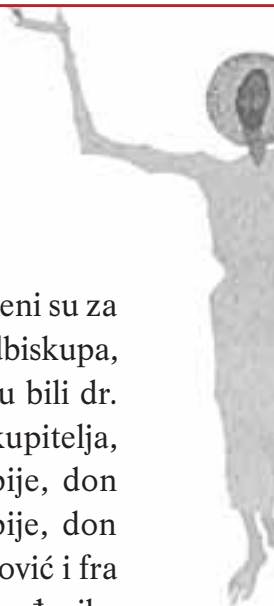
Našim slavljenicima čestitamo i preporučujemo ih u bratske molitve.

Prof. dr. sc. fra Ante Vučković izabran za dekana KBF-a

Na III. izvanrednoj sjednici Fakultetskog vijeća Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu u utorak, 5. srpnja 2011. godine, za novoga dekana KBF-a izabran je prof. dr. sc. fra Ante Vučković, prodekan za znanost i nastavnik pri Katedri za filozofiju. Nakon redovite predstojeće procedure, službu dekana KBF-a preuzet će 1. listopada, početkom sljedeće akademske godine 2011./2012.

Napustili Zajednicu

Fra Mate Milas, bogoslov druge godine
Fra Stipe Vukadin, bogoslov treće godine
Želimo im obilje Božjeg blagoslova u životu i radu.

Svećeničko ređenje

Don Franko Prnjak, fra Ivan Ante Rozić i fra Lukica Vojković zaređeni su za svećenike po rukama mons. Marina Barišića, splitsko-makarskog nadbiskupa, u nedjelju 26. lipnja u župi Sv. Luke u Otoku. U koncelebraciji su bili dr. fra Željko Tolić, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, don Ivan Čubelić, generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije, don Drago Šimundža, pastoralni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije, don Stipe Ljubas, dekan Cetinskog dekanata, odgojitelji don Boris Vidović i fra Domagoj Runje te 30-ak svećenika među kojima su bili župnici župa ređenika kao i župnici u kojima su ređenici pomagali u pastoralu. Na misnom slavlju okupili su se rodbina, prijatelji, župljani župe iz kojih potječu, te u kojima su ređenici vršili službu đakona te veliki broj časnih sestara.

Pozdravljajući okupljene mons. Barišić je rekao kako je danas: „Otok povezan s našim vjernicima, svećenicima, župnicima, redovnicima i redovnicama jer je ovo događaj koji raduje cijelu našu Crkvu, Splitsko-makarsku nadbiskupiju i našu Franjevačku provinciju Presvetog Otkupitelja“. Poseban pozdrav uputio je mladim kandidatima za sakrament svetog reda: don Franku, fra Ivanu Anti i fra Lukici. „Vjerujem da se s vama danas posebno raduju oni koji su vam dali život i koji su vas pratili do ovog trenutka, to su vaši roditelji, braća, sestre i toliki drugi. Svi smo danas jedna obitelj. Želimo reći: Gospodine, hvala ti što nam ove godine daruješ mladu braću svećenike-redovnike. Veliki je to Gospodinov dar“.

U propovijedi je o. Nadbiskup naglasio kako ovi mladi kandidati završavaju jednu školu, filozofsko-teološki studij, ali im je obveza neprestano biti u školi Evanđelja i nadodao, rekavši: „Dragi mladomisnici, svećenik je onaj koji predstavlja zajednicu, on je pozvan iz zajednice za zajednicu. Svećenik je također i nasuprot svoje zajednice jer on predstavlja Krista Gospodina“. Osim toga, obraćajući se mladomisnicima rekao je kako im Gospodin govori: „Franko, Lukica, Ivane-Ante, ne bojte se, dajem vam ljubav i povjerenje da možete živjeti ovaj poziv i poslanje!“

Na kraju propovijedi o. Nadbiskup je izrazio želju: „Dragi mladomisnici, željeli bismo da Gospodin bude prisutan preko vas, da budete pravi proroci Evanđelja, da budete oni koji će to živjeti u svako vrijeme, da budete oni koji će nositi ne samo svoj križ nego i pomoći nositi križ braći i sestrama, jer tko svoj život daruje drugima on ga umnaža. U vašem daru, u vašem „Evo me!“ svi rastemo i neka Gospodin blagoslovi ovaj početak i neka vas prati da budete trajni blagoslov njegove prisutnosti u Crkvi i našem narodu“, završio je o. Nadbiskup.

Kandidate za red prezbitera zareditelju nadbiskupu Marinu Barišiću predstavio je đakon Marko Plančić, a Boris Vidović, rektor CBS-a u Splitu, posvjedočio je da su kandidati dostojni za ređenje. Nakon propovijedi uslijedio je čin svećeničkog ređenja. Na naslov Splitsko-makarske nadbiskupije ređen je don Franko Prnjak (r. 1986. u Splitu), a na naslov Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja ređeni su fra Ivan Ante Rozić (r. u Stuttgartu 1985.) i fra Lukica Vojković (r. 1984. u Otoku). Don Mario Volarević, vicerektor CBS-a, tumačio je obrede svećeničkog ređenja. Litanije su pjevali bogoslovi Antonio Mravak i Toni Šinković.

Dr. fra Željko Tolić, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, čestitao je novozaređenima i zahvalio o. Nadbiskupu. O. Provincijal je rekao kako je „ovo veliki dan što ga Gospodin učini za Crkvu, mjesnu i opću. Veliki je niz osoba i institucija koje bi u ovom trenutku trebalo spomenuti i koje su na neraskidiv način vezani uz život mladomisnika“. Zatim je spomenuo roditelje i rodbinu „koji su s njima bili povezani molitvom i čvrstim vezama te prijateljstvom i vjerujem da je njihova radost velika kao i radost naših mladomisnika“. Potom je spomenuo odgojitelje u zavodima, profesore u gimnazijama i na fakultetu koji su isto tako neraskidivo povezani, a zatim je izrazio zahvalnost i nadbiskupu zareditelju mons. Marinu Barišiću. Govoreći o ređenju, o. Provincijal je istaknuo kako vjeruje „da se svatko od svećenika sjeća barem nečega sa svoga ređenja. Iz nadbiskupovih riječi u propovijedi mogli bismo mnogo ponoviti, ali ja bih izdvojio dvije riječi koje mladomisnicima mogu biti putokaz i nadahnuće a nama starijima osvježenje. Prva od tih riječi jest ‘Pođi za mnom’. Druga riječ koju bih želio naglasiti jest riječ ‘sakrament’. Preko sakramenta svetog reda svećenik je vidljivi znak koji dijeli neizmjernu Božju milost. Vama, dragi mladomisnici, želim da budete sakrament gdje god bili, gdje god se pojavili. Pred vama je dug put, a dug put pretpostavlja dugu vjernost. Neka vas, u svemu što budete radili, u svojim riječima i djelima, svojom milošću nadari svemogući Bog“, završio je o. Provincijal.

Fra Dalibor Grčić, župnik u Otoku, izrazio je neizmjernu radost za ovaj veliki dan u župi – za ređenje svećenika. Zahvalio je svima koji su doprinijeli i uzveličali ovo slavlje.

Ljepoti misnog slavlja doprinijeli su bogoslovi i ministranti pod vodstvom ceremonijara Mate Munitića, te zbora župe Otok pod ravnanjem s. Beatrice Bakić i uz orguljašku pratnju s. Mirte Škopljanac Mačina.

Na svetoj misi bili su gosp. Luka Brčić, dožupan Splitsko-dalmatinske županije i gosp. Branko Samardžić, načelnik općine Otok.

Nakon završetka misnog slavlja fra Dalibor Grčić, župnik, pripremio je domjenak za sve uzvanike.

Prigodom svećeničkog ređenja u župi Sv. Luke u Otoku održana je duhovna obnova 12. i 19. lipnja kao i trodnevnica od 23. do 25. lipnja. Svete mise i propovijedi predvodili su dr. fra Šimun Bilokapić, profesor na KBF-u u Splitu (12. lipnja) i fra Josip Kodžoman, profesor u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Sinju (19. lipnja). Trodnevicu uoči svećeničkog ređenja predvodili su fra Luka Banić, župnik Bajagića (23. lipnja); fra Ante Vugdelija, župnik u župi Prgomet-Labin (24. lipnja), i fra Ante Bilokapić, župnik u župi Turjaci (25. lipnja). Razmišljanja, homilije i pobožnosti u duhovnoj obnovi bile su prožete temom svećeničkih zvanja i obitelji.

Sudionik

Oblačenje i zavjetovanje

Na otočiću Visovcu u subotu, 9. srpnja 2011. godine, s početkom u 10.30 sati u novicijat su primljena osmorica novaka, a prve zavjete položila su četvorica. Obred primanja, euharistijsko slavlje i obred zavjetovanja predvodio je dr. fra Željko Tolić, provincijal, uz koncelebraciju 42 svećenika.

Obred uvođenja u redovnički život (Oblačenje habita)

Fra Eduard Sokol, domeštar novaka, prije početka euharistijskog slavlja i uvodeći u cjelokupnu svečanost slavlja, rekao je: „Da bi ovi mladi ljudi ustrajali na tom putu kojim će danas krenuti, da bi mogli izvršiti obećanja koja će danas i javno dati, uz njihova nastojanja i Božju pomoć koja neće nedostajati, potreban im je i naš primjer kršćanskog odnosno redovničkog života. Zato je ovaj dan veoma značajan ne samo za buduće novake – one koji će danas obući redovničko odijelo (habit) i one koji će danas izreći svoje zavjete Bogu da će živjeti svoje kršćanstvo na redovnički način, po primjeru sv. Franje Asiškoga, nego i za sve nas, bilo vjernike laike, a rekao bih posebno za nas vjernike redovnike, koji smo se danas ovdje okupili. Ovo ne smijemo zaboraviti, ovoga moramo postati svjesniji“, završio je fra Eduard.

Nakon što je fra Eduard prozvao kandidate, uslijedilo je pitanje provincijala fra Željka Tolića: “Predraga braćo, što tražite od nas?” Kandidati su jednoglasno odgovorili: “Potaknuti božanskim nadahnućem, želimo biti dionici vašega života u bratstvu Reda manje braće. Usrdno molimo da nas, obučene u odjeću kušnje, iskušate te naučimo s ljubavlju i veselo na sebe uzeti jaram Gospodinov i tako savršeno nasljedovati Krista – po uzoru siromašnog i poniznog sv. Franje – ljubitelja križa”. Provincijal je odgovorio:

“Bogu hvala. Čestitamo vam i uključujemo vas u svoje bratstvo da s nama postanete jedno srce i jedna duša”. Zatim je o. Provincijal molio za novake: „Bože, začetniče i darovatelju svetoga zvanja, dobrotivo pogledaj ove svoje službenike koji te ponizno mole. Daj da ova braća, koja žele iskusiti naš način života, molitvama i zaslugama Blažene i Bezgrešne Djevice Marije i zagovorom Serafskog Oca, nauče iskreno i čisto ispovijedati, žarko moliti, dolično živjeti, ponizno slušati, čuvati čistoću srca i tijela, revnovati za sveto siromaštvo i čeznuti za vrhuncem svakog savršenstva. Po Kristu Gospodinu našem“.

Kristian Radas je zatim pročitao čitanje teksta iz životopisa o sv. Franji Asiškom od Tome Čelanskoga. Nakon čitanja, fra Jure Šimunović, meštar novaka, poškropio je habite i pasce koje su novaci obukli uz pomoć starije braće.

Obukli su se:

Ivan Đuzel (Imotski – fra Denis Šimunović pomagao u oblačenju habita)

Ivan Grubišić (Trilj – pomagao fra Nedjeljko Tabak)

Jerko Kolovrat (Imotski – pomagao fra Zoran Kutleša)

Petar Komljenović (Sindelfingen – pomagao fra Domagoj Runje)

Dejan Međugorac (Knin – pomagao fra Ivan Nimac)

Ante Prološćić (Klis – pomagao fra Frano Laco)

Kristian Radas (Vodice – pomagao fra Zoran Jonjić)

Milan Sladoja (Sinj – pomagali fra Bernard Dukić i fra Tino Labrović)

Euharistijsko slavlje i zavjetovanje

Nakon uvođenja u redovnički život i oblačenja habita, započelo je euharistijsko slavlje koje je predvodio dr. fra Željko Tolić, provincijal, uz koncelebraciju 42 svećenika. Na početku slavlja o. Provincijal je rekao: „Braćo i sestre, evo nas na jednom posebnom, svetom mjestu, na kojem su živjele i odgajale generacije redovnika-franjevaca, a prije franjevaca također redovnici-augustinci. Dakle, ovo je mjesto koje je posvećeno molitvom, posvećeno postom, posvećeno onim idealima za kojima redovnik-svećenik treba uvijek čeznuti. Danas ćemo na ovom mjestu, na Visovcu, pod okriljem Gospe Visovačke, obaviti zavjetovanje novaka koji su završili godinu kušnje, a u novicijatu ulaze osmorica kandidata. Štoviše, u ovoj prigodi i na ovom mjestu želio bih kazati još nešto. Naime, trojica naše braće za dva dana slave 50 godina od svoga oblačenja na Visovcu: fra Mate Gverić, visovački gvardijan, fra Jure Šimunović, meštar novaka, i fra Ivan Nimac, definator“. Zatim je o.

Provincijal, spominjući slavljenike prije 50 godina i ove današnje, pozvao sve prisutne da zajedno mole Boga da takvih slavlja bude i u budućnosti.

Na početku propovijedi o. Provincijal je naglasio kako „po prvim zavjetima, svečanim zavjetima, đakonskom i svećeničkom ređenju Crkva i redovnička zajednica raste, cvjeta, napreduje i plodove donosi po svojoj mlađoj braći“. Spominjući osmoricu koji ulaze u novicijal i četvoricu koji će položiti prve zavjete, o. Provincijal je rekao kako je „sv. Franjo za sobom povukao mnoge ljude. I danas sv. Franjo stoji pred nama kao izazov, uzor, otac i utemeljitelj. Za vas mlađe kao i za nas starije on bi trebao biti ideal kojega treba slijediti iz dana u dan“. Govoreći o pročitanoj tekstu iz života sv. Franje od Tome Čelanskoga, o. Provincijal je naglasio kako „zavjetovanje na njegovo Pravilo jest pitanje savjesti, ono je ispit savjesti nas franjevac-redovnika: koliko smo bliski tom Pravilu i koliko ga živimo. To je pitanje za savjest svakog pojedinca. Ono što smo čuli o sv. Franji, o njegovu križu, njegovu nadahnuću, njegovoj molitvi, o njegovu prianjanju uz Krista Gospodina – to je poticaj za svakoga redovnika. Kao što biljka ne može bez vode, tako ni redovnik ne može bez duhovnosti i molitve“.

Obraćajući se novacima, uputio im je sljedeće riječi: „Dragi novaci, vi koji sada ulazite u novicijal, dok se budete učili hodati u tom fratarskom habituu, učite se hodati i u toj duhovnosti – crkvenoj i franjevačkoj. Učite se hodati u predaji Crkve, Reda i naše Provincije. Tu je pohranjeno neizmjereno blago koje nitko od nas nije dosegnuo, ali stoji pred nama kao izazov i poticaj da se vratimo na taj zdravi izvor i da, crpeći s tog izvora, krenemo u život“.

Novacima koji će se zavjetovati, o. Provincijal je rekao: „Ne bojte se! U životu ima mnogo nepredvidivih stvari. U životu ima mnogo kriza i iskušenja, ali onaj tko u naručju Božjem stoji i tko je skriven u dlanove Božje, taj će moći iznaći rješenje za krizu svake naravi. Prema tome, onaj tko se zaputio redovničkim životom, putem Krista i sv. Franje, on jednostavno ne bi trebao imati kriza. On je svjetlo u svakoj krizi. Zbog toga, dragi novaci, sutra kada pođete na fakultet, u neku drugu sredinu, želio bih da vaši životi, sve ono što vam je dragi Bog stavio na raspolaganje i dao – da to zaista bude svjetlo, svjetlo vašem životu, ali ne samo za vas nego i za sve one oko vas. Neka baština Franjevačkog reda i naše Provincije bude vaše nadahnuće i vaš izvor s kojega ćete crpiti snagu za život koji će uvijek svijetliti“.

Potom je o. Provincijal uputio molbu majkama i očevima onih koji su se obukli i onih koji će se zavjetovati da „uvijek prate molitvom svoju djecu jer je to jamstvo da dijete neće zalutati i da će biti sretno. Brižno i s ljubavlju pratite svoju djecu na njihovom svetom i uzvišenom putu koji su izabrali“.

Na kraju propovijedi, o. Provincijal je najiskrenije zaželio mlađoj braći: „Sačuvajte zlatni spomen na svaki dan svoga života!“ U tom kontekstu

zaželio je da ne zaborave mjesto gdje su se rodili, mjesto osnovne škole, svoje nastavnike, profesore i odgojitelje, svoga djeda i baku, svoga oca i svoju majku. Potaknuo ih je da budu hrabri u trenutku kušnje i kad im se križ učini preteškim. Zaželio im je da darovi, koje im je Bog dao, rastu iz dana u dan jer će osobito dobrotom, mirom, ljubavlju, solidarnošću, požrtvovnošću i iskrenošću usrećiti srca ljudi, onih s kojima će danas i sutra živjeti.

Nakon propovijedi uslijedio je obred zavjetovanja četvorice novaka koji su na Visovcu proveli godinu dana spremajući se za taj čin. O njihovoj spremnosti upitao ih je, prema Obredniku, o. Provincijal: „Predrago braćo, vi ste Bogu već posvećeni vodom i Duhom Svetim. Hoćete li se još i redovničkim zavjetovanjem s njime tješnje povezati?“ Zavjetovanici su odgovorili kako hoće, a o. Provincijal ih je dalje upitao: „Da biste Krista savršenije slijedili, hoćete li obdržavati čistoću poradi Kraljevstva nebeskoga, prigrliti dragovoljno siromaštvo i prikazati dar poslušnosti? Na potvrdni odgovor zavjetovanika, o. Provincijal je rekao: „Neka vam to svemogući Bog udjeli po svojoj milosti“.

U ruke o. Provincijala prve zavjete položili su: fra Ante Batinović (Plina-Stablina), fra Frano Bosnić (Blato – o. Korčula), fra Jure Papić (Solin-Split) i fra Dujo Jukić (Otok).

Sudionik

Dan Provincije

U srijedu, 6. srpnja 2011. godine, održan je Dan Provincije na otoku Visovcu. Susret je organiziralo Vijeće za duhovni život (fra Frano Laco, pročelnik te članovi fra Zoran Kutleša, fra Jure Šimunović, fra Jakov Udovičić i fra Pavao Vučković).

Pokorničko bogoslužje

Program „Dana Provincije“ započeo je u samostanskoj dvorani pokorničkim bogoslužjem koje je predvodio fra Jure Šimunović, meštar novaka. Uvodeći u slavlje, fra Jure je rekao: „Braćo, okupili smo se na ovom otočiću koji u svakom od nas budi posebne doživljaje. Tu smo došli, svatko u svoje vrijeme, s posebnim željama, uzvišenim željama. Što je od toga ostalo, čine li godine svoje? Onim željama se treba vraćati, one su bile prave, istinite, Božje. Poslije su nadošle lažne, koje su unijele nemir u naše živote i među nas. Danas smo se okupili da se povratimo i da povratimo one prvotne želje, Božje želje koje su nas ovdje dovele prvi put i da se poKajamo/očistimo u

sakramentu Pomirenja za one lažne koje su unijele nemir, podjele, možda i razočaranja u naše živote. Zamolimo Gospodina da nam udjeli milost pravog i plodonosnog kajanja/obraćenja”.

Nakon kratke šutnje fra Dujo Jukić pročitao je svetopisamski tekst iz poslanice Efežanima: “Braćo! Obnavljajte se duhom svoje pameti i obucite novog čovjeka, po Bogu stvorena u pravednosti i svetosti istine. Zato odložite laž i govorite istinu jedan drugomu, jer udovi smo jedni drugima. Srdite se, ali ne griješite! Sunce nek’ ne zađe nad vašom srdžbom, i ne dajite mjesta đavlu. Tko je krao, neka više ne krade, nego neka se radije trudi svojim rukama priskrbljivati da ima što podijeliti s potrebnim. Nikakva nevaljala riječ neka ne izlazi iz vaših usta, nego samo dobra, da prema potrebi saziđuje i milost iskaže slušateljima. I ne žalostite Duha Svetoga, Božjega, kojim ste opečaćeni za Dan otkupljenja! Daleko od vas svaka gorčina, i srdžba, i gnjev, i vika, i hula sa svom opakošću! Budite, naprotiv, jedni drugima dobrotivi, milosrdni; praštajte jedni drugima, kao što i Bog u Kristu nama oprosti”(4, 23-32).

Kratko razmišljanje na temelju svetopisamskog teksta kao uvod u osobni pristup sakramentu pomirenja održao je fra Jure Šimunović, rekavši: „Postoje mnoge opasnosti kojima smo danas izloženi. Ja ću nabrojiti samo neke: opasnost od profesionalne deformacije. Opasnost od riječi bez djela. Opasnost od gledanja samo prema vani a nikada ili veoma rijetko prema unutra, prema sebi, u sebe. Opasnost od samoga izvanjskog mijenjanja. Opasnost od obrednosti. Opasnost od prilagođavanja. Opasnost od navikavanja. Opasnost od zaustavljanja. Opasnost opravdavanja uvijek svojih postupaka. Opasnost od pragmatizma i izvanjske učinkovitosti. Opasnost biti kao i drugi.

U svemu tome može se nazrijeti zaborav Cilja i Puta: Boga, Isusa Krista, Utjelovljene RIJEČI i oslušivanja Duha Svetoga. Tada se počinje živjeti laž i zaboravlja se istina. Umjesto dobrih riječi koje zidaju i milosno djeluju na slušatelje, dolaze nevaljale koje ruše, unose nemir, nepovjerenje. Plodovi su toga prepoznatljivi: gorčina i srdžba, gnjev i vika i hula sa svom opakošću kako nam kaže sv. Pavao.

Nastaje zaborav Onoga koji nas je pozvao u ovu službu – zaborav služenja, traži se vladanje, imanje/posjedovanje; zaborav nasljedovanja Onoga koji nam je rekao: ‘Primjer sam vam dao da i vi tako činite’; zaborav praštanja što Bog nama učini po Kristu, s Kristom i u Kristu na što nas podsjeća sv. Pavao u današnjoj poslanici.

Potrebno nam je danas osvijestiti te zaborave i kao pojedincima i kao zajednici, potrebno se pokajati za te zaborave i za sve laži, krađe, nevaljale riječi koje su nastale i nastaju iz tih zaborava i u sakramentu Pomirenja vratiti se Bogu i vratiti Boga i krenuti putem kojim je On išao – Utjelovljenja Riječi.

“Posvećeni život (redovnički život) ima proročku zadaću podsjećati na Božji plan o ljudima i služiti mu. To je plan spašenog i pomirenog čovječanstva (usp. Kol 2, 20-22). Da bi se prikladno izvršila ta služba, posvećene osobe moraju imati duboko iskustvo Boga i osvijestiti izazove vlastitog vremena, dopirući do njegovoga teološkog smisla po rasuđivanju izvršenom uz pomoć Duha“. (Vita consecrata, 73.) To bi trebao biti smisao današnjeg okupljanja i svekolikoga našeg življenja! Neka tako bude!“, ovim riječima završio je fra Jure.

Nakon zajedničkog ‘Ispovijedam se’, upućena je ponizna molitva da Gospodin Bog očisti srca i izliječi ranjene. Fra Ante Batinović, novak, molio je zazive, a svi su odgovarali: ‘Tebe molimo, usliši nas!’

Da nam udijeliš milost prave pokore.

Da oprostiš svojim slugama i otpustiš im dug prošlih krivica.

Da postignu oprostjenje oni koji odlutaše od tvoje Crkve te joj se bez ljage vrate.

Da vratiš prvotnom sjaju one kojima je ljaga grijeha nagrdila krsnu nevinost.

Da nadom vječne slave preobraziš ove što se vraćaju tvom svetom oltaru.

Da odsada iskreno slave tvoja otajstva, po njima žive i vazda prijanjaju uza te, Gospodina svoga.

Nakon molitve ‘Oče naš’, fra Jure je završio molitvom: “Budi uza sluge svoje, Gospodine. Oni u zajednici Crkve priznaju da su grešnici. Oslobodi ih po njoj od svih grijeha, da obnovljenim srcem tebe slave. Po Kristu Gospodinu našem”. Nakon pokorničkog bogoslužja bilo je moguće pristupiti sakramentu pomirenja.

Euharistijsko slavlje i propovijed o. Provincijala

Procesijom u 10.30 sati započelo je euharistijsko slavlje koje je predvodio dr. fra Željko Tolić, provincijal. U koncelebraciji su bili fra Frano Laco, pročelnik za duhovni život, fra Mate Gverić, visovački gvardijan i još 59 franjevac. Osim koncelebranata, još su bili prisutni novaci, bogoslovi i nekoliko fratara.

Na početku propovijedi, govoreći o Danu Provincije, o. Provincijal je rekao: „Draga braćo u svetištu Gospodnjem! Svaki je Dan Provincije, pa tako i ovaj, prigoda da se kao braća vidimo i okupimo, da se susretnemo jedni s drugima i da porazgovaramo, da izmijenimo svoja životna iskustva i poteškoće, da se jedan drugome isповjedimo i jedan drugoga čujemo i, ako je potrebno, jedan drugoga ohrabrimo kako bismo se s ovim danom i s milošću ovog susreta ojačani duhovno, znajući da nam je Gospodin doista dao braću, kako to reče sv. Franjo, vratili onamo gdje nas je Gospodin poslao da riječima naviještamo i životom svjedočimo njegovu Radosnu vijest spasenja po čitavom svijetu.

Naši se Dani provincije održavaju ovdje na ovom svetom mjestu, na otočiću Visovcu, pod okriljem Gospe Visovačke. I nije to bez razloga. Naime, većina nas je ovdje ušla u novicijat, ovdje smo, mnogi od nas, obukli svoj franjevački habit i ovdje smo pred Bogom i pred braćom položili svoje prve redovničke zavjete. Ovdje smo se, braćo, upoznali s idealima franjevačkog života. Vjerujem da smo, dok smo još zapinjali za franjevački habit, dok smo ga učili nositi i svaki put s radošću oblačili, u sebi osjećali radost franjevačkog života i donosili uzvišene odluke kako ćemo cijeloga svog života uvijek biti na visini i živjeti životom manje braće. A podsjećam: život i pravilo Manje braće jest opsluživati sveto Evanđelje Gospodina našega Isusa Krista, kako to u prvom poglavlju i prvoj rečenici našega Pravila zapisa i u baštinu nam ostavi naš serafski utemeljitelj sv. Franjo“.

Govoreći o razdoblju od novicijata do danas, dr. fra Željko Tolić je naglasio: „Svjesni smo i moramo priznati kako su se godine nizale i prolazile, ti su ideali polako oslabili i izbljedjeli, a bojim se, kod nekih i u potpunosti nestali te je nastupilo vrijeme tzv. realnog – svakodnevnog života. Zna se čuti izreka kako je vrijeme novicijata, vrijeme franjevačkih ideala, dok je vrijeme nakon toga, vrijeme otrežnjenja, odnosno vrijeme u kojem se trebamo vratiti u realni život i u njemu živjeti. Kao da su franjevački ideali utopija i nedostižni san, dok je svakodnevni život nešto sasvim drugo pa, usudio bih se reći, i u potpunoj suprotnosti s tim idealima. Međutim, potrebno je osobno stati pred sebe i upitati se, i – pred Bogom i pred Zajednicom kojoj pripadamo i pred kojom smo zavjetovali svoje privremene i doživotne redovničke zavjete poslušnosti, siromaštva i čistoće – iskreno odgovoriti na pitanje: je li doista moguće biti franjevac bez franjevačkih ideala? (...) Doista, braćo, svaki je povratak na ovo sveto mjesto prigoda da ispitamo sebe i svoju savjest i da svaki put iskreno i ponovno obnovimo svoje redovničke zavjete i obećamo da ćemo, s Božjom pomoći, živjeti u skladu s Evanđeljem i našim franjevačkim pravilom“.

Potičući braću na razmišljanje na temelju svetopisamskog teksta o. Provincijal je rekao sljedeće: „Današnji nam evanđeoski ulomak iz Matejevog evanđelja govori o Isusovom pozivu Dvanaestorice učenika i o njihovom poslanju. Dozva ih Isus po imenu, veli Evanđelje, te ih posla da propovijedaju: Približilo se kraljevstvo nebesko! Isus iz mnoštva onih koji su ga danomice pratili, koji su išli za njim, koji su slušali njegove riječi, izabire one za koje smatra da će najbolje izvršiti svoje poslanje. Je li se Isus prevario? Je li pogriješio? Je li mogao izabrati bolje? Vrlo dobro znamo da se među njima nalazi Petar koji ga je tri puta zatajio, da se među njima nalazi i Juda, koji ga je prodao i izdao. Iako je i Juda, kao i ostali apostoli, posebno izabran, po imenu pozvan i postavljen u službu, ipak, nedostatak ideala te njegovo osobno uvjerenje kako sam zna ono što je najbolje, doveli su ga do toga da je izdao

Gospodina i predao ga u ruke neprijatelja. Draga braćo, u ovom je kratkom evanđeoskom odlomku sadržan i naš cjelokupni redovnički život; sadržan je naš cijeli redovnički poziv. Isus je i nas, svakog osobno, po imenu pozvao da ga izbližega slijedi u redovničko-svećeničkom pozivu te nas je također, svakoga osobno, preko naših redovničkih poglavara, poslao u svoju službu u svoj vinograd. Trebamo se u svjetlu ovih evanđeoskih riječi upitati i opet, svatko osobno i iskreno, odgovoriti: Je li pogriješio? Je li mogao izabrati bolje? Jesmo li ga možda u svom životu zatajili, jesmo li ga se zastidjeli, jesmo li ga prodali i, na koncu, jesmo li ga izdali? (...) Današnji je dan prigoda da pogledamo u svoj život i iskreno odgovorimo na ova pitanja. I nisu ovo nevažna pitanja. Na ovim pitanjima stoji ili pada naš redovnički život. Na ovim pitanjima stoji ili pada život naše Zajednice, život naše Provincije. Iskreni odgovor na ova pitanja otkrit će nam i naš identitet, dat će nam odgovor na pitanje: tko sam ja? Redovnik? Svećenik? (...) Nadalje, dat će nam odgovor i na pitanja: tko je moj uzor, moja čežnja i moja patnja, moja bol i moja ljubav, moja „Ljubav“ do boli? U čemu nalazim svoje nadahnuće za svoj svakodnevni život?“

O. Provincijal je naglasio važnost molitve, osobito molitve časoslova, za život naše Provincije. Ta molitva, bilo osobna ili zajednička, pokazuje kolika je ljubav svakog pojedinca prema Crkvi, Provinciji i bratu. Osim toga, upozorio je da kod pojedinaca osobno ima prednost pred zajedničkim što je posebno vidljivo „na Danu Provincije, duhovnim rekolekcijama, regionalnim sastancima i drugdje“. Posljedica takvoga života rađa u zajednicama opterećenost „netrpeljivošću, napetostima, strančarenjima, uvijek nagonskim opravdavanjima sebe i svojih čina i kritiziranju drugih, a pogotovo poglavara“. Stoga je o. Provincijal naglasio: „Draga braćo, svetopisamske nas riječi upozoravaju da se ne zavaravamo. Nemojmo sami sebe zavaravati i skrivati istinu. Sveto pismo je ogledalo u kojem je potrebno ogledati i mjeriti svoj život. Ja ne znam što svatko od nas vidi kad se ujutro pogleda u ogledalo. To ne znam. Ali znam da naše ogledalo i uzor ne smiju biti drugi fratri. Naše ogledalo i uzor ne smije biti sekularizirano društvo. Naš jedini uzor, učitelj i vođa, naše ogledalo, jest Isus Krist te onaj koji ga je kao čovjek u potpunosti i najvjernije slijedio, naš serafski utemeljitelj sv. Franjo. Braćo, za svog posjeta Hrvatskoj Sveti Otac Benedikt XVI. je u zagrebačkoj katedrali pred biskupima, svećenicima, redovnicima i redovnicama izrekao snažne riječi: ili jesmo ili nismo katolici. Ovdje možemo parafrazirati njegove riječi i reći: ili jesmo ili nismo fratri, sinovi serafskog Oca! Ne možemo i nitko nam ne daje pravo sjediti na dvije stolice. Ne možemo sve što postoji: i Božje i ljudsko, crkveno i profano, propisano i nenapisano – baš sve, prilagoditi samo sebi i svojim prohtjevima. Ako Boga razumijemo, razumjet ćemo da to nije moralno, da to nije ljudski, a kamo li kršćanski i redovnički. Potrebno

se konačno odlučiti! Isus jasno u Evanđelju kaže: Istina će vas osloboditi. Jedina istina koja nas treba voditi i u koju se trebamo ugledati jest On koji je Put, Istina i Život. Slijedeći njega i nasljeđujući njegovo primjer, nitko se neće izgubiti. Slijedeći njega nećemo drumom. Onaj tko se u svom redovničkim i svećeničkom životu u potpunosti predao njemu, nikada se nije pokajao jer Isus i njegovo Evanđelje nikada i nikoga nisu iznevjerili. Evanđelje ne vara! To nam na određeni način jamči i starozavjetni Psalmist koji nam u današnjem psalmu svjedoči: Oko je Gospodnje nad onima koji ga se boje, nad onima koji se uzdaju u milost njegovu: da im od smrti život spasi, da ih hrani u danima gladi.

Draga braćo, što nam je činiti? Potrebno je uvijek sebi ponavljati Franjine riječi iz Oporuke: Braćo, do sada nismo ništa učinili. Počnimo ispočetka. Tko je od nas u potpunosti zadovoljan svojim životom Bogu posvećenim, a da ne može biti bolji i da ne može učiniti više? Tko to od nas s punim uvjerenjem može reći kako na toliko dobar način izvršava svoje redovničke zavjete a da ne može biti vjerniji? Zato uvijek počinjimo ispočetka i vraćajmo se na početke, bivajući svjesni svoje malenosti, jednostavnosti, ograničenosti i prolaznosti. Svijet je bez nas bio i bez nas će biti. Samo je pitanje, je li kamenčić naših života utkan u bolje sutra naše provincijske zajednice i ljepšeg lica Crkve?

I na koncu, završavam riječima našega serafskog Oca Franje koji u Oporuci piše: I tko god bude ovo opsluživao neka ga na nebu Svevišnji Otac nadari blagoslovom, a na zemlji neka ga blagoslovom obaspe njegov ljubljani Sin s presvetim Duhom Svetim Tješiteljem, sa svim nebeskim silama i svima svetima. I ja maleni vaš sluga brat Franjo podupirem i osiguravam vam, koliko god mogu iznutra i izvana, ovaj sveti blagoslov“, završio je o. Provincijal svoju propovijed.

Pjevanje za vrijeme euharistijskog slavlja predvodili su mo. fra Mile Čirko i fra Frano Bosnić, a služili su novaci i bogoslovi. Prije završnog blagoslova održana je molitva i odrješenje za sve pokojne fratre članove Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja.

Izviješće o. Provincijala

‘Bratski susret s Provincijalom’ započeo je molitvom Anđeo Gospodnji i Šestim časom. Nakon molitve, fra Mate Gverić pozdravio je prisutne u ime svih fratara na Visovcu, franjevačkim pozdravom: „Mir i dobro. Drago mi je da ste došli na otočić Visovac. Ovo okupljanje na Visovcu već je tradicionalno, bez obzira na broj braće koji dođe ovom prigodom. Naime, uspoređujući svetopisamske riječi ‘gdje su dvojica ili trojica sabrana’, možemo reći kako nas ima mnogo više. Mislim da se tradicija ne može osporiti nego da uvijek treba davati nove sadržaje. Zajedništvo braće vrlo je važno u našem životu

pa je stoga potrebno da, usprkos aktivizmu, odvojimo vrijeme za to, osobito za ovakve susrete. U tom smislu, za razliku od drugih samostana, ovaj naš samostan na Visovcu jedinstven je za našu Provinciju“. O. Gvardijan je zatim pozvao braću da svakome preporuče Visovac i ljepotu slapova jer svatko ostane zadivljen ljepotom. O. Gvardijan završio je svoj pozdrav riječima dobrodošlice sa željom da svi obnove sjećanje na prve dolaske na Visovac.

Potom je fra Frano Laco, pročelnik za duhovni život, pozdravio dr. fra Žaljka Tolića, provincijala, fra Božu Vuletu, provincijskog vikara, definitore fra Ivana Vidovića i fra Dinka Bošnjaka, kao i sve fratre koji su došli na ovaj Dan Provincije. Posebno je pozdravio fra Matu Gverića, gvardijana, domaćina susreta. Nakon tih pozdravnih riječi, fra Frano Laco je pozvao o. Provincijala da se obrati prisutnoj braći.

Provincijal je na početku svog obraćanja fratrima spomenuo bolesnu braću i skrb za njih: fra Augustina Akrapa, fra Ivana Mirkovića, fra Žarka Maretića, fra Josipa Grbavca, fra Branimira Šegotu, kao i drugu braću u samostanima i župama kojima je narušeno fizičko zdravlje. Zahvalio je gvardijanima i braći na brizi o bolesnima.

U govoru o odgojnim zavodima (Imotski, Sinj, Visovac, Split) o. Provincijal je iznio statistiku i pozvao braću da ulože više truda oko duhovnih zvanja.

O duhovno-pastoralnom stanju o. Provincijal je rekao kako se održavaju duhovne vježbe, samostanski i okružni kapituli, regionalni sastanci, sastanci FSR-a i Frame, kao i susreti ministranata. Jasno, naglasio je, uvijek može biti bolje.

S obzirom na odnose s (nad)biskupima o. Provincijal je rekao kako je sve u najboljem redu. Ako se nešto i pojavi, promptno se reagira i rješava.

Govoreći o građevinskim radovima o. Provincijal je naglasio kako je završen studentski dom u Zagrebu i rekao kako braća mogu preporučiti one koji ispunjavaju uvjete za boravak u domu. Također se nada da će se započeti s izgradnjom crkve u Kninu.

Istaknuo je kako je dr. fra Marko Mrše bio vizitator Hrvatske Provincije sv. Ćirila i Metoda i da je fra Marko tu službu uspješno obavio. Generalni definitorij odredio je fra Viktora Papeža, člana Provincije sv. Križa (Slovenija) za Generalnog vizitatora u našoj Provinciji.

Provincijal je pozvao braću na posvetu crkve u Splitu na Trsteniku koja će biti u petak, 15. srpnja 2011. godine, s početkom u 10.00 sati na blagdan Presvetog Otkupitelja.

Na kraju je o. Provincijal zadužio Vijeće za duhovni život da razradi temu „Ponovno krenuti od Evanđelja“ na temelju smjernica koje je predložio Generalni definitorij za šesto godišće.

Nakon Provincijalova izvješća, bilo je pitanja i razmišljanja o životu i radu u Provinciji. Fra Božo Duvnjak je, razmišljajući o duhovnim zvanjima, došao do zaključka da „nijedan prorok nije dobrodošao u svom zavičaju“. Na razmišljanje fra Nedjeljka Šabića o samostanu u Makarskoj, o. Provincijal je kazao kako je situacija komplicirana i kako Provincija sada nije u mogućnosti ostvariti planove koji su toliko puta bili na dnevnom redu. Bilo je različitih pokušaja s crkvenim institucijama, ali još nije došlo do realizacije. Fra Luka Livaja je naglasio kako je važno pronaći osobe koje će biti zaposlene i brinuti se za bolesnu braću. Fra Bože Vuleta je naglasio kako su dotaknuta dva ključna pitanja: pastoral zvanja i bolesna braća. Osim toga, istaknuo je kako nam treba iskustva u vođenju višenamjenskih prostora. Provincijal je završio riječima da kao franjevci budemo jedni drugima pomoć i podrška u životu i radu usprkos poteškoćama koje nam se mogu naći na putu.

Zahvala fra Frane Lace

Bratski susret s o. Provincijalom završio je zahvalom fra Frane Lace provincijalu, prov. vikaru, definatorima, svoj braći koja su došla, a posebnu zahvalu uputio je fra Juri Šimunoviću, gvardijanu fra Mati i novacima koji su bili domaćini i učinili sve da ovaj susret prođe u najboljem redu. Nakon zahvale, fra Frano Laco je pozvao braću da sa sobom ponesu list franjevačkih bogoslova „Počeci“ i knjižicu „Pravilo Manje braće“.

Nakon molitve, euharistijskog slavlja i bratskog susreta s o. Provincijalom uslijedio je ručak i rekreacija. Braća fratri počeli su odlaziti s Visovca oko 15.00 sati zbog obveza u svojim samostanima i župama.

Sudionik

Susret ministranata

U samostanu u Zaostrogu boravili su ministranti koji su osvojili jedno od prva tri mjesta na kvizu koji je bio organiziran na Visovcu, u Zaostrogu i Sinju. Ovaj ljetni susret započeo je u ponedjeljak i završio u petak (27. lipnja – 1. srpnja 2011.) Ministranti su provodili vrijeme u molitvi, igri, druženju i kupanju.

Posebna radost za ministrante bilo je upoznavanje s drugim ministrantima iz župa Hrvace, Knin, Otok, Piramatovci, Prgomet, Sinj-Brnaze, Šibenik-Gospa van Grad i Šibenik-Meterize. Zbog opravdanih razloga, iako su osvojili mogućnost ljetovanja, nisu bili ministranti iz župa Gospe Lurdske (Zagreb) i ministranti iz župe Gradac-Brist. Zajedno s ministrantima bili su

fra Mirko Klarić, fra Ante Vugdelija, fra Luka Norac Kevo, fra Perica Maslač i fra Frano Doljanin. Fra Vinko Prlić također je nagradio ministrante iz župe Staševica jednodnevnim boravkom u Zaostrogu.

Velika zasluga i zahvalnost za boravak ministranata u Zaostrogu pripada njihovim župnicima koji su ih pripremali za kviz i tako im otvorili vrata sudjelovanja u ovim radosnim trenucima. Framiši iz Imotskog zaslužuju veliku zahvalnost jer su se rado odazvali i svoju franjevačku radost prenijeli na ministrante. Fra Ivica Omazić, gvardijan, kuharice kao i drugo osoblje u svakom je trenutku bilo na raspolaganju ministrantima, njihovim voditeljima i fratrima koji su bili uz ministrante.

Sudionik

Duhovna obnova i zavjetovanje članova FSR-a u Drnišu

Duhovna obnova za članove Franjevačkoga svjetovnog reda u Drnišu koju je vodio fra Jure Šimunović, meštar novaka na Visovcu, održana je od 30. lipnja do 2. srpnja 2011. godine. Prvog dana duhovne obnove fra Jure je održao predavanje na temu „Pozvani smo svjedočiti“. Govoreći o pozivu na svjedočenje po primjeru sv. Franje, fra Jure je naglasio kako je važno svjedočiti promjenu, obraćenje, praštanje, pomirenje i otkupljenje.

„Franjevački svjetovni red: primjer zajedništva, slobode i otvorenosti“ bila je tema drugoga dana duhovne obnove. Fra Jure je, između ostaloga, istakao da ljudi danas najviše traže autentičnost, jednostavnost, poštivanje i prihvaćanje dugoga. Trećeg dana duhovne obnove tema predavanja bila je „Život u bratstvu/sestrinstvu“. Taj život članova FSR-a uključuje biti osoba molitve i kontemplacije, osoba siromaštva i poniznosti (jednostavnosti), osoba čista srca, osoba prihvaćanja i osoba mira i pomirenja. Nakon svakog predavanja bila je mogućnost za razgovor i postavljanje pitanja.

Duhovna obnova je završila euharistijskim slavljem i obnovom zavjetovanja 26 članova franjevačkoga svjetovnog reda. Na početku euharistijskog slavlja fra Božo Morić, župnik, pozdravio je predvoditelja slavlja fra Juru Šimunovića i izrazio radost da na spomendan Bezgrešnoga Srca Bl. Djevice Marije 26 članova FSR-a obnavlja zavjetovanje. U koncelecijaciji su bili fra Frano i fra Mario. Ljepoti slavlja pridonijelo je oko 35 framaša mjesnog bratstva Drniš koji su svirali i pjevali, zajedno sa časnim sestrama koje djeluju u župi. Nakon euharistijskog slavlja članovi FSR-a i framaši nastavili su druženje u župnoj dvorani.

Sudionik

Slavlje posvete samostanske crkve na Trsteniku

Na svetkovinu Presvetog Otkupitelja, zaštitnika Provincije, u petak 15. srpnja 2011. godine, splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić posvetio je novu samostansku crkvu Presvetog Otkupitelja na Trsteniku u Splitu. Uz provincijala Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja dr. fra Željka Tolića i gvardijana dr. fra Šimuna Bilokapića, u slavlju su sudjelovali 43 svećenika, predstavnici Splitsko-dalmatinske županije i vojske te oko 180 vjernika.

Tumačenje obreda posvete crkve

Dr. fra Domagoj Runje, magistar bogoslova i profesor na KBF-u u Splitu, prije početka slavlja ukratko je protumačio obred posvete crkve. Tumačenje je započeo riječima: „Rimski pontifikat o posveti crkve kaže: ‘Po prastarom običaju Crkve valja svečanim obredom Gospodinu posvetiti crkvu, koja se podiže kao kuća namijenjena isključivo i trajno okupljanju Božjeg naroda i slavljenju svetih otajstava’.

Kad se u crkvenim dokumentima govori o prastarim običajima, onda je riječ o običajima kojima je nemoguće odrediti točan početak. Oni sežu daleko u prošlost i redovito imaju biblijske korijene. Posebno posvećeno mjesto Božjeg prebivališta ima svoju veoma važnu simboliku koja se očituje i u samoj terminologiji. Hrvatskom riječju ‘sveto’, ‘posvećeno’ itd. redovito se prevodi biblijska hebrejska riječ *kadoš*, koja u svom izvornom značenju označuje nekoga ili nešto ‘izdvojeno’ za posebnu svrhu. U religioznom smislu to se odnosi na posvećene osobe, stvari, predmete, vrijeme i prostor. Osobe posvećene, tj. izdvojene za liturgijsku službu zovu se zato svećenici i samo njima su pridržani određeni čini. Predmeti posvećeni za upotrebu u svetištu nazivaju se ‘svetima’ i ne mogu su upotrebljavati u druge svrhe. U posvećeno vrijeme ne mogu se obavljati redoviti poslovi pa tako i posvećeni prostor ima svoju isključivu namjenu za slavljenje svetih otajstava. Svi ti znakovi izdvojenosti ili posvećenosti u temelju imaju istu teološku simboliku: Bog je jedini i On se s nikim i ničim ne može usporediti. Stoga sve što se odnosi na Boga mora biti obilježeno posebnim znakom.

U Starom zavjetu dok su Izraelci hodili kroz pustinju postojao je šator sastanka koji je napravljen po uputama koje je sam Bog dao Mojsiju na Sinaju. Taj šator sastanka pratio je Izraelce na njihovom putu kroz pustinju kao znak da ih Bog ne čeka tek na kraju puta nego s njima putuje do konačnog ulaska u Obećanu Zemlju. Nakon ulaska u Obećanu Zemlju sveti se prostor ‘zaustavlja’ u jeruzalemskom hramu koji ima svoju povijest građenja i rušenja, da bi u Novom zavjetu mjesto susreta čovjeka s Bogom

postalo vezano, ne više za točno određeno mjesto na zemlji, nego uz osobu Isusa Krista u kojem se Božja riječ utaborila među ljudima.

Tako za kršćane više nema jednoga geografski točno određenog svetog mjesta na zemlji nego biva posvećen svaki onaj prostor u kojem se sastaje zajednica u Kristovo ime. Stoga je, kako također piše u Rimskom pontifikatu, ono najvažnije i jedino nužno za posvetu crkvene građevine u kojoj se okuplja zajednica: euharistijsko kao najveće sakramentalno slavlje ljudskog i božanskog zajedništva.

No, time nipošto nije dokinuto bitno značenje posvećenog prostora koje je sadržano u šatoru sastanka i jeruzalemskom hramu. Dokle god čovjek živi na zemlji, tj. u vremenu i prostoru, njegov se odnos s Bogom ne može vidljivo izraziti izvan tih kategorija. Euharistijsko slavlje i drugi sakramenti mogu se slaviti na svakom prikladnom, otvorenom ili zatvorenom prostoru. Ali to mjesto ipak na neki način mora biti izabrano. Zato je pri punoj svijesti da sva zemlja i sve što je na njoj pripada Bogu u crkvenoj predaji sačuvan prastari običaj da se određeni prostori posvete isključivo za slavljenje svetih otajstava.

Sam obred posvećivanja crkve ima nekoliko svojih važnih dijelova koje navodimo onim redom kako su opisani u Rimskom pontifikatu:

1. Ulaz u crkvu. Ako je riječ o crkvi u kojoj se dosad nisu slavila otajstva, ona se otvara posebnim obredom pred crkvenim vratima. Ali, kad se radi o crkvi u kojoj se već redovito slave otajstva, onda se taj obred po naravi stvari izostavlja, te se narod već okupi u crkvi, kao što je to sada.
2. Bogoslužje riječi. Čitanja za misu posvete crkve izabiru se iz Lekcionara, a propisano je da se kao prvo čitanje uvijek čita odlomak iz Nehemije koji opisuje narodni zbor u Jeruzalemu nakon povratka iz babilonskog sužanjstva (Neh 8,1-4a.5-6. 8-10).
3. Posvetna molitva i pomazanje crkve i oltara. Nakon homilije i litanija svih svetih slijede posebni obredi koji se sastoji od četiri dijela, a u središtu im je oltar bez čije se posvete crkva uopće ne može posvetiti.
  - a. Najprije se oltar pomazuje uljem da bi tako postao znamen Krista – Pomazanika i Glave crkve, a onda se istim uljem pomazuju zidovi ili stupovi („stijene“) crkve na mjestima označenima križem. Taj čin pomazanja simbolizira jedinstvo Glave i tijela Crkve, te označuje da je ona slika svetog grada Jeruzalema.
  - b. Na oltaru se pali tamjan koji simbolizira Kristovu žrtvu koja se u otajstvu nastavlja i s našim molitvama uzlazi Bogu na ugodan

- miomiris. No, isti taj kâd koji uzlazi prema nebu spušta se i prema zemlji. Udišemo ga nosnicama te on simbolizira i primanje Božjeg daha života po kojemu čovjek načinjen od zemlje postaje živa duša (usp. Post 2,7).
- c. Pokrivanje oltara bijelim platnom simbolizira ujedno i pripremanje stola za gozbu večere Gospodnje, kao i slavlje spomena na njegovu smrt, ukop i uskrsnuće koje toj večeri daje konačni smisao.
  - d. Donošenje upaljenih svijeća na oltar, a potom i rasvjeta cijele crkve, upozorava da je Krist „svjetlost na prosvjetljenje naroda“ (Lk 2,32) te da njegovim sjajem odsijeva Crkva i po njoj svekolika ljudska obitelj.
4. Slavlje Euharistije. Gore navedeni obredi specifični su za slavlje posvete crkve. No, oni ipak nisu njezin najvažniji dio. Svi dosada obavljani čini samo su priprema za slavlje Euharistije kojom se očituje glavni cilj za koji je sagrađena crkva i podignut oltar kako se, među ostalim, moli u posvetnoj molitvi: “Ovdje nek’ tvoji vjernici oko žrtvenog stola slave vazmeni spomen Kristov i hrane se na gozbi njegove riječi i tijela“.

Naslov crkve „Presveti Otkupitelj“

Nakon govora o obredu posvete crkve, fra Domagoj je objasnio naslov crkve „Presveti Otkupitelj“ i rekao: „Na koncu još valja reći da prigodom posvete crkva obavezno dobiva naslov. Naša crkva posvećuje se na čast Presvetog Otkupitelja. Taj naslov izabran je zbog imena naše Franjevačke provincije koja je osnovana 1735. godine odjeljenjem od Franjevačke provincije Bosne Srebrene. Najprije je nosila naslov svetoga Kaja, pape i mučenika rodom iz Solima, ali je već 1743. godine promijenila naslov u provincija Presvetog Otkupitelja, pod utjecajem pobožnosti koja je u ono vrijeme bila raširena u Mletačkoj Republici kao zavjet za prestanak kuge koja je harala u Mlecima i prestala u srpnju 1577. godine.

Tako nam naslov Presvetog Otkupitelja doziva u pamet otkupiteljsku snagu Isusa Krista koju sveti Pavao u poslanici Titu izražava ovako: „Pojavila se doista milost Božja, spasiteljica svih ljudi; odgojila nas da se odrekne bezbožnosti i svjetovnih požuda te razumno, pravedno i pobožno živimo u sadašnjem svijetu, iščekujući blaženu nadu i pojavak slave velikoga Boga i Spasitelja našega Isusa Krista. On sebe dade za nas da nas otkupi od svakoga bezakonja i očisti sebi Narod izabrani koji revnuje oko dobrih djela“. (Tit 2,11-14) Neka nas te riječi potaknu da pobožno sudjelujemo u ovome slavlju te revnujemo oko dobrih djela u svakodnevnicima našega života“.

Euharistijsko slavlje i propovijed o. Nadbiskupa

Liturgijsko slavlje započelo je procesijom bogoslova i svećenika s predsjedateljem mons. Marinom Barišićem. Na početku slavlja o. Nadbiskup je pozdravio provincijala, gvardijana, braću svećenike, redovnike i redovnice te puk Božji i istaknuo kako u ovom slavlju želimo posvetiti ovu crkvu i na taj način „ovom prostoru želimo dati nadnaravnu dimenziju, dimenziju povezanosti s Bogom, povezanosti neba i zemlje. Tim obredom ulazimo u dimenziju otajstva mistike, a gdje god se čovjek nalazi pred dimenzijom otajstva isti je način reagiranja poput Mojsijeva ‘Izuj obuću jer je ovo mjesto sveto’. Potom je mons. Marin Barišić pošćropio oltar, narod u znak pokore i u spomen krštenja, kao i četiri postavljena križa na zidovima crkve. Nakon toga je cijela zajednica, predvođena zborom bogoslova pod ravnanjem mo. fra Mile Čirke, svećano zapjevala pjesan Slava Bogu na visini.

„Bogu Stvoritelju i Otkupitelju posvećujemo i darujemo ovaj prostor kojeg smo od njega primili. Ušao je u naše vrijeme i u naš prostor i u naš život. Mi se susrećemo s njime i on se želi susresti s nama u posebnim trenucima i na posebnim mjestima, pošćujući ogranićenost čovjeka. Neki prostori i datumi znaće nam puno jer su drukćiji od ostalih“, rekao je na početku propovijedi mons. Marin Barišić. „Da bi čovjek živio u duhu i istini“, nastavio je o. Nadbiskup, „da bi postao živi hram posvećujemo ove prostore da bismo ovdje hranili svoje srce i svoju dušu, da bismo hranili svoje odnose, da bi zajednica mogla biti Crkva, jer je Crkva zajednica vjernika. Ne možemo zaobići činjenicu da posvećujemo ovu crkvu u ustanovi gdje žive osobe posvećenog života i sama ta činjenica govori koji je smisao ovog prostora, ove posvete – da bi živjeli u duhu i istini. Na to nas upozorava sv. Pavao kada kaže: ‘Ne znate li – hram ste Božji i duh Božji prebiva u vama. Ako tko upropašćuje hram Božji, upropastit će njega Bog, jer hram je Božji svet, a to ste vi.’ Pavao je te rijeći vjerojatno uputio ne progoniteljima kršćana nego samim vjernicima da budu svjesni tko su i što su – da su hram Božji i da taj duh prebiva u njima. S pozivom koji Bog upućuje tebi, želi da se tvoje srce razvije u jednu širinu, u jednu visinu, u jedan ugodan prostor, da doista budeš jedan znak prisutnosti – živi hram ovdje na zemlji“. Zatim je o. Nadbiskup spomenuo sv. Bonaventuru i sv. Franju i naglasio njihovu spoznaju Boga kroz ljubav jer „tamo gdje razum staje tu ljubav vidi“. Istaknuo je i simbolizam oltara i pozvao prisutne da budu „živi pokretni oltar Kristove ljubavi“, a isto tako naglasio kako je „potrebno slušati Rijeć Božju i da ta Rijeć siđe u naše srce koja će nam pomoći donositi plod“.

Na kraju propovijedi o. Nadbiskup je izrazio želju i potakao sve prisutne da „rastu iz oltara i ambona kako bi mogli graditi zajednicu posvećenog života ljubavi jer se tada može dogoditi promjena u sredini gdje ćeš doći kao živi

oltar i ambon. Ovo sveto mjesto sabranosti i tišine, ovo mjesto izvora ljubavi Božje neka bude na slavu Božju, na slavu Presvetog Otkupitelja, neka ovaj sveti prostor bude na spasenje svima nama i na izgradnju živog hrama i žive Crkve“, završio je o. Nadbiskup.

Nakon Vjerovanja o. Nadbiskup je izmolio posvetnu molitvu, pomazao svetim uljem oltar i zidove crkve, obavio obred kađenja oltara i crkve te predao upaljenu svijeću. Potom je fra Domagoj Runje pročitao povelju o posveti crkve čime je završen obred posvete. Riječi koje su upisane u povelji glase:

U ime Gospodnje. Amen.

Godine Gospodnje dvijetisućejedanaeste, dana petnaestoga, mjeseca srpnja, kada je na čelu Katoličke crkve bio papa Benedikt XVI., Nadbiskupije Splitsko-makarske msgr. dr. Marin Barišić, Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja provincijal dr. fra Željko Tolić, samostana O. Ante Antića u Splitu (Trstenik) gvardijan dr. fra Šimun Bilokapić, crkvu Presvetoga Otkupitelja posveti nadbiskup splitsko-makarski msgr. Marin Barišić, Samostan i crkvu Provincija započe graditi A. D. 2005., a dovrši A. D. 2008.

Prema projektnoj dokumentaciji

“Studio R” Split

dipl. inž. arh. Jerko Rošin

dipl. inž. građ. Branko Poljanić.

Glavni izvođač radova

“Lavčević” d.d. Split

dipl. oec. Petar Antić.

Glavni nadzor radova

“Bumes” d.o.o.

dipl. oec. Zdravko Bubalo

dipl. inž. građ. Mirjana Čagalj.

U Splitu, na dan Presvetoga Otkupitelja, zaštitnika Provincije, petnaestoga srpnja, godine dvijetisućejedanaeste.

Tako je

msgr. Marin Barišić, nadbiskup

fra Željko Tolić, provincijal

fra Šimun Bilokapić, gvardijan

Povelju su potpisali: splitsko-makarski nadbiskup i metropolit mons.

Marin Barišić, provincijal fra Željko Tolić i gvardijan fra Šimun Bilokapić.

Zahvala o. Provincijala

Na kraju misnog slavlja dr. fra Željko Tolić, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja uputio je riječ zahvale nadbiskupu na pastirskoj brizi, Splitsko-makarskoj nadbiskupiji, izvoditeljima radova, donatorima i svima koji su sudjelovali u gradnji crkve. „Preuzvišeni Oče nadbiskupe, uvažena braćo svećenici, poštovana braćo redovnici i sestre redovnice, dragi prijatelji i vjernici!

Godine 1212. sv. Franjo Asiški uputio se brodom iz Ancone prema Svetoj Zemlji, koju su u to vrijeme zaposjeli Turci. Ali, zbog oluje, umjesto u Svetu Zemlju, Franjo je prispio na hrvatsku obalu. O tom njegovu dolasku u hrvatsku zemlju Svečev suvremenik i njegov prvi životopisac fra Toma iz Celana († oko 1260.) u «Prvom životopisu sv. Franje» piše:

«Plamteći božanskom ljubavlju, blaženi je otac Franjo uvijek nastojao poduzimati velike pothvate (...). Šeste godine svoga obraćenja, raspaljen ljubavlju prema svetom mučeništvu htjede poći u Siriju da Saracenima i drugim nevjernicima propovijeda Kristovu vjeru i pokoru. Kad se ukrcao na neki brod, koji je imao tamo otploviti, stadoše puhati suprotni vjetrovi i on se s drugim putnicima nađe u krajevima Slavonije (...ventis contrariis flantibus in partibus Sclavoniae cum ceteris navigantibus se invenit)».

Iako fra Toma iz Celana nažalost ne govori u koju je našu luku uplovio i iz koje je luke kasnije isplovio taj Franjin brod – zbog koje je domovinska i franjevačka ljubav stvorila ništa manje nego sedam mjesta koja svako za sebe tvrde da ih je sv. Franjo pohodio i da je u njima osnovao samostan – ipak nam donosi jednu dražesnu zgodu na Franjinu odlasku:

«(...) Tada se tu – piše fra Toma – stvori netko noseći sa sobom svake hrane, zovne k sebi nekoga bogobožnog čovjeka s broda i reče mu: Uzmi sve ovo sa sobom, pa ćeš onim siromasima, što su skriveni u brodu, pošteno davati kada im zatreba».

Divna hrvatska duša! Tek što je u svojoj sredini vidjela Božjega siromaška, Franju iz Asiza, odmah ga obasiplje najvećim simpatijama i daje mu hranu za put. U tom nepoznatom srednjovjekovnom čovjeku s obale našeg mora, možda baš iz Splita, progovorila je čista hrvatska i slavenska duša.

- Kao da je znala da će Franjina braća u dalekoj budućnosti preuzeti ulogu starih hrvatskih benediktinaca i augustinaca, ivanovaca i templara, učitelja i duhovnika naših knezova i kraljeva, graditelja svetišta i svratišta, naših starih bazilika i crkvice, klesara Bašćanske ploče i dvorskih pisara, čuvara i trudbenika naše kulture, naše vjere i naše svijesti.
- Kao da je znala da će Hrvatska biti «najfranjevačkija zemlja», kako se jednom izrazio car Josip II.

- Kao da je znala da će Franjin brat fra Nikola Tavelić († 1391.) biti prvi kanonizirani svetac iz roda Hrvata, koji je tu najvišu čast postigao upravo onim što Franji 1212. nije uspjelo: žrtvom mučeništva u Kristovu gradu Jeruzalemu.
- Kao da je znala da će se 12. svibnja 1866., u obitelji Petra Antuna Mandića i Dragice rođ. Carević, roditi dvanaesto po redu dijete kojemu će biti ime Bogdan; koji će postati franjevac, uzeti ime fra Leopold; koji će biti tihi Božji trudbenik i neutrudivi ispovjednik, kojega će 34 godine nakon njegove smrti, rimski prvosvećenik, papa Pavao VI., 2. svibnja 1976., uzdići na čast oltara.
- Kao da je znala da će uz njih dvojicu na hrvatskom nebu zasjati: fra Julijan iz Bala, fra Jakov Zadranin, fra Oton iz Pule, bosanska kraljica i franjevačka trećoredica Katarina Kosača-Kotromanić, fra Pacifik Dubrovčanin, fra Grgur Trogiranin, fra Ivan Hrvat Illyricus, fra Anđeo Zvizdović, fra Stjepan od Posušja i Alojzije iz Vinjana, fra Šimun Filipović, fra Vendelin Vošnjak, fra Ante Antić, fra Rafo Kalinić, fra Ivo Peran, blažena Marija Petkovič, Majka Klara Žižić... i mnogi drugi uzorni i sveti muževi i žene, junaci duha i srca koji su nadahnuti Franjinim duhom postigli cilj za kojim svi mi žudimo.
- Kao da je znala da će 1735. godine Generalni komesar Reda fra Josip Marija od Ebore dekretom Inter gravissimas ustanoviti Provinciju sv. Kaja, pape i mučenika koja će nekoliko godina kasnije (1743.) promijeniti ime u Presvetog Otkupitelja.
- Kao da je znala da će fratri iz te Provincije – sudbinski vezani za ovaj dio domovine koji još i Dalmacijom zovemo – prema potrebi biti: junaci i pjesnici, tješitelji i liječnici, učenjaci i rodoljubi, savjetnici i mučenici, politički vođe i tribuni, «ujaci» i «gorski svećenici».
- Kao da je znala da će od Neretve do Zrmanje, od Brača do Udbine – što je stoljetno obitavalište i pastoralno zalagalište franjevac iz Provincije Presvetog Otkupitelja – niknuti brojne crkve i kapele, samostani i župske kuće u kojima je uvijek postojalo ugrijano ognjište za zimne i osamljene, topao kruh za gladne, majčinska briga za potrebne, utješna riječ za slomljene i od života umorne.
- Kao da je znala da će, uz već postojeće crkve i samostane u Provinciji, niknuti i ovo velebno zdanje u Trsteničkoj vali u Splitu, kojemu smo 14. srpnja 2005. postavili i blagoslovili kamen temeljac, a u ljeto 2008. dovršili.
- Kao da je znala da će danas, na blagdan Presvetog Otkupitelja, naslovnika i zaštitnika naše Provincije, splitsko-makarski nadbiskup i metropolit, mons. Marin Barišić, apostolskom vlašću posvetiti ovaj Božji

hram, kojemu odlukom provincijske Uprave dadasmo naslov Presvetog Otkupitelja. Upravo danas, 276. godine od osnutka Provincije.

- Kao da je sve to znala ona naša hrvatska gostoljubiva narodna duša prije osam dugih stoljeća.

I kako danas ne biti radostan, neizmjereno radostan zbog svega što nam kroz 276 ljeta i danas učini Gospodin!

I kako istodobno ne biti zahvalan svim fratrima ove Provincije, arhitektima i inženjerima, izvođačima radova i glavnom nadzoru svih tih radova, svim dobročiniteljima i svim ljudima dobre volje koji nam svojom stručnošću, marom i žarom, svojom ljubavlju i dobrotom učiniše lijepim i spomena vrijednim ovaj današnji dan.

Kako na poseban način ne biti zahvalan splitskim nadbiskupima: msgr. Anti Juriću i njegovu nasljedniku na Dujmovoj stolici, msgr. Marinu Barišiću, koji su prepoznali važnost i potrebu ovog samostana i crkve za našu Provinciju i koji su, svaki u svoje vrijeme, dali potrebne dozvole da se ovo kompletno zdanje može započeti i s pomoću Božjom dovršiti.

Zato danas, na poseban način, u ime cijele Provincije, s najiskrenijom radošću i najtoplijom zahvalnošću, zahvaljujem nadbiskupu i metropoliti, msgru. Marinu Barišiću, koji je predvodio današnje misno slavlje, posvetio ovu crkvu Presvetog Otkupitelja i uputio nam svoju pastirsku riječ. Zahvaljujem Vam, oče nadbiskupe, što ste nam bili podrška i pomoć: očinska, moralna i materijalna. Ovaj samostan i ova crkva nalaze se u Vašoj, odnosno našoj Nadbiskupiji. Kao i nama, oni pripadaju i Vama. Oni su Vaši, jer je i ova Provincija Vaša. Vrata ovog samostana uvijek su Vam otvorena i molitva iz ove crkve trajno zajamčena. Još jednom: oče nadbiskupe, iskreno Vam hvala!

I danas, kad posvetismo ovaj hram Božji, uvjeren sam da će se s ovoga posvećenog mjesta – Bogu na slavu, Crkvi katoličkoj na čast i hrvatskom narodu na duhovnu korist – širiti duhovni miomiris mira i dobra. Presveti Otkupitelj neka nas štiti, vodi i trajno nadahnjuje! Ponizno ga molimo da tako bude! Amen!”

Nakon zahvale o. Provincijala, o. Nadbiskup je blagoslovio sve prisutne. Poslije završetka euharistijskog slavlja uzvanici su pozvani na ručak. Na početku ručka fra Šimun Bilokapić, gvardijan samostana na Trsteniku, pozdravio je sve prisutne. Posebno se zahvalio svima onima koji su zadnjih desetak dana po velikoj vrućini radili i pripremali da ovo slavlje bude uistinu dostojanstveno. Zatim je osobitu zahvalnost izrekao gosp. Ivi Sadriću koji je darovao kalež, pliticu i prilog za osmu postaju. Gvardijan je svima izrazio dobrodošlicu.

PRILOG

1. Gradnja crkve

Nakon što je prikupljena sva potrebna projektna dokumentacija, dobivene lokacijska i građevinska dozvola te proveden pozivni natječaj za izgradnju Franjevačkog klerikata u Splitu, UGOVOR ZA IZGRADNJU FRANJEVAČKOG KLERIKATA U SPLITU (Trstenik) potpisan je dana 14. travnja 2005. godine u prostorijama Franjevačkog provincijalata u Splitu, Trg Gaje Bulata 3. Ugovor je u ime glavnog izvoditelja radova tvrtke Lavčević d.d. potpisao gosp. Petar Antić, dipl. oec., a u ime Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja ugovor je potpisao provincijal dr. fra Željko Tolić.

NADZORNA I KONZALTING SLUŽBA, nakon provedenog natječaja, povjerena je tvrtki Bumes d.o.o iz Splita, na čelu sa gosp. Zdravkom Bubalom, dipl. oec. dok su poslovi voditelja i koordinatora nadzorne službe povjereni gospođi Mirjani Čagalj, dipl. ing. građ.

POČETAK RADOVA, tj. radovi iskopa na čest. zem. 581/1 u vlasništvu Provincije započeli su dva tjedna nakon potpisa Ugovora, točnije 27. travnja 2005. godine.

BLAGOSLOV KAMENA TEMELJCA dana 14. srpnja 2005. godine obavio je provincijal dr. fra Željko Tolić.

TEHNIČKI PREGLED obavljen je 14. veljače 2008. godine.

BLAGOSLOV KUĆE obavio je provincijal fra Željko Tolić dana 17. prosinca 2008. godine.

UPORABNA DOZVOLA izdana 1. veljače 2011., a postala pravomoćna 19. veljače 2011. godine.

Crkvu na Trsteniku projektirao je arhitekt Jerko Rošin.

2. Zvona

Četiri zvona za crkvu Presvetog Otkupitelja postavila je tvrtka Grivi d.o.o. od 12. do 14. srpnja 2011.

Darovatelji zvona i podaci o zvonima:

- mons. Marin Barišić, splitsko-makarski nadbiskup i metropolita (530 kg - ton SOL-G1)
- fra Ivan Vidović, definator Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja (380 kg, ton LA-A1);
- Slaven Žužul, direktor tvrtke „Skladgradnja d.o.o.“ i predsjednik RNK Split (290 kg, ton SI-H1);
- Zdravko Bubalo, direktor tvrtke „Bumes d.o.o.“ (220 kg, ton DO-C2).

3. Stigmatе – Ivan Meštrović

U vrijeme kada je darovnica hrvatskoga kipara Ivana Meštrovića i konfratra Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja napokon, u petak, 13. srpnja 2001., na svetkovinu Presvetoga Otkupitelja, dobila dostojno štovalačko mjesto u novoizgrađenoj samostanskoj crkvi posvećenoj Presvetome Otkupitelju, u sklopu samostana i klerikata Dobroga Oca Ante Antića u Splitu na Trsteniku, dostojno se spomenuti Darovatelja i umjetničkoga dara.

Za vrijeme boravka u Rimu 1942./1943. Ivan Meštrović je upoznao hrvatsku franjevačku zajednicu i s njima se rado družio. Zahvaljujući ovom prijateljstvu, u samostanskoj crkvi Santa Maria Mediatrice, sagrađenoj prema projektu talijanskoga arhitekta Giovannija Muzio, od 1947. do 1950., na području gradske četvrti Aurelio, u istoimenoj ulici u Rimu, na broju 25, gdje je ujedno i Generalna kurija Franjevačkoga reda Manje braće, na desnom pobočnom oltaru postavljeno je brončani reljef hrvatskoga kipara Ivana Meštrovića pod nazivom Stigmatе. Ovo umjetničko djelo, kao dar franjevcima, napomenimo, ostvareno je u prijateljstvu između kipara Ivana Meštrovića i fra Karla Balića, a uz materijalnu pripomoć generalnog ekonoma fra Dominika Mandića.

Gipsani reljefni izvornik Stigmatа, namijenjen kao umjetnički dar Franjevačkoj provinciji Presvetoga Otkupitelja, čuvao se u Generalnoj kuriji sve dok ga fra Nikola Radić, kao generalni definator, nije vatikanskom diplomatskom poštom, 1985., prebacio u Hrvatsku. Tada je u Ljevaonici Akademije likovne umjetnosti u Zagrebu odliven novi brončani reljef koji je prenesen u franjevački samostan Gospe od Zdravlja u Splitu, odnosno u dvorište iza crkve, a gipsani izvornik darovan je franjevačkom samostanu Svete Marije Zaostrogu, gdje se i danas, patiniran u boju bronce, čuva u samostanskoj zbirci umjetnina.

Od tada je novoodliveni brončani reljef, što zbog veličine, a donekle i zbog neriješene namjene, sklonjen najprije u crkvu, a zatim u prizemnu samostansku kapelu. Kada je došlo do gradnje novoga franjevačkoga samostana i bogoslovnoga klerikata u Splitu, Stigmatе su, prema odluci samostanskoga kapitula na Dobrom, namijenjene novoj redovničkoj kući na Trsteniku.

Ovaj brončani reljef, kao sakralno umjetničko djelo hrvatskoga kipara Ivana Meštrovića, kojim je najprije bio obogaćen Franjevački red Manje braće, a sada i Franjevačka provincija Presvetoga Otkupitelja, oslikava likovni prizor kako je sv. Franjo Asiški, na La Verni 17. rujna 1224., primio rane Isusove na svom tijelu. Meštrović je ovaj motiv, kako je vidljivo, ostvario sa svega tri lika. U donjem lijevom kutu Franjo je prikazan s leđa i unazad nagnute glave, dok kleči na zemlji, širi ruke prema nebu. Iznad njega spušta se Isus na

križu u obliku šesterokrillnoga Serafina, koji sunčanim zrakama, kao ubojitim kopljem, obilježava Franjino tijelo, ruke, noge i rebra, svojim ranama. U desnom donjem kutu, kao svjedok povijesnoga događaja, naslonjen na obližnju stijenu i u meditativnom položaju, prikazan je nepoznati franjevac, najvjerojatnije Toma Čelanski, odnosno, prema autorovoj ikonografiji, Meštrović je prikazao sebe u franjevačkom habitu kao konfratra Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja i kao tvorca likovne forme.

Oslobođen suvišnih elemenata i prikazan samo s tri lika skladno ritmički raspoređena, dva u donjem, a jedan u gornjem dijelu, ovaj reljef, iako na prvi mah djeluje umirujuće i statično, odaje ekspresionističku snagu Meštrovićevoga stvaralačkog duha, koji je osobnu ljubav prema franjevcima, koju je primio u zavičaju djetinjstva, umjetnički znao prenijeti na likovno djelo kao što su ove Stigmatе.

4. Križni put

Autorica Križnog puta je Jasenka Kapitanović, ak. kiparica. Tehnika rada je reljef u drvu sa zlatnom aureolom.

Sudionik

KUD Župa Grab predstavljao Hrvatsku na smotri folkloru u Turskoj

KUD Župa Grab predstavljao je Hrvatsku u Bursi u Turskoj od 7. – 12. srpnja 2011. godine na 50. smotri folkloru na kojoj je sudjelovalo 50 država cijeloga svijeta, pod vodstvom fra Duška Botice, župnika, i prof. Branka Šegovića, umjetničkog voditelja KUD-a.

Od 50 pozvanih država odazvale su se 33. Došle su grupe iz Južne Amerike, Azije, Afrike i Europe. Prilikom svečane ceremonije otvaranja svaka je grupa izvela program od 3 minute. 8. 7. počeo je program kvalifikacija za finale. Mi smo nastupili s Vrličkim kolom. Dok su se četiri dana održavale kvalifikacije za finale, one grupe koje su već nastupile i one koje taj dan ne nastupaju imale su nastupe po četvrtima grada. Naš KUD je nastupio 9. i 10. srpnja na četiri različita mjesta i izveo: Vrličko kolo, Završno kolo iz opere Ero s onoga svijeta, Trogirske plesove i Stare splitske plesove.

Dana 11. 7. održan je svečani prijem kod gradonačelnika grada Burse. U delegaciji je bio po jedan par u narodnoj nošnji i predsjednik Društva. Gradonačelnik je svakoj grupi poklonio jedan ukrašeni pozlaćeni tanjur

s 24-karatnim zlatom. 12. 7. održano je finale. Prva je bila Gruzija, druga Grčka, a treća Rusija. Poslije proglašenja pobjednika na pozornicu su izašli predstavnici svih grupa gdje su svakoj grupi uručene zahvalnice i prigodni pokloni.

Prije početka Smotre upriličen je mimohod sudionika u nošnjama u središtu grada. Duž ulica niz koje smo prolazili izvješeni su transparenti država sudionica. Na našem transparentu s jedne strane pisalo je velikim slovima HIRVATISTAN, a s druge CROATIA. Kad je naša grupa bila pozvana na mimohod, gradonačelnik je uzviknuo 'dobrodošli' na hrvatskom jeziku.

U slobodno vrijeme obilazili smo znamenitosti grada i kupovali suvenire za uspomenu.

Kući smo krenuli 13. 7. ujutro poslije doručka. Pri povratku smo se nekoliko sati zadržali u Istanbulu. Vidjeli smo Aja Sofiju, Plavu džamiju i Kapali čaršiju.

U Hrvatsku smo se vratili 14. 7. živi, zdravi i zadovoljni.

KUD Župa Grab osnovan je u jesen 2003. godine dolaskom fra Duška Botice na mjesto župnika. Umjetnički voditelj od osnutka je profesor Branko Šegović. KUD broji oko 70 članova. Tijekom ovih 8 godina nastupali su najčešće u Župi (Grab, Velić i Jabuka), mnogo puta u Trilju, a izdvojit ćemo samo neke nastupe po Hrvatskoj i inozemstvu: Muć, Split, Kaštel Kambelovac, Kutina (s djecom osvojili treće mjesto u Hrvatskoj), Horvati, Vinjani, Brnaze, Široki Brijeg, München, Turjaci, Košute, Termoli (Italija), Otok, Ogulin, Grebaštica, Vugrovec (Zagreb), Gradac, Ogorje, Metković, Opuzen, Dobropoljana (Pašman), Supetar, Sinj, Offenbach (Njemačka), Asiz (europski susret mladeži 2007.) i Bursa (Turska).

Fra Duško Botica

Proslava Gospe od Anđela u Imotskome

Gospa od Anđela zaštitnica grada Imotskog i cijele Imotske krajine svečano je proslavljena u utorak 2. kolovoza svečanim misnim slavljem kojeg je pred mnoštvom vjernika pristiglih iz svih mjesta prostrane Imotske krajine kao i susjedne Hercegovine predvodio splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić. Na prigodno postavljenom oltaru na kulturnoj imotskoj tvrđavi Topani, podno spomenika Krune Bošnjaka koji je posvećen svim poginulim hrvatskim braniteljima koji su svoje živote utkali u temelje neovisne i slobodne Hrvatske, uz nadbiskupa Barišića suslavili su i imotski gvardijan, dekan i župnik fra Zoran Kutleša te provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja sa sjedištem u Splitu fra Željko Tolić kao i još dvadesetak svećenika.

Pred nekoliko tisuća sabranih vjernika s propovjedaonice koja je dominirala na imotskoj tvrđavi odakle pogled seže na cijelo Imotsko polje nadbiskup Barišić istaknuo je važnost Gospe od Anđela i povijest njezinog štovanja, ukazavši na njezino čudesno djelo kada je davne 1717. godine pomogla u oslobađanju Imotske krajine od turske vladavine. Posebno se osvrnuo na aktualno slavlje godine obitelji, u sklopu koje nas je početkom lipnja posjetio i Sv. Otac, te je istaknuo kako se posebna roditeljska ljubav i povezanost između Marije i Isusa očituje i u najstarijem kršćanskom pozdravu “Hvaljen Isus i Marija”. Istaknuo je kako su Marija i Krist imali puno toga zajedničkoga te da nisu bili povezani samo kao majka i sin nego kao i osobe koje su tijekom svoga života nje govali i tijelo i dušu te je izrazio žalost što se mnogi okreću samo vanjštini ili, slikovito rečeno, njezi tijela dok se ona briga duše zapušta. Napomenuo je svim vjernicima da u ovoj godini obitelji dublje pogledaju prema nutrini te da se svi ugledaju na primjer Isusa i Marije, jer nitko nikada ne može živjeti bez Boga, jer to nije život već puko mrtvilo.

Nadbiskup Barišić osvrnuo se i na svakodnevnicu, kazavši kako u vremenu kada je Hrvatska na velikoj povijesnoj prekretnici uoči pristupanja Europskoj uniji treba posebno nje govati čistoću duše i savjesti. Izrazio je duboko žaljenje zbog golemog pesimizma koji se uvukao u sve pore hrvatskog društva, kazavši kako hrvatski narod ne smije pripadati “strani kukavičluka” nego se odlučno mora boriti za svoju uspješnu i lagodnu budućnost, a to se može jedino čistoćom duše i tijela koja se može uspostaviti isključivo molitvom i čvrstom vjerom prema Bogu.

Na kraju misnog slavlja za vrijeme kojega je pjevao Mješoviti pjevački zbor župe Imotski pod ravnanjem gosp. Anđelka Nikolića, a uz orguljašku pratnju dugogodišnje voditeljice župnog zbora s. Sofije Vuković, svima se zahvalio župnik, gvardijan i dekan u Imotskom fra Zoran Kutleša. Posebno se zahvalio o. nadbiskupu Barišiću, istaknuvši kako je on najbolji primjer kako se uspješno pastirski brine za svaki kutak svoje prostrane nadbiskupije. Nadbiskupu je posebno zahvalio u ime svih Imočana kazavši kako je iznimno sretan i radostan što nadbiskup redovito posjećuje ovaj najistočniji dekanat svoje nadbiskupije. Župnik Kutleša posebno se zahvalio i okolnim župnicima, a na poseban način molitvenim zajednicama koje djeluju u župi Imotski, jer su oni podnijeli najviše tereta oko organizacije vanjske proslave imotske zaštitnice.

Sve je pozdravio i provincijal fra Željko Tolić koji je istaknuo kako je posebno sretan što može pozdraviti nadbiskupa Barišića, kazavši kako je njegova riječ u ovim teškim vremenima velike prekretnice riječ duhovnog ohrabrenja.

Prije mise održana je i tradicionalna procesija u kojoj je sudjelovalo mnoštvo vjernika predvođeno s dvadesetak župskih barjaka koje su nosili predstavnici

svih župa Imotskoga dekanata, a sliku Gospe od Anđela, rad nepoznatog autora koja prikazuje Majku Božju s anđelima koji je nose na nebo koju su nabavili imotski franjevci odmah po oslobođenju od Turaka, a koja je ove godine temeljito restaurirana, nosile su djevojke odjevene u narodne nošnje Imotske krajine, koračajući po stazi od ružinih latica koje tradicionalno posipaju imotske domačice.

Proslava Gospe od Anđela započela je u jutarnjim satima, a jutarnje svečano misno slavlje u imotskoj crkvi Sv. Franje predvodio je župnik u Podbablju fra Nikica Ajdučić.

Za župnu svetkovinu vjernici su se pripremali devetnicom u tijeku koje su propovijedali župnici franjevačkih župa koje su inkorporirane imotskom samostanu, kao i župnik župe Imotska Poljica. Na misama su pjevali župni zborovi iz tih župa s velikim brojem hodočasnika.

Blagdan Gospe od Anđela slavi se i kao Dan grada Imotskog. Na svečanoj sjednici koja je održana dan prije među nagrađenim Imoćanima bio je i najstariji franjevac, književnik i povjesničar fra Vjeko Vrčić koji je dobio povelju grada i priznanje počasnog građanina grada Imotskog.

Sudionik

Slavlje Gospe od Anđela na Visovcu

U utorak, 2. kolovoza, na Visovcu se, već tradicionalno, povodom blagdana Gospe od Anđela okupilo mnoštvo hodočasnika. Ono što ovu godinu čini posebnom jest dolazak zagrebačkog nadbiskupa, kardinala Josipa Bozanića. Naime, to je prvi posjet jednog kardinala Visovcu nakon 1987. g. kad ga je posjetio pok. kardinal Kuharić. Nadbiskup Bozanić uz koncelebraciju tridesetak svećenika predvodio je svečano misno slavlje, koje je započelo procesijom u 10 i 30 sati. Misno slavlje pjesmom je animirao zbor Gospe od Zdravlja iz Splita pod ravnanjem fra Stipice Grgata. Riječi dobrodošlice uputio je mnp. o. provincijal, provincije Presvetog Otkupitelja dr. fra Željko Tolić, istaknuvši da je franjevcima osobita čast što svetkovinu Gospe od Anđela predvodi kardinal Bozanić od kojeg očekuje riječi ohrabrenja za puk Božji.

„Dragi vjernici, danas nam se valja prisjetiti i štovanja što ga franjevci diljem svijeta, po uzoru na sv. Franju Asiškog, iskazuju svetoj Mariji Anđeoskoj. Upravo crkva Gospe od Anđela ili svete Marije Anđeoske, u dolini podno Asiza, ima posebno značenje za sve franjevačke zajednice te ju se naziva majkom svih franjevačkih crkava. To je danas jedna od većih crkava u

katoličkom svijetu koja poput škrinje u svojoj dubini čuva malu crkvicu koju je sv. Franjo vlastitim rukama obnavljao. U toj se crkvici zbio presudni događaj koji će promijeniti i usmjeriti njegov život. U veljači 1208. godine, na blagdan Sv. Martina, Franjo je sudjelovao na misi. Posebno ga se dojmio odlomak iz desetog poglavlja Matejevog evanđelja u kojem Isus poručuje svojim učenicima: »Ne stječite zlata, ni srebra, ni mjedi sebi u pojas, ni putne torbe, ni dviju haljina, ni obuće, ni štapa. Ta vrijedan je radnik hrane svoje.« Životopisci kažu da je čuvši te riječi uskliknuo: »To je ono što tražim, to je ono što svim srcem želim!« Sv. Franjo se pobrinuo da upravo na današnji blagdan, u toj crkvici vjernici mogu primiti potpuni oprost od vremenitih kazni za grijeh, potom se to proširilo na sve franjevačke crkve, a poslije i na sve župne crkve. »Sve vas želim poslati u raj!« Tim je riječima sv. Franjo vjernicima okupljenim u Porcijunkuli 2. kolovoza 1216. godine objavio da je od pape Honorija III. izmolio potpuni oprost za sve koji posjete tu crkvicu, ispovjedu se i pokaju. Od tada pa do danas, svi koji od podneva 1. kolovoza do ponoći 2. kolovoza pohode neku franjevačku ili pak župnu crkvu, ispovjedu se, sudjeluju na misi i pričeste se, izmole Vjeronanje, Oče naš i molitvu po nakani Sv. Oca, mogu za sebe i svoje pokojne dobiti potpuni oprost. Pozivam vas i potičem, braćo i sestre, da iskoristite tu mogućnost koju nam Crkva upravo danas nudi i neka to svima nama, kao nekoć sv. Franji, bude poticaj na obraćenje i povratak k Bogu. Svatko je od nas grješan i potreban je Božjeg milosrđa i praštanja“, rekao je kardinal Bozanić.

Na kraju misnog slavlja, gvardijan franjevačkog samostana na Visovcu, fra Mate Gverić uputio je riječi zahvale kardinalu i svima onima koji su doprinijeli da ovo slavlje bude dostojanstveno. Potom su predstavnici okolnih mjesta uručili prigodne darove kardinalu. Akademski umjetnik Josip Botteri kardinalu je poklonio sliku Gospe Visovačke, a kardinal je gvarijanu fra Mati uručio prigodni dar. Nakon misnog slavlja, slavlje se nastavilo za bratskim stolom. Mir i dobro!

Sudionik

Završen hod Franjevačke mladeži

U utorak, 2. kolovoza 2011. godine, framaši iz splitsko-dubrovačkog i šibensko-zadarskog područja, u zajedništvu s framašima iz ostalih područja Hrvatske kao i iz Bosne i Hercegovine, sudjelovali su na slavlju Gospe od Anđela u Asizu. U slavlju je sudjelovalo oko 350 framaša, 24 fratra i 11 redovnica. Slavlje je započelo euharistijskim slavljem na grobu sv. Franje Asiškoga koje je predvodio fra Igor Horvat, a u koncelebraciji je bilo deset fratara.

Nakon euharistijskog slavlja i razgledavanja Gornje i Donje bazilike, framaši i duhovni asistenti sudjelovali su na slavlju porcijunkulskog oprosta. Svi framaši iz Hrvatske zajedno su prošli preko glavnog trga, pomolili se u Porcijunkuli iz koje su se mnogi vratili sa suzama radosnicama. Na trgu im je fra Jose R. Carballo – ofm, generalni ministar Franjevačkog reda, uputio riječ dobrodošlice. Generalni ministar framašima iz Hrvatske obratio se riječima na hrvatskom jeziku: „Dragi mladi iz Hrvatske, dobrodošli! Mir i dobro!“ U svom govoru generalni ministar je potakao mlade da nastave biti dio Crkve i franjevačke obitelji. Nakon pozdravnih riječi u zajedništvu s ostalim framašima iz Italije i još nekoliko država predstavila su se područna bratstva kroz riječ i pjesmu.

Drugog dana boravka u Asizu framaši su hodočastili u baziliku Sv. Klare i Sv. Franje upoznavajući život i djelo svetaca. Poslijepodne su svi posjetili Greccio i slavili svetu misu na mjestu gdje je Franjo priredio prve žive jaslice.

Zadnjeg dana boravka u Asizu framaši su prvo bili na euharistijskom slavlju u crkvi Gospe od Anđela, a zatim su hodočastili u Sv. Damjan. Poslije ručka autobusima su se zaputiti na La Vernu gdje su proveli vrijeme u upoznavanju mjesta i u molitvi poput sv. Franje. Nakon molitve Večernje framaši će se uputiti prema svojim kućama.

Prvi dio hoda Proložac – Sinj

Četrnaesti hod Franjevačke mladeži splitsko-dubrovačkog i šibensko-zadarskog područnog bratstva, pod geslom “Putevima srca”, započeo je u srijedu 27. srpnja u Prološcu, nastaviti će se preko Lovreća, Ugljana, Otoka i Sinja, a zatim će završno slavlje biti u Asizu u zajedništvu s framašima iz Hrvatske i drugih država.

Framaši su se okupili u Prološcu i do Sinja su hodali oko 69 km. Nakon okupljanja u župskoj dvorani u Prološcu sve nazočne je pozdravila Ana Mikulić, predsjednica splitsko-dubrovačkog područnog bratstva, i fra Vinko Gudelj, župnik. Perina Granić i fra Frano Doljanin također su pozdravili prisutne i uputili važne napomene o hodu. Nakon pozdrava i napomena u crkvi Sv. Mihovila uslijedilo je pokorničko bogoslužje i euharistijsko slavlje koje je predvodio fra Matej Jovanovec, a u koncelebraciji su bili fra Vinko Gudelj, fra Ivan Lukač i fra Frano Doljanin. Prvi dan završio je večerom te predstavljanjem mjesnih bratstava: Runovići, Vrgorac, Zmijavci, Imotski, Proložac, Sinj, Gospa od Zdravlja (Split), Sv. Obitelj (Split), Drniš, Šibenik-Meterize.

Prvog dana hoda framaši i duhovni asistenti su od Prološca do Lovreća hodali 17 km. U Lovreću su bili smješteni u školi, a ručak i večeru je pripremio

župnik fra Dinko Bošnjak uz pomoć svojih vjernika velikoga srca (Željko, Slavica, Marija, Mara, Marijan i Ana).

Od Lovreća do Ugljana nije bilo hoda jer je cijeli dan padala kiša pa su framaši prevezeni u kombijima. U Ugljanima su framaše dočekali i ugostili fra Nedjeljko Tabak i njegovi dragi vjernici, roditelji novaka Ivana. U poslijepodnevnom satima framaši su posjetili zajednicu Cenaccolo i tu slavili svetu misu. Članovi zajednice iznijeli su svoja iskustva, odgovarali na pitanja framaša i počastili framaše večerom.

Od Ugljana framaši su nastavili hod prema Otoku gdje ih je ugostio župnik fra Dalibor Grčić koji im je otvorio vrata svog srca i prostorija. Navečer su framaši imali euharistijsko klanjanje koje je predvodio fra Frano Doljanin. Na klanjanju su sudjelovali i župljani. Sljedećeg dana framaši su od Otoka preko Gale i Glavica hodali do Sinja. U Samostanu ih je pozdravio o. gvardijan, a na raspolaganju su im bili župnik, fra Stipe i fra Tino. Prije polaska za Asiz framaši su sudjelovali na otvaranju porcijunkulskog oprosta u svetištu Čudotvorne Gospe Sinjske. Otvaranje porcijunkulskog oprosta predvodio je fra Bože Vuleta, gvardijan i upravitelj Svetišta, a sudjelovali su, osim framaša, i fratri iz samostana. Nakon ručka, framaši i njihovi duhovni asistenti uputili su se prema Asizu na slavlje Gospe od Anđela – 2. kolovoza.

Sudionik

Održan festival „Klape Gospi Sinjskoj 2011“. u Sinju

U srijedu 3. kolovoza održan je u Sinju treći po redu Festival marijansko-duhovne klapske pjesme Klape Gospi Sinjskoj 2011. Klape su i ove godine pjevale u samostanskom dvorištu pred gotovo 1000 zanesenih slušatelja. U konkurenciji za nagrade bilo je 14 novih skladbi, a njihovi su naslovi, autori i izvođači:

1. Čuj nas, Gospo od Cavtata (glazba: Ivo Kordić, stihovi: Niko Kušelj) – Klapa MARETA
2. Zdravo, Marije (glazba: Dinko Fio, stihovi: liturgijski) – Klapa PRVI KOMIN SNJEŽANIN
3. Spasi, Marije (glazba: Živko Ključec, stihovi: nepoznati autor) – Klapa SPLIT

4. Rođena u zagrljaju (glazba: Jurica Karuza, stihovi: Jelena Barić) – Klapa ŠTORIJA
5. Nebeska cesarica (glazba: Stipica Grgat, stihovi: Toma Babić) – Klapa PETRADA
6. Gospe sinjska, zovemo te (glazba: Josip Magdić, stihovi: Ivica Jurjević) – Klapa FILIP DEVIĆ – DALMATINKE
7. Uzdanica naša (glazba: Ivan Žan, stihovi: Adolf Polegubić) – Klapa KAMEN
8. Majko naša, Gospo od Trsata (glazba: Ivica Badurina, stihovi: Jakša Fiamengo, arr.: Saša Matovina) – Klapa KASTAV
9. Isusova naša mati (glazba: Duško Tambača, stihovi: Jakša Fiamengo) – Klapa MORBIN
10. Zdravo Marijo (glazba: Blaženko Juračić, stihovi: molitva) – Klapa PRASKA
11. Marijo majko (glazba i stihovi: Aleksandar Srzić) – Klapa FILIP DEVIĆ
12. Hvala ti (glazba: Mile Čačija-Čaja, stihovi: Mile Čačija-Čaja/fra Petar Knežević, arr.: Mile Čačija-Čaja/fra Josip Soldo) – Klapa SVETI JURAJ – HRM
13. Sliku Tvoju ljubiti ću (glazba: Vlado Sunko, stihovi: Bože Vuleta) – VOKALISTI SALONE
14. Večernja (glazba: Krešimir Magdić, stihovi: Jakša Fiamengo) – Klapa ŠUFIT

Na početku u ime organizatora govorio je gvardijan i upravitelj svetišta fra Bože Vuleta, posebno među ostalima pozdravivši izaslanika predsjednika Hrvatskog sabora, pročelnika njegova ureda gosp. Mišu Munivrana, zatim izaslanika splitsko-makarskog nadbiskupa mons. Ivana Čubelića i župana splitsko-dalmatinskog Antu Sanadera.

Sinjski gradonačelnik Ivica Glavan pridružio se pozdravima zamolivši sve prisutne koji imaju mobitel da ostvare po jedan humanitaran poziv u korist vrličkog Centra za rehabilitaciju Fra Ante Sekelez.

Izaslanik predsjednika Sabora gosp. Munivrana istakao je da uz ostale prepoznatljivosti Sinja i ovaj festival postaje jedno od njegovih obilježja, a koje počiva na uspjesima i temeljima proslavljene Klape Sinj koja se i ove godine ovjenčala pobjedničkim vijencem na omiškom festivalu. Izrazivši uvjerenje kako pjesma neće zamuknuti, jer bez nje nema ni života ni rada, proglasio je festival otvorenim.

Nakon što su izvedene sve skladbe, prikupljeni su glasovi slušateljstva, a ocjenjivački sud donio je svoje prosudbe. Po njegovoj odluci brončani Gospin kip (minijaturnu repliku kamenog kipa akad. kipara Josipa Marinovića koja se nalazi u samostanskom dvorištu, odnosno brončanog odljeva na Gradu) dobila je pjesma pod rednim brojem 5 *Nebeska cesarica*, srebrni kip skladba pod rednim brojem 13 *Sliku Tvoju ljubiti ću*, a zlatni kip skladba pod rednim brojem 10 *Zdravo, Marijo*. Nagradu kameni Gospin kip za najbolju izvedbu dobila je Klapa Šufit za izvedbu pjesme pod rednim br. 14 *Večernja*. A nagradu publike dobila je skladba pod rednim brojem 12 *Hvala ti*.

U pauzi dok su se prebrojavali glasovi, a ocjenjivački sud donosio odluku, nastupile su izvan konkurencije kao gosti klape iz Cetinske krajine: klapa Trilj, Klapa Košute i Klapa Hrvace. A onda je Klapa Sinj održala kratku školu klapskog pjevanja: maestralno je izvela pjesmu svoga voditelja Mojmira Čačije *Umiri se, more* kojom su pobijedili na ovogodišnjem omiškom festivalu i osobito razgalila publiku a capella obradom *Ferate*, poznatog hita Mile Čačije sa splitskog festival 70-ih godina prošloga stoljeća.

Visoki pokrovitelj festivala i ove je godine bio Hrvatski sabor, generalni sponzor je Grad Sinj, a sponzori su: HDS-ZAMP, Županija splitsko-dalmatinska, Franjevački samostan Čudotvorne Gospe Sinjske, MeL – Jakov Lovrić t.p., Lovrinac d.o.o., Byms d.o.o., Rivalitas, d.o.o., Auto Hrvatska d.d., Ing-atest d.o.o., Čistoća d.o.o., Euroline d.o.o., Donit d.o.o., Aldi d.o.o., Likomed veterina d.o.o., Solin građa d.d. i Grad Omiš.

Medijski pokrovitelji su bili: HRT-Radio Split, Hrvatski katolički radio, Radio Marija, Radio Mir Međugorje, Radio DIN-DON i Radio Makarska rivijera.

Festival su izravno prenosile radio postaje, a Hrvatska je televizija snimala koncert i o blagdanu Velike Gospe moći će ga vidjeti gledatelji širom Hrvatske i svijeta.

Sav prihod od ulaznica namijenjen je humanitarnom Fondu Gospe Sinjske.

Sudionik

Proslava Velike Gospe u Sinju

Hodočasnici iz svih krajeva Hrvatske, Bosne i Hercegovine te mnogi koji se nalaze na odmoru u Hrvatskoj došli su u Sinj na proslavu Velike Gospe. Već od 3.00 sata više od 40 svećenika bilo je hodočasticima na raspolaganju za sakrament Pomirenja. Slavlje svetih misa započelo je u 4 sata.

Slavljenje zvona i sviranje fanfara u 9.30 sati označilo je skidanje Slike Gospe Sinjske i početak proslave svetkovine Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo – Velike Gospe u Sinju 15. kolovoza 2011. godine. Sliku Gospe Sinjske u procesiji su nosili: fratri (bogoslavi), alkari, alkarski momci, policajci, hrvatska vojska, vatrogasci, časne sestre franjevke, članovi udruge hrvatskih branitelja dragovoljaca, članovi udruge veterana i dragovoljaca Domovinskog rata, članovi udruge obitelji s 4 i više djece, časne sestre milosrdnice, glazbari, djevojke u narodnim nošnjama (Zbor), članovi folklor iz Graba, bračni drugovi udruge ‘Cjelovit život’, franjevački svjetovni red (FSR), majke, članovi udruge baštine Cetinske krajine, članovi FRAME – Sinj, članovi građanskih udruga, gradonačelnici i načelnici općina i dobročinitelji Svetišta Gospe Sinjske.

Razmišljanja uz molitvu krunice koja se molila za vrijeme procesije predmolili su fra Tino Labrović i Helena Balajić, a fra Stipe Šušnjara je vodio program kroz procesiju. Voditelji procesije bili su fra Siniša Balajić, fra Tomislav Dukić i fra Marko Domazet Lošo.

Euharistijsko slavlje predvodio je mons. Marin Barišić, nadbiskup splitsko-makarski i metropolit. U koncelebraciji su bili fra Bože Vuleta, gvardijan i upravitelj svetišta Gospe Sinjske; fra Pavao Norac Kevo, župnik Gospe Sinjske; don Stipe Ljubas, dekan Cetinskog dekanata, fra Josip Bebić, ravnatelj inozemne pastve i još 12 svećenika jer su svi ostali ispovijedali veliko mnoštvo vjernika.

Nakon popričesne molitve fra Pavao Norac Kevo donio je župske obavijesti za daljnji tijek proslave i kroz sljedeći tjedan, a zatim je riječ zahvale izrekao fra Bože Vuleta, gvardijan i upravitelj svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske.

“Bogu hvala i hvala našoj nebeskoj Majci, Čudotvornoj Gospi Sinjskoj za ovu veliku Svetkovinu. Doista danas vrijede riječi iz onoga njezina hvalospjeva ‘Veliča’: *Od koljena do koljena dobrota je Božja nad onima koji se njega boje i koji ga ljube.*”

Svima vama, dragi hodočasnici iz Hrvatske i iz naše susjedne Bosne i Hercegovine i sa svakoga kraja Božje zemlje čestitam današnji blagdan na čelu s našim nadbiskupom mons. dr. Marinom Barišićem. Pozivam vas da zajedno sa mnom pozdravite našega o. Nadbiskupa.

Oče nadbiskupe, u ime svoje, svoje braće franjevac i svega ovdje okupljenoga naroda velika Vam hvala za predsjedanje ovom svečanom euharistijskom slavlju. Neka Vas prate naše molitve Čudotvornoj Gospi Sinjskoj.

Pozdravljam fra Josipa Bebića, ravnatelja inozemne pastve Hrvatske biskupske konferencije, i sve vas hodočasnike koje svake godine privlači ovo Gospino svetište sa svih krajeva ove naše i Božje kugle zemaljske. Dobro došli u njezino Svetište!

Pozdravljam sve svećenike na čelu s dekanom Cetinskoga dekanata don Stipom Ljubasom.

- Ponajprije veliku zahvalu upućujem svoj braći svećenicima koje ne vidimo za oltarom, a koji neumorno i dugotrajno ispovijedaju. Njima doista jedna velika hvala.
- Hvala svoj braći franjevcima, svećenicima i laicima za sve organizacijske napore na čelu s našim župnikom fra Pavišom Norcem Kevom.
- Danas Grad Sinj slavi svoj Dan. Čestitam Dan Grada svima na čelu s gradonačelnikom gosp. Ivicom Glavanom.

Drago nam je da su u ovom slavlju sudjelovali i dužnosnici državnih i vojnih vlasti, kao pravi hodočasnici:

- državni tajnik gosp. Jozo Sarač,
- dožupan gosp. Luka Brčić,
- predstavnik Hrvatskog sabora Miše Munivrana i drugi saborski zastupnici,
- prof. dr. Ivan Pavić, rektor Sveučilišta u Splitu,
- gradonačelnici i načelnici općina u Cetinskoj krajini i drugih prijateljskih gradova i općina,
- predstavnici građanskih ustanova, vojske i policije;
- članovi udruga invalida i udruga branitelja proizišlih iz Domovinskoga rata,
- članovi parlamentarnih stranaka.
- ovdje su uvijek dobro došli i državni dužnosnici i predstavnici različitih udruga iz Bosne i Hercegovine kao dio ogromne hodočasničke povorke s prostora Bosne i Hercegovine.

Poseban pozdrav zavrjeđuju naši članovi Viteškoga alkarskog društva, alkari i alkarski momci koji se s nama i čitavim Gradom i Cetinskom krajinom pripremaju za 300. obljetnicu Alke i čudesne obrane Sinja. Poseban pozdrav i čestitke ovogodišnjem slavodobitniku gosp. Anti Zorici.

Pozdrav s blagoslovom upućujem i tebi, vjerni narode Cetinske krajine,

- vama tijelom umorni a duhom neumorni hodočasnici pješaci,
- a među vama posebno teškim bolesnicima, djeci i neumornim starcima i staricama;
- vama očevi i majke, vama draga mladeži,
- i vama raseljeni koje ovo svetište neodoljivo privlači,
- i svima koji su sudjelovali u ovom slavlju posredstvom sinjskoga HIT radija.

Hvala svima koji su pridonijeli da ovo slavlje protekne u najboljem redu:

- hrvatskoj policiji,
- medicinskom osoblju, vatrogascima i svim gradskim službama,
- časnim sestrama, bogoslovima, sjemeništarcima, redarima i svim volonterima.
- molitvenu zahvalnost upućujem svim medijskim djelatnicima na čelu s našim sinjskim HIT radijem.

Hvala Gradskoj glazbi Sinj na čelu s ravnateljem gosp. Grgom Grubišićem i posebno našem mješovitom zboru Čudotvorne Gospe Sinjske na čelu sa s. Jelenom i maestrom fra Jurom Župićem.

U ime svih studenata kojima pomažemo iz Fonda Gospe Sinjske najsrdačnije zahvaljujem svima koji su dali i daju svoje doprinose u taj naš Fond.

Osobito hvala svima koji su zahvalni i sretni da su mogli pomoći pri organizaciji ove velike Svetkovine, a nisu spomenuti.

Zahvalnost upućujem svima koji ste molili i koji molite za nas svećenike. Pozivam vas da ostanemo u međusobnom molitvenom zajedništvu. Tako ćemo se dostojno pripremiti za 300. obljetnicu čudesne obrane Sinja, 2015. godine, kojoj je visoki pokrovitelj Hrvatski sabor.

Neka svima vama Svemogući Bog, po slici naše Čudotvorne Gospe Sinjske i rukom našega o. Nadbiskupa udjeli svoj sveti blagoslov i ispuni sve vaše prošnje na slavu Bogu i na čast našoj Blaženoj Djevici Mariji – Čudotvornoj Gospi Sinjskoj”.

Za vrijeme blagoslova s Gospinom slikom svirale su fanfare, a bogoslovi su držali Gospinu sliku uzdignutu na ramenima. Nakon otpjevanje himne Lijepa naša, u procesiji preko dvorišta Slika je vraćena u crkvu. Za vrijeme procesije do crkve slavila su zvana sa zvonika Gospe Sinjske!

Sudionik

Mali jubilej „Opsade Sinja 1715. godine“

Među razne pothvate i manifestacije koje se pripremaju i ostvaruju u ovo vrijeme pripreme za slavlje 300. obljetnice veličanstvene obrane Sinja 1715. godine svakako treba ubrojiti i dramski prikaz toga povijesno važnog događaja kako ga je zamislio i opisao prof. Velimir Borković u svojoj drami *Opsada Sinja 1715. godine*, koja je prvi put izvedena u Sinju na Gradu u devetnici Velike Gospe 2006. godine. 2009. Godine, nažalost, priredbe nije bilo pa je stoga ovogodišnja izvedba *Opsade* (13. VIII. 2011. u 21 sat) zapravo peta po redu, a to je onda „mali jubilej“ (lustrum ili quinquennium) uprizorenja „velike pobjede“ koja je izvojevana po zagovoru Majke od Milosti.

Za sve što je kao profesor, pedagog i pisac učinio za svoj grad Gradsko vijeće je ove godine V. Borkoviću dodijelilo *Nagradu grada Sinja za životno djelo*. U programu su sudjelovali brojni glumci amateri, a djelo je režirao Rade Perković, glumac, redatelj i donedavni intendant HNK-a u Splitu.

Radnja se odvija u dva čina. **Prvi:** Turci osvajaju Sinj, Varoš, pale crkvu i odvođe roblje, a Mustafa paša Ćelić slavodobitno se vozi u kočiji i najavljuje da će vrlo lako osvojiti Tvrđavu. **Drugi čin** se odvija na Starome Gradu. Vijeće obrane nakon žestoke rasprave, konačno odlučuje braniti grad, iako je neprijatelj nekoliko puta brojniji i snažniji. Na drugom kraju grada prikazan je pašin čador i reakcije paše na vijest da su branitelji odbili predati grad. Turci nekoliko puta jurišaju, ali su svaki put odbijeni.

U jednom predahu, nakon juriša, fra Pavao Vučković, gvardijan, predvodi procesiju s Gospinom Slikom u kojoj narod pjeva i moli za zaštitu. Nakon procesije glasnik uzbuđeno obznanjuje: “Turci biže!” Veliko oduševljenje zavlada pukom, vojnicima, časnicima i fratrima. Nakon procesije na zidu crkve pojavila se velika slika Majke od Milosti, pred kojom vojnici i časnici pjevaju zahvalnu pjesmu: “O Gospe Sinjska, Djevo sveta...”

Opsadu su izveli glumci Sinjskoga pučkog kazališta, a ulogu fra Pavla Vučkovića igrao je fra Gabrijel Jurišić. Organizator je bila Turistička zajednica grada Sinja. Materijalno i moralno su pomogle mnoge ustanove i pojedinci. Sudjelovali su, osim spomenutih, članovi: Hrvatske gorske službe spašavanja, Baletnoga studija iz Splita, Udruge za očuvanje kulturne baštine cetinskoga kraja, KUD Sinj, konjički klubovi “Alkar” i “Sokol”, neki članovi Gradske glazbe i drugi. Ukupno preko stotinu sudionika toga spektakla.

Svake godine *Opsada* se uprizori na Starom Gradu, na istom mjestu na kojemu se odigrala sudbonosna bitka 1715. godine. Od toga slavnog i divnog trenutka ne samo pobožni puk Cetinske krajine, nego i cijele Dalmacije, Bosne i Hercegovine i drugih naših krajeva već gotovo tri stoljeća slavi u Sinju sliku Majke Božje Marije, “Majke od Milosti”, koja se od tada štuje kao Čudotvorna Gospa Sinjska, moćna zaštitnica i pomoćnica vjernoga puka. Već gotovo puna tri stoljeća rijeke hodočasnika, a osobito za blagdan Velike Gospe, hodočaste u njezino svetište u Sinju, koje čuvaju naši franjevci.

Kao i dosadašnjih godina veliko mnoštvo Sinjana iz grada i okolice i njihovih gostiju bilo je oduševljeno izvedbom *Opsade*.

Nakon predstave Turistička zajednica Sinja, glavni organizator, priredila je za glumce i sve sudionike domjenak, a članovi KUD-ova pjevali su brojne pjesme pa je slavlje trajalo dugo u noć.

Sudionik

Susret kolega svečano zavjetovanih 1961. godine

U Franjevačkom samostanu Sv. Križa u Živogošću dana 31. kolovoza 2011. okupilo se 13 kolega svečano zavjetovanih godine 1961. da proslave 50. godinu od svojih svečanih redovničkih zavjeta: fra Stjepan Čovo (Split), fra Bernardin Vučić (Sinj), fra Stjepan Pupić (Bakrač – Split-Poljud), fra Mario Jurišić (Zaostrog), don Petar Doljanin (Sutivan), fra Srećko Vekić (Igrane), fra Dinko Maslač (Slano), dr. stom. Daro Šošić (Brela), fra Petar Pletikosa (Omiš), fra Josip Zrnčić (Sinj), fra Ante Perković (Međugorje), fra Alberto Marić (Karin), fra Šimun Čugura (Omiš) i fra Milan Lapić (Omiš). Šestorica ne moguše doći, zbog čega su se ispričali. Duša okupljanja, ne samo ovog nego i svih dosadašnjih godišnjih susreta, bio je fra Srećko Vekić. Na tom njegovu maru i brizi svi su mu zahvalni jer tim druženjem osvježuju svoje uspomene koje su ostale iza njih. Godine su mnoge prošle, a koliko će drugih biti, to je u rukama Božjim. Svi su ostarjeli i posijedjeli, neki i očelavili, koraci su se njihovi umanjili, a životne sile oslabile. Na njih se mogu primijeniti riječi psalmista: »Moji su dani ko oduljena sjena, a ja se, gle, sušim poput trave« (Ps 102,12). Slavljenici su uvijek do sada molili što i danas ponavljaju još većim žarom i pouzdanjem u Gospodina: »Pomoć je naša u imenu Gospodnjem koji stvori nebo i zemlju« (Ps 124,8), svjesni da ih Gospodin neće napustiti ni danas. Zahvalni su Bogu za sve darove koje su od njega primili te su zahvalna srca i ponizne duše slavili sveta otajstva, euharistijsko slavlje preko kojeg je fra Stjepan Čovo, kolega uputio svima prigodnu riječ.

Svaki je njihov godišnji susret imao svoj znak i motiv. Pečat njihova ovogodišnjeg susreta jest godišnjica njihova svečanog zavjetovanja. Te su njihove uspomene tako svježije kao da godine nisu prolazile, ali ih se brzo nanizalo pedeset. Svečari su preko misnoga slavlja obnovili svoje redovničke zavjete.

Njihov susret pružio im je zgodnu priliku da zajednički vide i vrednuju prevaljeni redovničko-svećenički put i da iskoriste vrijeme koliko im ga Gospodin još podari. Kad su pred 50 godina polagali svečane zavjete i nekoliko godina iza toga bili zaređeni za svećenike radovala se majka Crkva i majka Provincija na novim članovima. Protekle godine posvetili su Bogu i služili njegovu hramu i oltaru u redovništvu i svećeništvu. Njihov početak bio je početak zanosa i predanja Bogu, Crkvi, Redu i hrvatskom narodu. Svjesni su da je u proteklo vrijeme bilo kušnja, križa i kriza, patnja i životnih izazova, ali je bilo vrijeme velikih odluka i ostvarenih životnih ideala.

Redovničkim su se zavjetima posvetili Bogu i zajednici, a svećeništvom su dobili poslanje od Crkve da ispune Kristovu zapovijed: »Idite i učinite sve

narode učenicima mojim! Krstite ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga! Učite ih da vrše sve što sam vam zapovjedio! Ja sam s vama u vrijeme do svršetka svijeta» (Mt 28,19-20).

Njihov apostolski zanos, uspjesi i pothvati, podizao im je duh mladosti i velikodušnog darivanja na njivi Gospodnjoj. Kod ređenja odvažno su kazali da su spremni staviti se na raspolaganje Kristu i Crkvi. Dok su drugi gradili svoje planove i trčali vlastite trke na utakmicama života, a ljudi se divili njihovoj veličini, njih su oplakivali što čame u crnoj školi reakcionarnih crnomantijaša. Oni ni tada nisu bili uzdrmani. Tom su se zlu oduprli i čistom dušom sačuvali nadu i pouzdanje u životno redovničko i svećeničko poslanje. Što su radili i onda kad su nas neki odbacivali? Ostajali vjerni svom pozivu i navješćivali evanđelje, hranili narod Božji neprolaznom duhovnom hranom, slavili euharistijsko slavlje okupljajući vjernike oko stola Gospodnjega posebno nedjeljom i blagdanom. Mlado i staro otvaralo je svoje uši i srce da čuje poruku spasa.

Predsjedatelj misnoga slavlja fra Stjepan Čovo, među ostalim je rekao: »Kad gledamo svoj protekli redovnički život i svećeničko poslanje, obuzima nas radost i zahvalnost što smo bili franjevci-svećenici, jer smo se uvjerali da to jedinstvo redovništva i svećeništva ima veliku vrijednost. Današnjem je čovjeku usred buke i gužve, usred vreve i trke života teško naći mir i smisao života, pribrati svoje najplemenitije snage i djelovati skladno. Zato mu je potrebno da nađe sebe, da jasno sagleda što treba biti, za čim treba težiti i što treba činiti. Tom današnjem svijetu potrebne su plemenite osobe koje će se širokogrudno voditi i predati Bogu i staviti mu na raspolaganje sve svoje umne i duhovne darove. Redovnik-svećenik mora najprije svjedočiti o Božjoj prisutnosti u svom životu te potom govoriti o Bogu i životu koji nam dolazi od Boga. Činjenica je da narod Božji potrebuje pastira, svećenika, taj narod ljubi svećenika, moli za svećenika i zahvalan mu je za svaku dobru riječ i svjedočanstvo o Bogu i čovjeku. I dok odajemo dužnu zahvalnost i priznanje proteklim naraštajima požrtvovnih apostolskih djelatnika koji su zadužili našu povijest i kulturu, ne možemo a da ne zahvalimo i našoj generaciji koja je dala svu sebe, svatko na svoj način, za izgradnju kraljevstva Božjega. Godine služenja i vjernosti koje su iza nas prigoda su velike zahvalnosti Bogu, ali i opravdanog pouzdanja u Gospodina danas i sutra. Ovo nije hvalospjev, ovo je činjenično oslikavanje prošlih vremena našeg redovništva i svećeništva.

Bilo je teških dana i velikih iskušenja u našem životu... Svjesni smo bili važnosti molitve i drugovanja s Gospodinom. Plodan redovnički i svećenički život moguć je jedino ako se nauči oslušivati Isusov glas. Bez toga iskustva vjere i nade, budućnost bi bila neostvariva. I mali pramičak nade koji nas je vodio u izazovnim časovima svakidašnjice dao nam je snagu da ne klonemo.

Iako su kasnije dolazili novi dani iskušenja, naša se nada nije gasila, jer smo znali da nas Gospodin prati. Iskustvo života i pobjede dobra nad zlom vodilo nas je u nove zadatke koji nisu dali da klonemo. Što ćemo učiniti danas i sutra kad uglavnom prestajemo vršiti službeno povjerene zadatke? Sigurno je da ćemo i dalje nastaviti onoliko koliko nam dozvole zdravstvene mogućnosti! Posebno ćemo moći moliti i trpjeti, nositi teret godina i križeva. Papa Benedikt XVI. u svojem prvom susretu s rimskim klerom istakao je važnost molitve: »Posvetiti vrijeme molitvi u Božjoj prisutnosti stvarni je pastoralni prioritet; to nije dodatak pastoralnom radu: biti pred Gospodinom pastoralni je prioritet, zapravo, najvažniji!« (Benedikt XVI., papa). Isti je papa svima nama uputio poruku 5. lipnja 2011. u Zagrebu ovim riječima: »Potičem vas da ne klonete duhom, nego da ostanete budni u molitvi i u duhovnom životu da biste plodonosno mogli ispunjavati vaše služenje: naučavajući, posvećujući i vodeći sve koji su povjereni vašoj brizi. Velikodušno primajte one koji kucaju na vrata vašega srca, nudeći svakome darove koje vam je božanska dobrota povjerila.« (Benedikt XVI., *Papa Hrvatima*, Verbum, Split, 2011., 35).

Dozvolite mi, draga braćo, dragi kolege, da na koncu u ime svih nas kažem veliko hvala Bogu na daru redovništva i svećeništva, na čijim smo temeljima živjeli i druge učili da žive evanđeoskim životom u radosnom prijateljstvu s Gospodinom s pozornim pogledom na ljudska zbivanja i njihove izazove, kako vjerske tako i intelektualne i apostolske. Velik je Gospodin u tom svome svetom daru! Molimo nebesku Majku Mariju da i dalje oblikuje naše srce da spremno prima poruku Božju i nju prenosimo drugima. Svjesni smo da naše današnje redovništvo i svećeništvo u ovim godinama može biti djelotvorno i plodonosno, ako Gospodin bude uvijek s nama! On će sigurno i danas pratiti naše redovničke i svećeničke usporene, mogu s pravom kazati, staračke korake, a mi ćemo mu pokušati pokloniti i zadnji atom svojih fizičkih snaga. Neka tako bude! Amen!«

Iza molitvenog dijela zajedničko druženje nastavljeno je u samostanu u koji je slavljenike velikodušna srca primio fra Petar Rastočić, gvardijan. U dugim i dragim razgovorima i uspomename, uz pjesmu i šale, boravak se produžio. Svatko je osjetio radost što su se braća-kolege našle zajedno i što danas osjećaju jedan za drugoga. S tog sastanka uputili su pozdravnu dopisnicu kolegi u daleku Argentinu. Njihov školski kolega dr. stom. Darko Šošić pridružio se njihovu slavlju i zaželio da se iduće godine susretne u ozračju njegove obitelji u Donjim Brelima. Prijedlog je prihvaćen. Slavljenici su se vratili u svoja boravišta duhovno obogaćeni i radosno osvježeni.

Sudionik

Fra Luka Tomašević održao predavanje u Moskvi

Na poziv Moskovskog fakulteta za humanističke znanosti i Međunarodnog društva za kliničku bioetiku – International Society of Clinical Bioethics (ISCB) koji su organizirali VIII. međunarodnu konferenciju o kliničkoj bioetici, koja je održana u Moskvi (Moscow University for the Humanities) 7. i 8. rujna 2011. godine na temu „Advanced Technologies and Bioethics – Napredna tehnologija i bioetika”, naš brat fra Luka Tomašević održao je izlaganje na temu „Koncept osobe u suvremenoj bioetičkoj raspravi – Concept of person in modern Bioethical Debate“.

Sažetak izlaganja

Pojam i definicija osobe su diskutabilni, odnosno neujednačeni u različitim disciplinama i znanstvenim granama što posebno dolazi do izražaja u suvremenoj bioetici.

Osoba kakvom je poimaju predstavnici i filozofi laičke bioetike, posebice Egelhardt i Singer, zanemaruju bitnu komponentu osobnosti koju ističu i štite kršćanska teologija i personalistička antropologija, a to je čovjekova duhovna dimenzija.

U dominantnoj želji za kontrolom i usavršavanjem čovjeka i svijeta, spomenuti predstavnici laičke bioetičke misli, vrijednost i dostojanstvo ljudskom životu pridaju jedino ukoliko je čovjek psiho-fizički zdrav. Isti govore o „stupnjevitosti“ osobnosti ukoliko tvrde da ljudska bića u embrionalnom stadiju života, psihički bolesnici ili ljudi u komi ne mogu biti obdareni osobnošću jer nju uvjetuju isključivo samosvijest i racionalnost. Osobom se postaje rastom tijekom života i to po određenim činima i tako stečena osobnost se lako i gubi jer je dovoljno da se čovjek razboli ili da zaspi.

Tradicionalno ontološko shvaćanje osobe temelji se na ontološkoj strukturi samoga čovjeka, tako da sama vrijednost osobe proizlazi iz njezina bitka. Stoga je svaki čovjek individua za sebe. Klasična definicija osobe, preformulirana u moderno doba, kaže da je osoba individua koja posjeduje duhovnu narav. Dio definicije koji kaže da je osoba individua u biti kaže da je ona u sebi nepodijeljena a od svega ostalog odijeljena. Čovjek je različit jer ima svoju vlastitu bit. U mjeri u kojoj je materijalno biće, čovjek se od drugih bića razlikuje kroz odnos forme prema materiji, a u mjeri u kojoj je duhovno biće razlikuje se na osnovu nekog drugog principa koji se temelji na formi, jer sasvim je jasno da dušu jednog čovjeka ne možemo jednostavno zamijeniti drugom.

Kršćanski se personalizam, posebice izražen u enciklici *Euangelium vitae* i dokumentu „*Dignitas personae*, temelji na liniji skolastičkog kršćanskog razmišljanja i govori o bezuvjetnoj i objektivnoj vrijednosti i dostojanstvu čovjeka koje proizlaze iz njegove stvorenosti na sliku Božju i na pozivu čovjeku da postane kao Bog. Čovjek je pozvan u život koji mu je ujedno i darovan s tim ciljem, a on ga ostvaruje kroz slobodu, odgovornost i odnos s drugima. U zajednici čovjek brusi vlastitu osobnost koja ne ovisi o životnoj dobi, niti o psiho-fizičkim datostima ili sposobnostima, a još manje se gubi ili umanjuje u uterusu ili u snu.

U skladu s tim stavovima, danas se i rješavaju praktični slučajevi u bioetici. Autor, stoga i nudi rješenja prema katoličkom personalističkom nauku i pristupu osobi.

Ključne riječi: osoba, čovjek, filozofija, ontologija, bioetika, funkcionalizam, Crkva.

Sudionik

Trideset osmo hrvatsko hodočašće

Hrvati katolici iz hrvatskih katoličkih misija (HKM) iz Bavarske hodočastili su u nedjelju 26. lipnja u marijansko svetište u Bavarskoj – Altötting, Svečano misno slavlje u bazilici Sv. Ane predvodio je i propovijedao bjelovarsko-križevački biskup mons. dr. Vjekoslav Huzjak, u zajedništvu s organizatorom voditeljem HKM München i predstavnikom HKM Bavarske regije fra Tomislavom Dukićem, župnikom župe Vrsar u Istri vlč. Linom Zohilom koji je došao u pratnji biskupa te s osam redovničkih i biskupijskih svećenika, u asistenciji stalnoga đakona Mate Kutleše iz HKM München.

Na početku mise išlo se u ophodu kroz crkvu u kojem su mladi obučeni u hrvatske narodne nošnje nosili hrvatski i bavarski barjak. Misnom slavlju pribivali su i generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske iz Münchena Vladimir Duvnjak i generalni konzul Republike Bosne i Hercegovine iz Frankfurta Nikica Džambo te hrvatski poduzetnik iz Poinga Ivo Sadrić. Sve je na početku pozdravio o. Dukić, poglavito oca biskupa kao i hodočasnike koji su iz Münchena došli pješice – njih 29, te 15 osoba koje su pristigle biciklima iz Münchena, te jedanaestogodišnju djevojčicu Juliju Tomljenović, koja je također biciklom stigla iz Münchena u Altötting. Misnom slavlju pridružila se i skupina vjernika župe Sv. Stjepana iz Botinca kod Zagreba na čelu sa župnikom vlč. Ivicom Berdikom.

Mons. Huzjak je u uvodnoj riječi okupljenima prenio pozdrave iz domovinske Crkve, koja se još uvijek raduje i veseli pohodu pape Benedikta XVI. „Prenosim vam dar vjere i povezanosti s domovinskom Crkvom i domovinom. Mi smo zajedno u Kristu, jer smo jedan Božji narod, jer smo jači zajedno i u obiteljima i kao narod, ali i kao Crkva. Zato se okupljamo oko Kristova oltara koji nas okuplja u jedno, a to nam daje smisla u životu bilo gdje, u domovini ili izvan domovine. Marija je naša pratiteljica od početka, otkad su Hrvati primili krštenje“.

Mons. Huzjak je u propovijedi istaknuo kako nas Marija povezuje u jedno. „Marija zna kod svoga Sina protumačiti naše potrebe i biti naša zagovornica. Zato je naš narod Mariju štovao od početka svoga kršćanskog hoda kad je bilo najteže i kad se teško borio za vlastiti opstanak i preživljavanje. Kad se činilo da je sve protiv, tada je narod svoju molitvu podizao Mariji i Mariju štovao kao svoju odvjetnicu i majku. Mariju nazivao najčasnijim imenima, a jedno od njih je i – Marija početak boljega svijeta. Sve oko nas nema smisla, ako nema novoga čovjeka“, kazao je, istaknuvši kako čovjeka može učiniti novim čovjekom samo Bog. „Novost koju je Krist donio na zemlju jest novost života, punine života u Bogu. Jedino čovjek ispunjen Bogom jest čovjek koji daje. Svece i blaženike slavimo jer su znali dati sebe do kraja za Boga i za čovjeka kraj sebe. Vi ste došli ovamo da biste stvorili bolji svijet za sebe i svoje bližnje. Naučili ste puno toga od ljudi u novoj sredini, ali donijeli ste sa sobom ono što jeste, a to je svoj identitet. U svom ste srcu donijeli ono što su vas učili vaši roditelji, rodna gruda, što su vas naučili ljudi koji tamo žive i danas i muče se i stvaraju i nastoje od onoga komadića zemlje učiniti nešto lijepo i plemenito. Govorim o lijepoj našoj domovini koju imamo. Ona je još ljepša ako su naša srca ispunjena Božjom milošću i ako smo kao ljudi ispunjeni Bogom. I ove narodne nošnje koje s ponosom nosite također su trag i dah onoga što ste donijeli sa sobom i što vi jeste i što, vjerujem, nikada nećete prestati biti. To smo mi, hrvatski narod, vjeran Bogu, narastao na tlu žrtve, mučeništva, prolijevanja krvi, nastao ljubeći Boga i dom i domovinu i ljubeći brata čovjeka s kojim je živio. Vjerujem da to živite i ovdje i vjerujem da je to ona novost koju ste vi donijeli ljudima ovdje“, kazao je mons. Huzjak, dodavši kako su Hrvati predziđe kršćanstva na tlu koje je stvaralo Europu, a Europa je stvorena na dva temelja – Moli i radi! Bez toga Europa nema budućnosti. „Mi nosimo svoju vjeru i blagoslivljamo svijet u kojem jesmo, a obitelj nam je nada budućnosti. Nosite uvijek sa sobom dah svoje domovine, jer ona je lijepa, predivna i prekrasna po vama, ona je bogato svjedočanstvo po vama ovdje, po vašem životu i svjedočenju, po vašim odnosima međusobno, vašem odnosu prema ljudima s kojima ovdje živite“.

Tijekom misnog slavlja pjevali su vjernici predvođeni zborom HKM Rosenheim. Pratili su na orguljama Mirko Kapetanović i Johanna

Kowatschewic, a na flauti Kristina Lukanović. Pjevanje je animirao Josip Vrdoljak. Milodari toga dana u iznosu od oko 4500 eura bili su namijenjeni za starije i nemoćne osobe u Bjelovarko-križevačkoj biskupiji. Tom iznosu iznos od 5500 eura dodao je hrvatski poduzetnik iz Poinga kod Münchena Ivo Sadrić.

Vjernici su imali prigodu i za ispovijed i osobne molitve. Hodočašće je završilo u popodnevnim satima molitvom Večernje, blagoslovom s Presvetim i blagoslovom nabožnih predmeta.

Pri povratku u Poing iz Altöttinga mons. Huzjak je u pratnji Ive Sadrića, konzula Džambe i drugih, posjetio rodno mjesto pape Benedikta XVI. Markt am Inn. Posjetili su crkvu Sv. Oswalda u kojoj se Papa krstio, kao i kuću u kojoj se Papa rodio.

Pri povratku u hotel „Pinger Hof“ u Poingu vlasnika Ive Sadrića za mons. Huzjaka je priređen svečani doček. U glazbenom dijelu nastupili su limena glazba iz Geltinga i klapa „Croatia“ iz HKM München.

Adolf Polegubić

Proslavljen Dan župe – Main-Taunus/Hochtaunus

Hrvatska katolička župa Main-Taunus/Hochtaunus proslavila je u četvrtak 23. lipnja misnim slavljem ispred Gospine kapele na brdu iznad Hofheim am Taunus svetkovinu Tijelova, kada se ujedno slavio i Dan župe. Svečano misno slavlje, na kojem se okupio znatan broj vjernika, predvodio je voditelj Hrvatske katoličke misije Solothurn u Švicarskoj i delegat za hrvatsku pastvu u Švicarskoj dr. fra Šimun Šito Ćorić u koncelebraciji s voditeljem Hrvatske katoličke zajednice Heilbronn fra Radovanom Ćorićem i domaćinom župnikom fra Marinkom Vukmanom. Misnom slavlju pribivali su i generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske iz Frankfurta Josip Špoljarić, generalni konzul Generalnog konzulata Republike Bosne i Hercegovine sa sjedištem u Frankfurtu Nikica Džambo te uime Hrvatskoga svjetskog kongresa Danijel Lučić i Petar Ćosić. Sve je na početku pozdravio fra Marinko koji je istaknuo: „Poput naših pradjedova, koji su se okupljali pod vedrim nebom hvaleći Gospodina, tako i mi danas želimo produbiti, učvrstiti i osnažiti našu ljubav prema Isusu Kristu, našem Spasitelju koji nam se daruje pod prilikama kruha i vina“.

Fra Šito je u propovijedi istaknuo kako se Krist u biblijskim tekstovima vrlo pozitivno odnosi prema hrani, jelu i pilu. „Sama činjenica da Krist uzima u središte najsavršenije kršćanske molitve, posljednje večere, svete mise –

kruh i vino, puno govori. Krist se brine za ljude kraj sebe, za svoje prijatelje da ne budu gladni, da imaju osnovno za život. To čini prije kojeg drugog propovijedanja. Danas na svetkovinu Tijelova je važno istaknuti kako je Bog Netko tko se brine za nas, a onda kad nahrani ljude počne govoriti o nekoj drugoj razini. Važno je danas pogledati sve što nam je Bog tijekom života dobra učinio. Mi u iseljeništvu imamo bogatiji život nego da smo ostali u svom kraju, a siguran sam da bismo mogli o svojim iskustvima napisati puno romana, pisati o skrivenoj patnji, neispunjenim očekivanjima; da bi svatko o svojim mladim ili starijim godinama napisao mnogo toga, nečega što nikome nikad nismo rekli. Svatko je od nas mala povijest, a uz puno toga na čemu smo Bogu zahvalni imamo se i zbog čega i pokajati. Bog nikad nikog ne pamti po lošem, pa danas na svetkovinu Tijelova gledamo svježije, bolje, određenije i smirenije na dane koji su pred nama“, kazao je, dodavši kako se upravo danas moramo sjetiti brojnih u svijetu koji nemaju što jesti. „Danas je dvije milijarde ljudi bez pitke vode. Dok ovdje molimo, ovoga dana umrijet će, kažu Ujedinjeni narodi, oko osam tisuća djece od gladi ili nehranjenosti. Mislim da svi vjernici, katolici, kršćani, premalo čine da se ta najveća sramota ovoga našeg planeta ublaži“.

Milodari u iznosu 2500 eura prikupljeni su za osobe s posebnim potrebama i djecu i mlade sa smetnjama u razvoju u domovini.

Tijekom misnog slavlja pjevali su fra Šito i fra Radovan. Na kraju mise bio je blagoslov s Presvetim te blagoslov vozača i vozila. Nakon besplatnog objeda za sve, koncert duhovne glazbe održali su fra Šito i fra Radovan. Prigodnu riječ okupljenima je uputio hrvatski generalni konzul Špoljarić, a potom je priređen duhovno-kulturni program tijekom kojega su, između ostalih, nastupili župni dječji zbor pod vodstvom pastoralne suradnice s. Magdalene Višić, mali i srednji folklor, pobjednici nedavno održanog tradicionalnog Dječjeg festivala pod nazivom „Mikrofon je vaš!“ u Kelkheimu, te članovi velikog folklor. Program je vodila učiteljica Smiljana Veselić-Vučina.

Adolf Polegubić

Završna proslava 50. obljetnice Hrvatske katoličke misije Kölnu

Slavlje u prigodi završene proslave 50. obljetnice Hrvatske katoličke misije (HKM) Köln bilo je u subotu 9. i nedjelju 10. srpnja, kada se ujedno oprostio i višegodišnji voditelj misije fra Branko Brnas, član Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja sa sjedištem u Splitu. Svečano misno slavlje u punoj

Minoritenkirche u središtu Kölna, u kojoj se Hrvati iz te misije okupljaju na središnje nedjeljno misno slavlje, u nedjelju 10. srpnja, predvodio je zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić u zajedništvu s ravnateljem dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu fra Josipom Bebićem, voditeljem misije o. Brnasom, vicepostulatorom kauze za proglašenje blaženim sluge Božjega oca Ante Antića u Zagrebu, a koji je zadnjih mjeseci pomagao u misiji fra Anti Babiću, dušobrižniku u misiji koji uskoro odlazi na mjesto dušobrižnika u Frankfurt na Majni, fra Markom Domazetom Lošom, kardinalovim tajnikom vlč. Željkom Faltakom i fra Josipom Sučićem iz Zagreba. Valja istaknuti kako su u toj crkvi grobovi bl. Ivana Duns Scota i bl. Adolpha Kolpinga te reljef hrvatskoga blaženika Alojzija Stepinca.

Na početku mise od sakristije središtem crkve do oltara je formiran ophod. Zamjetan je bio veći broj djece, mladih i odraslih u hrvatskih narodnim nošnjama. Misnom slavlju pribivali su i veleposlanik RH iz Berlina dr. Miro Kovač i generalni konzul Generalnog konzulata RH iz Düsseldorfa Vjekoslav Križanec.

Oca kardinala i sve okupljene na početku je pozdravio o. Brnas: «Dok zahvaljujemo Nebeskom Ocu za 50. ljeta katoličke i hrvatske nazočnosti u gradu Kölnu i okolici, molimo da, snagom Božje riječi i kruha, raste naša vjernička svijest i odgovornost. Nek' ova obljetnica bude prigoda obnove našeg krsnog saveza s Bogom i očitovanje ljubavi prema Crkvi koja nas je po tom savezu uvela u život, u život naših otaca«, kazao je, dodavši kako kardinal dolazi iz Zagreba, glavnog i slavnog grada Lijepe naše u kojem u prvostolnici počivaju zemni ostaci bl. kardinala Alojzija Stepinca. „Njegov lik krasi i ovu crkvu, a vodom svetom poškropiše ga kardinali Joachim Meisner i Vinko Puljić. Nažalost i nakon pedeset godina još uvijek putujemo – odlazimo i dolazimo. Stariji sve više tamo, mlađi samo poneki, a velika većina ostat će zauvijek tu gdje jesmo“.

Kardinal Bozanić je u uvodnoj riječi svima uputio pozdrav i čestitku za 50. obljetnicu misije. Čestitku tim povodom uputio je i o. Brnasu, a s njim, kako je kazao, i svim misionarima svećenicima-franjevcima koji su djelovali u toj misiji. „Što to mi slavimo već godinu dana u ovoj misiji i danas to svečano zaključujemo? Jednostavan odgovor glasi: pedeset godina djelovanja ove hrvatske katoličke misije u Kölnu u ovom dijelu države Njemačke. Mi danas slavimo pedeset godina našeg okupljanja na sv. misi, na sv. euharistiji na hrvatskom jeziku ovdje u Kölnu. Misija se okuplja na sv. misi, ona se jača po sv. misi, a ona i raste po sv. misi i po ostalim sakramentima. Tako možemo reći da slavimo pedeset godina redovitog slavljenja sv. mise na hrvatskom jeziku u ovom gradu«, kazao je kardinal u propovijedi te je zahvalio i čestitao svima koji su se okupljali i okupljaju se na misi u toj misiji. «To je ono što

danas želimo prihvatiti kao sveti zavjet za našu budućnost. Pedeset godina od 1960. na ovamo što se sve dogodilo u Europi, u hrvatskom narodu, u Hrvatskoj, u Bosni i Hercegovini. Kakve su bile prilike onda? Što je to što je natjeralo tolike da potraže kruh i posao izvan svoje domovine? Koji su bili planovi tada, na početku? Što se željelo? Kako smo se susretali s događajima i izazovima? Što smo to mi predviđali, a što se dogodilo. Sve te misli i njima slične nekako se miješaju u našoj glavi i danas dok smo ovdje okupljeni u ovoj lijepoj crkvi u ovom drevnom gradu. Tko je mogao predvidjeti sve ono što se zbilo, ali se zbilo. Tko je mogao organizirati da se događaji događaju na onakav način kako su se dogodili, a ipak se dogodilo. Šezdesetih, sedamdesetih godina bilo je teško zamišljati pad komunističkog totalitarizma. To je barem na političkom planu prošlost. Ima još puno ostataka. Dočekali smo i stvaranje hrvatske države. Znano mi je što ste sve vi u tim teškim godinama rata ovdje činili. Možemo reći da su i oni u domovini i Hrvati u inozemstvu ugradili sebe na ovaj ili onaj način upravo u to novo što se tada gradilo raznim pomoćima, inicijativama i intervencijama. Sve je to na neki način sada iza nas. Sve je to ugrađeno i u život ove hrvatske katoličke misije. Ja kao zagrebački nadbiskup i kardinal želim zahvaliti, draga braćo i sestre, vama i odati vam priznanje za sve ono što ste vi ugradili u državu Hrvatsku i hrvatsku slobodu. Jesmo li prebrzo nešto zaboravili? Prihvaćamo li olako nešto što nije naše i što nam se nudi kao nova prilika za našu budućnost? Sve nam to dolazi na pamet, a s druge strane postavlja se pitanje, jesmo li postali i malodušni, nismo li počeli u nešto i sumnjati? Nismo li pritisnuti raznim prozivanjima izvana, raznim optužbama i pritužbama. Ne nalazimo li se koji put u situaciji da nas netko želi uvjeriti u nešto što duboko osjećamo da to nije naše i da ne pripada našem biću», kazao je kardinal podsjetivši na nedavni pohod pape Benedikta Hrvatskoj, na taj, kako je kazao, svijetli događaj, koji je ponovno zasjao na hrvatskom nebu. «Papa je došao da zajedno s nama moli i zajedno sluša Božju riječ i da nas ohrabri i da nam ukaže na ono dobro što kao svoju baštinu nosi hrvatski narod i Katolička Crkva u tom narodu».

Na kraju misnog slavlja ravnatelj fra Josip Bebić je kazao: «Ako netko želi osjetiti kako kuca hrvatsko katoličko srce, mora doći na misu i slavlje među iseljene Hrvate gdje u tuđem svijetu na svom hrvatskom jeziku još gorljivije svjedoče svoju vjeru u Krista Raszpetoga i Uskrsloga. Hrvatske katoličke misije i zajednice u inozemstvu spadaju u najveće hrvatske dragocjenosti. Nije tajna da je riječ Božja stoljećima oblikovala cijeli naš narod u jednu veliku zajednicu, a u inozemnim misijama sačuvala je hrvatski jezik, hrvatsku baštinu i kulturu i izrađivala posebno katoličku vjeru», kazao je, potaknuvši okupljene neka i dalje to njeguju i razvijaju. Ujedno je zahvalio i njemačkim crkvenim i državnim vlastima na gostoprimstvu. «Zahvalnost upućujem i

voditelju misije o. Brnasu koji se oprašta od ove zajednice, ali i pastoralnog djelovanja u Njemačkoj. Fra Branko je djelovao u više hrvatskih zajednica u Njemačkoj: u Münchenu, Mettmannu, Düsseldorfu i sada i Kölnu. Zahvalio je i o. Domazetu Loši, kao i svim časnim sestrama i pastoralnim suradnicama i suradnicima.

U ime Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja, koje svećenici skrbe u toj misiji, kao i u brojnim drugim misijama i zajednicama u Njemačkoj i u svijetu, te u ime provincijala dr. fra Željka Tolića prigodnu je riječ uputio o. Babić. «Osobito mi je drago što su veliku ulogu u ovoj misiji odigrali franjevci moje Provincije. Duboko sam uvjeren da će vodstvo naše Provincije i dalje iskazivati tu ljubav i prema vama, vjernicima ove misije i da vas neće ostaviti bez duhovnih pastira. Veleposlanik dr. Kovač je u toj prigodi kazao: «Dragi Hrvati, nastavite i dalje održavati svoj identitet tako da ne zaboravite biti Hrvati. Vi ste dobro integrirani u njemačko društvo, ali budite i ostanite Hrvati», kazao je, dodavši kako Hrvatskoj trebaju mladi sposobni ljudi kojih je veliki broj i u iseljeništvu. «Oni koji to hoće, koji su motivirani i koji sebe žele dati za projekt izgradnje države Hrvatske, dobro su došli».

Kardinal Bozanić je na kraju zahvalu uputio franjevcima Provincije iz Splita koji su djelovali i djeluju u toj misiji, kao i drugim misijama i zajednicama u Njemačkoj i u svijetu, a mladima je poručio neka budu ponosni na zemlju u kojoj žive, ali i na onu iz koju potječu.

Na kraju misnog slavlja pjevana je zahvalna pjesma Te Deum te himna Lijepa naša. Misno slavlje uveličala je klapa «Croatia» HKM München, koju je o. Brnas osnovao 12. rujna 1989., a danas je vodi Andrija Brkić te misijski mješoviti zbor uz orguljašku pratnju Marka Bočeka.

U večernjim satima kardinal Bozanić je s pratnjom posjetio samostan Steyler misionara u Sankt Augustinu kod Bonna u kojem već 45 godina djeluju hrvatske milosrdnice na čelu s prijestolnicom s. Radoslavom Kevo.

Večer ranije, 9. srpnja, u dvorani župe Sv. Mauricija, u čijoj su blizini i misijske prostorije koje su u završnoj fazi obnove, za kardinala Bozanića i goste priređena je svečana večera. Kardinal je blagoslovio misijske prostorije koje će biti svečano otvorene 30. kolovoza ove godine. Prostorije i kapelicu u kojoj će slaviti misu, blagoslovit će i otvoriti kölnski pomoćni biskup mons. Heiner Koch, koji je na čelu Međunarodnog katoličkog dušobrižništva u toj Nadbispuniji. U asistenciji će biti i referent đakon Hans Gerd Grevelding.

HKM Köln broji oko 14.000 Hrvata katolika. Misija uz područje grada Kölna obuhvaća još i područje Leverkusena i Bonna te područje grada Bergheima, koje je ranije pripadalo HKM Neuss. Pastoralno-duhovna skrb na području misije povjerena je Franjevačkoj provinciji Presevetoga Otkupitelja u Splitu.

Prvi voditelj bio je fra Krsto Šušnjara, a misija je tada obuhvaćala cijelo područje kölnske nadbiskupije, od koje on dobiva dozvolu dušobrižništva za Hrvate u jesen 1960. godine. Tako je bilo sve do 1970. godine, kad je u Düsseldorfu osnovana Hrvatska katolička misija, već 1972. u Wuppertalu, a samo nakon dvije godine 1974. u Bonnu, zatim 1975. u Neussu, a potom 1977. u Mettmannu i 1988. u Wiehlu koja je 2002. dokinuta i dodijeljena dijelom Bonnu, a dijelom Leverkusenu. Nakon fra Krste Šušnjare (1960.-1978.) misiju je vodio fra Božo Ančić (1978. – 1981.), potom fra Ante Anić (1981. – 1986.), zatim fra Josip Bebić (1986. – 1994.), fra Josip Lucić (1994. – 2006.) a današnji voditelj misije fra Branko Brnas od 1. rujna 2006. do danas. U misiji kao dušobrižnik djeluje fra Marko Domazet Lošo, a kao pastoralna suradnica s. Dubravka Žuro.

Adolf Polegubić

U prigodi 50. obljetnice proslave Hrvatske katoličke misije u Kölnu

Hrvatska katolička misija u Kölnu nedavno je svečano proslavila 50. obljetnicu svoga djelovanja. Tom je prigodom gospođa Nadica Markovica, urednica WDR, razgovarala s fra Brankom Brnasom, voditeljem Misije, a razgovor su naknadno emitirali i Hrvatski radio i Glas Hrvatske. Razgovor donosimo u cijelosti.

Fra Branko, odavno se pripremate za završnu proslavu jubilarne 50. obljetnice postojanja Hrvatske katoličke misije u Kölnu. Je li povijest misije dobro dokumentirana?

– Da. Postoji misijska kronika, pastoralni misijski listić koji zadnjih pet godina tiskamo svaki mjesec, misijska internet stranica, fototeka i mnoštvo rukopisa...

Do kojih ste informacija došli? Što ste uspjeli pronaći – od kada djeluje, odnosno postoji HKM Köln?

– Najvažniji su počeci. Prikupio sam arhivsku građu počevši od 50-ih godina prošloga stoljeća, posebno pismohranu fra Krste Šušnjare. U jednom rukopisu od 10. 12. 1960. g. fra Krsto bilježi kako za Hrvate u Kölnu redovito slavi svetu misu u blizini Glavnog kolodvora. Taj datum držimo kao početak djelovanja (postojanja) Misije. U lipnju 1967. g. Kölnska nadbiskupija i službeno osniva Hrvatsku katoličku misiju u Kölnu. Pojasnit ću ovu vremensku razliku: kao dijete koje se rodi pa prođe vrijeme do

krštenja – tako slikovito tumačimo početak postojanja i godinu službenog osnivanja Misije.

Je li kölnska misija davnih 60-ih godina ista kao što je i danas? Ako sam dobro informirana, tada je obuhvaćala cijelo područje Kölnske nadbiskupije?

– Točno. Na početku djelovanja Hrvatske katoličke misije u Kölnu, fra Krsto je pastoralno skrbio za cijelo područje Kölnske nadbiskupije. A onda počevši od 70-ih godina prošloga stoljeća, postupno su nastajale druge samostalne misije: Düsseldorf, Wupertal, Neuss, Leverkusen, Bonn, Mettmann...

Koje sve područje danas obuhvaća Hrvatska katolička misija Köln i koliko broji vjernika?

– Odlukom Kölnske nadbiskupije od lipnja 2006. g., Hrvatskoj katoličkoj misiji u Kölnu ponovno pripadaju gradovi Köln, Leverkusen, Bonn, Bergeim i Wiehl s prigradskim područjima. Misija broji oko 14 000 vjernika.

Pater Branko, Vi ste župnik hrvatske misije u Kölnu. Tko osim Vas još pastoralno skrbi o vjernicima?

– Osim mene o vjernicima skrbe i kapelan fra Marko Domazet Lošo, s. Dubravka Žuro koja djeluje na području Bonna i Bielsteina, tajnica Suzana Kodvanj, a od jeseni će, umjesto časne sestre Vinke koja se vratila u Domovinu, djelovati Vlatka Linarić, pastoralna suradnica.

Kazali ste da imate otprilike 14 000 vjernika, uglavnom Hrvata katolika. Kako se misija o njima brine, što im sve nudi?

– Svake nedjelje i blagdana slavimo sv. misu u Kölnu, Bielsteinu, Bonnu, Leverkusenu i subotom u Bergheimu. Prije svete mise prigoda je za svetu ispovijed. Vjeronaučnu nastavu držimo u Kölnu i u svim filijalama. Radimo s ministrantima, održavamo zaručničke tečajeve, tjedno se sastajemo sa starijim vjernicima (Senioren), organiziramo duhovne obnove, okupljamo djecu i mlade, često hodočastimo u Rim, Asiz, Padovu, Fatimu, Svetu Zemlju...

Ovo je, ako smijem tako kazati, uobičajena pastoralna ponuda jedne hrvatske katoličke zajednice u Njemačkoj pod uvjetom da ima mogućnosti i osoblje za to. Ali Vaša misijska aktivnost je puno šira – dijapazon seže od kulture pa sve do športa... Jesu li vjernici uključeni u misijski rad?

– Osim uobičajenih pastoralnih aktivnosti, okupljamo djecu i mlade u folklornoj skupini. 50-ak djece i 30-ak mladih rado plešu hrvatska kola i pjevaju narodne napjeve. Nije nam samo cilj očuvanje hrvatske baštine, već kroz folklor i pjesmu, mlade približiti duhovnim vrijednostima. Često putujemo i u Domovinu. Slavimo Nikolinje, Majčin dan i maskenbal gdje se veselimo Bogu i životu. Sve to ne mogu sami svećenici ni časna sestra. Stoga

su nam dragocjeni mladi angažirani vjernici koji se s ljubavlju uključuju u misijski rad i voditelji su pjevanja, sviranja i folklora. Osim toga podržavamo sve športske i kulturne udruge na području HKM Köln.

Köln ima oko milijun stanovnika i velegrad je koji je prepun ponuda i nije lako privući mlade Hrvate, koji su možda čak i rođeni u tom gradu, da dođu na misu ili u Misiju. Kakva su Vaša iskustva, pater Branko?

- Mi se trudimo i činimo sve da okupimo hrvatske vjernike, posebno mlade, na svetoj misi u crkvi i misijskim prostorijama, ali nije sve na nama. Vjernici trebaju i sami tražiti put do Boga, više se uključivati u radost zajedništva, otkrivati svoje korijene... Mladi koji su rođeni u Njemačkoj dobro su integrirani u njemačko društvo, ali teže se integriraju u ovdašnju Crkvu. Hrvatske misije bi se, u suradnji s ovdašnjom tj. njemačkom Crkvom, trebale žurno pozabaviti ovim problemom. Više nego do sada, jer mladi neće „sami pasti u krilo Crkve“.

Ako se uspoređi njemačke katolike s hrvatskima – usudila bih se kazati da među hrvatskim vjericima nema toliko kritičnoga pristupa prema Crkvi i vjeri kao kod Nijemaca. Ili se varam?

- Ne bih se složio kako hrvatski vjernici nisu kritični. Kritični su itekako. Koliko ta kritika uvijek ima mjesta, to je drugo pitanje. Mnogi hrvatski vjernici zrelo razmišljaju i vrlo iskreno govore o Crkvi, čak i o problemima koji su bolni i za vjernike i za svećenike. S tim svjedoče da nam je Crkva zajednička majka.

U međuvremenu se u njemačkim biskupijama na svim nivoima štedi. Štoviše, ukidaju se različite ponude, zatvaraju se crkve ili pak fuzioniraju, tj. 2-3 zajednice spajaju se u jednu. To je u međuvremenu zahvatilo i hrvatske katoličke misije. Kako Vi izlazite na kraj s time?

- Treba biti realan. U zadnjih trideset godina broj vjernika u Kölnskoj nadbiskupiji smanjio se za 300 000 (bez ispisanih iz Crkve, a njih je u ovoj nadbiskupiji oko 10 000 godišnje!). Manje ljudi, manje vjernika, manje poreza, manje misija. Nije sve u novcu, ali bez njega štošta ne ide. Posljedice za hrvatske misije u Kölnskoj nadbiskupiji su: od osam hrvatskih misija ostale su tri, od osam svećenika trenutno djeluju četvorica. Manje nego prije, ali uz zajedničko zalaganje svećenika i vjernika, opstaje se i živi.

Kölnska misija trenutno djeluje na drugoj adresi jer se Dom kardinala Stepinca tj. misijske prostorije obnavljaju. Troškove je preuzela Nadbiskupija. Kako ste to uspjeli izboriti s obzirom na rigoroznu štednju?

- Uspjeli smo zahvaljujući dragom Bogu, zagovoru bl. Alojzija Stepinca, iskrenoj podršci kardinala Joachima Meisnera, zalaganju mons. Heinerja Kocha, biskupa, mojom prisutnošću u Svećeničkom vijeću (Priesterrat),

vjerničkoj podršci i osobnoj upornosti. Početkom rujna 2011. g. vraćamo se u obnovljene prostorije (Am Rinkenpfuhl 12).

Do sada su, usudila bih se reći, hrvatske katoličke misije živjele paralelni život u ovdašnjoj Crkvi. Uzimajući u obzir promjene o kojima smo malo prije pričali, mislite li da hrvatske katoličke misije u Njemačkoj, pa evo, konkretno i Misija u Kölnu, ima perspektivu odnosno budućnost?

– Nisu misije živjele paralelni život već su novonastali ekonomski i pastoralni uvjeti stvorili problem paralelnosti. Hrvatske misije, pa tako i Hrvatska misija u Kölnu, nemaju samo ulogu očuvanja vjere, jezika i kulture i nisu više, kao prije 40, 50 godina most povratka u Domovinu. Misije su sada most za bolju integraciju u ovdašnju Crkvu, djelomično i njemačko društvo. Bolje osmišljena, domišljena, planirana integracija nego asimilacija ili getoizacija s trajnim posljedicama. S njemačkim vjernicima/građanima radimo, pjevamo, kumujemo, igramo, hodočastimo... Nije nam valjda jedini problem slaviti Boga zajedno?

Smatrate li da se Crkva u Hrvata dovoljno brine o tim bitnim društvenim promjenama u Njemačkoj s obzirom na hrvatsku pastvu i njene vjernike?

– Brine se već s tim što šalje svećenike, bilo redovničke zajednice, bilo biskupi. A ako se na prvi mah manje brine nije razlog u nemaru, već u dvostrukom problemu: velike su potrebe domaće Crkve, a manji je broj svećeničkih zvanja. Naravno, uvijek se može i treba bolje.

Što poručujete crkvenim poglavarima u Domovini s obzirom na Vaše dugogodišnje iskustvo u Njemačkoj – na što bi trebali obratiti više pažnje?

– Ne znam koliko sam kompetentan odgovoriti na ovo pitanje. Čini mi se kako manjka jedan dugoročni pastoralni i personalni koncept u suradnji s ovdašnjom Crkvom tj. njemačkom Crkvom. Postoje određeni pastoralni planovi, rimski napuci, biskupske smjernice, razni uredi i delegature, ali manjka koordinacije.

Vratimo se ponovno prvotnom razlogu našeg razgovora, a to je 50. obljetnica postojanja i djelovanja hrvatske katoličke misije u Kölnu. S proslavom ste počeli prošle godine, ove ste godine završili s blagoslovom obnovljenih prostorija i svečanom liturgijom kardinala Josipa Bozanića?

– Drago mi je da je uzoriti kardinal Bozanić prihvatio naš poziv jer tako svjedočimo povezanost domovinske i iseljene Crkve u Hrvata. Posebno jer je ovo završna proslava jubilarne godine. Stoga, koristim priliku uputiti priznanje svim svećenicima i časnim sestrama koji su kroz 50 godina djelovali u Kölnu, Bonnu, Leverkusenu, ali posebno hvala vjernicima: bez njihova rada i dara, molitve i zajedništva ne bismo blagoslovljeno i uspješno ispicali ovih 50 godina djelovanja hrvatske Misije u Kölnu.

Oproštaj fra Josipa Cvitkovića u Kruču i Filiću – Molize

U nedjelju 24. 7. 2011. u 11 i 30 sati župnik fra Josip Cvitković slavio je svoju oproštajnu svetu misu s vjernicima u Kruču. Crkva je bila puna. Katehisti s djecom su organizirali molitve, pozdravne govore, crteže s natpisima zahvale. S riječima zahvale i priznanja svi prisutni su se oprostili od fra Josipa.

U ponedjeljak, 25. 7. 2011. u 8 sati u Kruču slavio je svetu misu fra Josip s don Gabriele Morlachetti, vikarom biskupije. Vikar se biranim riječima zahvalio fra Josipu u ime biskupa i vjernika, a zatim se izvršila primopredaja župe u župnom uredu.

Istog dana u 19 sati vikar don Gabriele sa župnikom fra Josipom slavio je oproštajnu misu sa vjernicima u Filiću. Crkva je bila puna. Propovijed je bila puna pohvale, zahvalnosti za rad i svjedočanstvo života, ne samu u župi nego i među svećenicima biskupije Termoli – Larino. Na kraju se prolomio pljesak vjernika koji su bili zahvalni i ganuti propovijeđu Vikara.

Na kraju svete mise jedan je ministrant pozdravio fra Josipa u ime djece, a u ime mladih i čitave župe govorio je Rafaele Mariano.

Poslije svete mise u općinskim prostorijama gradonačelnica Filića Rosida Norelli pozdravila je i zahvalila fra Josipu za sve dobro i lijepo što je učinio u Filiću. Gradonačelnica i vijećnici jednoglasno su odlučili dati počasno građanstvo fra Josipu uz gromoglasno odobravanje mnogobrojnih građana. Fešta koju su pripremili fra Josipu trajala je dugo u noć s pozdravom: „Vidjet ćemo se u Jeruzalemu!“.

Zahvalni govor fra Josipu od Rafaele Mariano u ime župske zajednice

Mir i dobro fra Josipe, već su prošle 3 godine, a čini se da je bilo jučer, da sam ti u ime svih župljana izrekao dobrodošlicu.

Tvoj dolazak je bio povod velike radosti za sve nas. Bilo je lako steći tvoje povjerenje i poštovanje... Bio si istinski otac obitelji.

Tog rujanskog dana započeli smo s tobom novi duhovni hod. Ti si kao otac obitelji svjedočio svoju vjeru u Isusa, Mariju i svetoga Franju i ta je vjera postala naša baština i mi ćemo je nositi zauvijek u našim srcima.

Oblikovao si važnu stranicu naše povijesti jer si bio prvi župnik koji je „došao izdaleka“, došao si iz zemlje iz koje potječu naši korijeni. Zbog toga nisi bio samo jedan svećenik, nego si bio jedan od nas: prijatelj, zemljak, istinski brat.

Tvoja vjera, tvoje ponašanje, tvoj osmijeh uvijek su u nama poticali osjećaj duhovnosti i bratstva. Tvojoj velikoj poniznosti uvijek smo se divili. Rekao

bih da je najvažnija pouka koju nam ostavljaš poniznost koju bih ja definirao: „rijetka poniznost“. Tvoja karizma potiče na vrlo jednostavan život koji se zadovoljava s malim, ali koji se nikada ne umara tražiti i hraniti vjeru koja je u tebi.

Ne vjeruj da nitko nije zapazio kako si, u tvojoj jednostavnosti, bio blizak bolesnicima, potrebnima, siromasima u duhu i našoj djeci koju si uvijek ispunjavao osmijehom i ljupkošću i ... čokoladicama. Sve si ovo činio u potpunoj poniznosti.

Danas te u ime svih župljana pozdravljam s velikom tugom u srcu, ali vjerujem i nadam se da to nije posljednje zbogom, nego doviđenja jer, iako odlaziš, mi očekujemo tvoj povratak među nas.

Uistinu, mi ne želimo da odeš, ali kako si nas ti učio treba ići tamo gdje nas Gospodin šalje. Kako se oprijeti volji Božjoj koja te šalje u zemlju u kojoj je rođen njegov sin Isus spasitelj svijeta?

Za nas je velika tuga, a za tebe veliki korak naprijed. I u tuzi smo sretni da te Gospodin šalje u zemlju u kojoj je postao čovjekom.

Sjeti se da su naša srca i naša vrata uvijek otvorena. Svaki put kad zaželiš i kada prođeš blizu sigurno ćeš naći ono gostoprimstvo koje svaki dobri pastir zaslužuje; koje ti zaslužuješ i mi smo spremni i radosni ponovno te primiti.

Molimo Gospodina da vodi tvoje korake u Svetoj Zemlji da bi mogao nastaviti tvoje služenje onako kako On to želi. Nastavi moliti za našu župsku zajednicu kao što si uvijek činio i sigurni smo da nas nećeš nikada zaboraviti, nećeš zaboraviti nikada ovo stado, i svakoga pojedinačno iz ovoga stada nosit ćeš u svom srcu.

Gospodin te blagoslovio i čuvao. Doviđenja, fra Josipe. Doviđenja, jer te očekujemo među nama.

Fra Petar Milanović Trapo

Slavlje sakramenta Potvrde u HKM Offenbach am Main

U nedjelju 11. lipnja pomoćni biskup Mainza mons. dr. Ulrich Neymeyer pohodio je Hrvatsku katoličku misiju Offenbach am Main prigodom čega je podijelio sakrament potvrde, a primilo ga je 57 djevojaka i mladića. Svečano misno slavlje u crkvi Sv. Josipa u Offenbachu predvodio je mons. Neymeyer, u zajedništvu s voditeljem misije svećenikom Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja fra Petrom Vučemilom.

Pozdravnu riječ ocu biskupu uputila je krizmanica Anita Marić, podsjetivši ga na intenzivno vrijeme pripreme krizmanika za sakrament sv. potvrde te kako su se odazvali i dali svoj novčani doprinos projektu „Die Diaspora – Kinder – und –Jugendhilfe“ Bonifatiuswerka. O. Vučemilo je također pozdravnu riječ uputio ocu biskupu, krizmanicima, njihovim roditeljima i kumovima te svima okupljenima. „Ovo je trenutak kad mladi primanjem sakramenta sv. potvrde svjedoče svoju pripadnost Isusu Kristu, Bogočovjeku, koji je došao na ovaj svijet da nas otkupi“.

„Radujem se da sam danas s vama i da vam mogu podijeliti sakrament potvrde“, kazao je mons. Neymeyer koji govori i hrvatski jezik. „Danas na dan vaše potvrde, molimo Boga za vas, vaše roditelje, vaše prijatelje i vašu domovinu. Molit ćemo Boga i za mir u svijetu te za sve ljude da ih vodi Duh Sveti“.

U propovijedi je istaknuo kako Bog daje svoga Duha malim, običnim ljudima, onima koji su slabi i koji nisu savršeni. Bog nam govori i danas upravo preko tih ljudi. On nam govori preko svoje Crkve, a Crkva smo svi mi koji u njega vjerujemo. Crkva je pozvana u svijetu biti znak Božje prisutnosti. Crkva je Duhom Božjim izabrana zajednica iz svih naroda i jezika. Dragi Hrvati, iako ste daleko od svoje domovine, vi ste kao kršćani i katolici i ovdje u Njemačkoj, u Offenbachu, u svojoj Crkvi. Mi kršćani, katolici na temelju svoga krštenja i potvrde pripadamo jednoj Crkvi. Katolici nekoga drugog materinskog jezika nisu kod nas gosti nego pripadaju istoj Crkvi“. Obraćajući se krizmanicima, istaknuo je kako će oni toga dana primiti Duha Svetoga te kako ih Bog snagom Duha Svetoga upućuje i šalje u svijet. „Bog vas poziva i dalje da ovaj svijet učinite boljim. On vam za to daje darove Duha Svetoga. Bog daje svoga Duha onima koji mu se otvaraju“, kazao je, potaknuvši krizmanike neka se otvore Duhu Božjem i budu Kristovi svjedoci u ovom svijetu.

U prikaznim darovima prineseni su kruh, vino, voda, kalež i Biblija. U misnom slavlju molitvom i pjesmom sudjelovali su krizmanici, a na kraju su riječi zahvale ocu biskupu i svima koji su ih na putu do njihove vjerničke zrelosti izrekli Dominik Tolušić i Petar Lacić. Zahvalnu riječ izrekao je i o. Vučemilo. Ocu biskupu su krizmanici darovali kožnu torbu u znak sjećanja na taj veliki njihov dan. Krizmanike su za sakrament pripremali o. Vučemilo i pastoralni referent Zvonko Orlović koji je ujedno ravnao misijskim zborom, a sakrament potvrde primila su i dvojica njegovih sinova Ivan i Dominik, dok je za orguljama bila Kornelija Nikolić.

Adolf Polegubić

50. obljetnica župe u Vancouveru

U subotu 10. rujna, u 19 sati održana je svečana akademija u prigodi 50. obljetnice hrvatske župe Prečistog Srca Marijina u Vancouveru.

U nedjelju 11. rujna, svečano euharistijsko slavlje predvodio je nadbiskup J. Michael Miller. Poslije svete mise bio je organiziran svečani banket u Hrvatskom kulturnom centru za sve slavljenike.

Moto slavlja bio je '50 godina vjere, baštine i kulture'.

O proslavi 50 godina župe fra Dujo Boban, župnik, napisao je u župnom listiću:

„Danas slavimo! Prošlo je 50 godina da je prvi hrvatski svećenik došao u ovu sredinu s namjerom da ostane. I ostao je! Bio je to o. fra Ambroz Budimir. Dana 9. srpnja 1961. godine rekao je prvu misu na hrvatskom jeziku u crkvi Sv. Jude. To obilježavamo kao početak naše župne zajednice. O. Ambroz je izdržao sve porođajne boli rađanja nove zajednice. Junački se nosio s problemima. Uspio je i crkvu izgraditi. Zato mu ova zajednica mnogo duguje. Vratimo mu dug u molitvi za njegovu plemenitu dušu. O. Budimiru je u počecima pomagao i o. fra Zvonko Radošević. O. Budimir se početkom 1970. godine povukao iz službe župnika, a naslijedio ga je o. fra Bone Prcela. Pod njegovim dugogodišnjim vodstvom župa je napredovala duhovno i materijalno. Isplatio je dug za crkvu, kupio zemljište u Richmondu, doveo časne sestre te i one ove godine obilježavaju 40 godina svoje prisutnosti u župi. U radu je fra Boni svesrdno pomagao župni pomoćnik o. Ante Jurić. 1985. godine došlo je do smjene. Župu je preuzeo o. fra Jerko Čaleta i vodio ju je uz pomoć o. fra Izidora Grabovca i o. fra Zvonka Radoševića. Nakon fra Jerka župu je preuzeo o. fra Dujo Boban, koju je vodio uz pomoć o. fra Mate Markote i o. fra Drage Gverića. 1996. godine opet je smjena u župi. Vraća se fra Bone, a za pomoćnika mu dolazi o. fra Miro Ančić. Fra Bonu je nagla smrt zadesila u župničkoj službi. Župu je preuzeo o. fra Miro Ančić. A uskoro mu je došao u pomoć o. fra Pavao Norac. Fra Miro se želio vratiti u misije, pa je 2006. godine otišao iz Vancouvera, a nasljeđuje ga o. fra Pavao Norac Kevo. Njemu je pomoćnik o. fra Dalibor Grčić. Obojica se vraćaju u domovinu 2009., a na njihova mjesta dolaze ponovo o. fra Dujo Boban i o. fra Drago Gverić i još su uvijek tu.

Bili su još na kraće ili duže vrijeme i o. fra Petar Čapkun, o. fra Bernardin Bebić i o. fra Bože Ančić. Sve su to svećenici koji su ostavili tragove svojih nastojanja u župnoj zajednici. Svima hvala u ime cijele župne zajednice. Za pokojne molimo da ih Gospodin nagradi za predani rad, a živima neka dade snage da i dalje rade na njivi Gospodnjoj gdje god bili.

Nisu samo svećenici oni koji su ostavili tragove u ovoj našoj župi. Tu su i časne sestre koje 40 godina neumorno rade i pomažu svećenicima. S. Gracija Zamuda, S. Krešimira Zanki, s. Alojzija Banović, s. Benicija Murković, s. Janja Jurman, s. Albina Mašina.

Uz svećenike i časne sestre mnogi su župljani dali svoj doprinos sudjelujući u radu kroz župno vijeće, crkveni zbor, hrvatsku školu i druge organizacije. Bila bi dugačka lista kada bismo ih sve poimenično nabrajali. Zapravo svi župljani koji su se pridružili našoj župi u proteklih 50 godina dali su svoj udio u njezinu rastu i razvoju. Zato neka je svima iskrena hvala, mrtvima pokoj vječni, a živima snage da nastave gdje su oni stali.

Kroz pedeset godina u našoj župi je kršteno 3050 djece i odraslih, podijeljeno je 1732 prvih pričesti, bilo je 1828 potvrđenika, vjenčano je 997 parova i sprovedeno 760 pokojnika. Po toj statistici vidi se da je to mlada zajednica, premda smo svjesni da se ta slika naglo mijenja. U svojim nastojanjima da očuva baštinu vjere i kulture župa je osnovala Hrvatsku školu. Kroz školu su prošle tisuće hrvatske djece. Vjerujemo da zajednica osjeća plodove rada stotina učitelja koji su nesebično prenosili i prenose svoju ljubav i znanje o Hrvatskoj.

U novije vrijeme imamo i predškolu. To je dokaz da je župna zajednica još uvijek mlada i da ima svoju budućnost. Najavljena spomen-knjiga za obljetnicu neće biti gotova. Bilo je premalo vremena da bi smo je uredili. Knjiga će izići u dogledno vrijeme...“

Sudionik

† Fra Ivan Mirković

Br. 01-583/2011.

Split, 9. kolovoza 2011.

Predmet: *Molitva za pok. fra Ivana Mirkovića*

Braća koja nisu obavila molitve i slavila misu za pok. fra Ivana Mirkovića, neka to učine što prije kako propisuju Statuti Provincije: braća svećenici po jednu sv. Misu, a braća klerici i neklerici križni put.

U nekrologiju pojedinih samostana neka se upiše na dan 6. kolovoza:

Fra Ivan Mirković rodio se 29. rujna 1931. u Kosovu kod Knina. U novicijat stupio 1. srpnja 1950. na Visovcu. Svečane zavjete položio 8. prosinca 1957. u Makarskoj. Za svećenika zaređen 23. ožujka 1958. u Makarskoj.

Osim pastoralnih službi, koje je vršio od 1959. do 2011., obnašao je službu gvardijana u Zagrebu (1975.) i službu definitora Provincije (1973.-1976.).

Premинуo je u samostanu Gospe Karmelske u Omišu 6. kolovoza 2011. godine. Pokopan je u samostansku grobnicu u Kninu 9. kolovoza 2011. godine.

Homilija o. Provincijala fra Željka Tolića

Poštovana braćo svećenici, časna braćo redovnici i sestre redovnice, draga rodbino i prijatelji našega preminulog brata fra Ivana, dragi vjernici!

Čovjek u mlađim i srednjim godinama misli kako je pred njim još dug život; onaj u sedamdesetima smatra da može još koju godinu više, dok onaj kojemu je Bog podario milost da doživi osamdesete ili devedesete želi vidjeti svitanje još kojega dana. Ta čežnja za životom – i što je moguće dužim, boljim i ugodnijim – ispunja i mlađe i starije, zdrave i bolesne, siromašne i bogate. Ispunja sve. Jer svi to žele i priželjkuju, svi se tome nadaju i sve tome podređuju. I nema u tome ništa sporno i problematično, ništa grešno i suvišno. Jer život je Božji dar, dar bez kajanja. A prema svim Božjim darovima, pa tako i prema životu, treba se odnositi nježno i obzirno, odgovorno i zahvalno

No, osim života, Bog je čovjeku darovao i svoju riječ: u Starom zavjetu po prorocima izgovorenu i svetim piscima zapisanu, a u Novom zavjetu, po svome Sinu i Riječi, koja visi ovdje na križu, objavljenu, od apostola slušanu i od njih zapisanu. I sve te Božje riječi i sama Riječ također su dar koji trebamo primiti zahvalno i živjeti odgovorno.

O tome je riječ i u evanđelju, odnosno Isusovoj usporedbi o Deset djevice, koju smo malo prije čuli. Evanđelje veli da ih pet bijaše ludih, a pet mudrih. Razlog zbog kojega su jedne proglašene ludima a druge mudrima bilo je ulje za svjetiljke. Bez tog ulja, koji je najznačajniji sadržaj Isusove pouke, ne bi bilo priče niti poruke, jer posjedovanje ulja podijelilo je čekateljice na spremne i nespremne ili, kako ih evanđelje definira, na mudre i lude. I kad iznenada, «o ponoći», dođe Zaručnik, u svadbenu dvoranu uđoše samo one mudre. I čim uđoše, vrata se za njima zatvoriše. Vjera da će zaručnik doći kod Mudrih djevice nije zatajila i svjetiljka se njihova nije gasila; imale su dušu punu njegove duše, punu njegove molitve, čitavo biće zarobljeno, apsolutno privrženo i potpuno darovano; ukratko: Mudre djevice živjele su odgovorno pa su ga i dočekale spremno. A to je zapravo i glavna pouka ove usporedbe: «Bdijte dakle jer ne znate ni dana ni časa!»

Braćo i sestre! Kako je sadržaj ove Isusove usporedbe blizak s onim što se dogodilo u subotu, na blagdan Preobraženja Gospodinova! Kako je Isusova opomena «Bdijte!» aktualna u svakom vremenu i kako je primjenjiva na svačiji život! Objasnit ću jedno i drugo.

Da je Zaručnik nepredvidiv i da može uraniti ili zakasniti, da trebamo stalno bdjeti i za taj dolazak spremni biti, u životu fra Ivana Mirkovića obistinilo se zaista na blagdan Preobraženja Gospodinova. I kad je došao, koje li podudarnosti, prva rečenica koju smo na taj blagdan u evanđelju čitali glasi: «Povede Isus sa sobom Petra, Ivana i Jakova te uziđe na goru...». Nježni zaručnik iz usporedbe o Mudrim djevicama, na blagdan Preobraženja prometnuo se u Gospodara života i smrti, svemogućega Gospodina, i sa sobom na goru, vrlo visoku goru, poveo našega brata fra Ivana da sada vidi što dotad vidio nije i doživi što nikada dotad doživio nije. Osim podudarnosti u evanđeoskom izričaju, koje li simbolike i u času njegova dolaska: na blagdan Preobraženja Gospodinova! Blagdan o kojem je fra Ivan, kao svećenik i pastoralni radnik, mnogo puta propovijedao, na čemu se nadahnjivao, za što je molio i čemu se stalno nadao. Vidjeti «slavu Gospodnju» svima je nama cilj. Ali vidjeti je i ući u nju upravo na blagdan Preobraženja spada u posebni privilegij.

Svjetlo dana fra Ivan je ugledao ovdje u Kosovu kod Knina, na blagdan svetih arkanđela: Mihovila, Gabriela i Rafaela, 29. rujna 1931. godine. Njegovi roditelji, Ivan i Ana rođ. Vidović, na krštenju su mu dali ime Marko, koje je u novicijatu promijenio u Ivan. Nakon osnovne škole koju je pohađao u rodnom Kosovu (1938.-1941.) i Kninu (1942.-1946.), izrazio je želju da bude svećenik-franjevac te je pošao u Sjemenište i pohađao Franjevačku klasičnu gimnaziju za spremanje svećenika, koju zbog teških ratnih prilika u Drugom svjetskom ratu nije pohađao u Sinju,

nego u Makarskoj, Visovcu i Zagrebu (1946.-1950.). U Franjevački red stupio je 1. srpnja 1950. na Visovcu, gdje je godinu dana poslije (2. srpnja 1951.), u ruke mnp. provincijala dr. fra Karla Nole, položio i svoje prve redovničke zavjete. Doživotne je zavjete položio na svetkovinu Bezgrješnog Začeca BDM, 8. prosinca 1957., u ruke mnp. provincijala fra Jerka Lovrića. Filozofsko-teološki studij fra Ivan je započeo na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (1951.-1957.), a završio na Franjevačkoj visokoj bogosloviji u Makarskoj (1957.-1959.). Osim filozofsko teološke naobrazbe, fra Ivana su za Makarsku vezali i drugi veoma važni događaji na njegovu redovničkom putu prema svećeništvu: tu je, kako rekosmo, položio doživotne zavjete, tu je zaređen za đakona (28. siječnja 1958.), a dva mjeseca poslije i za svećenika (23. ožujka 1958.); za đakona i svećenika ga je zaredio splitsko-makarski nadbiskup, mons. dr. Frane Franić. Dva dana nakon svećeničkog ređenja fra Ivan je, na svetkovinu Blagovijesti, u Makarskoj proslavio i svoju Mladu misu (25. ožujka 1958.).

Poslije svećeničkog ređenja fra Ivan je u našoj Provinciji vršio mnoge zahtjevne i odgovorne službe: župnik u Promini (1959.-1961.), Kljacima (1961.-1962.), Šibenik-Varošu (1962.-1963.), Podbablju (1963.-1967.), Otoku kod Sinja (1967.), Imotskom, gdje je bio gvardijan i župnik (1967.-1970.), Zagrebu, gdje je bio gvardijan (1975.), Lišanima (1975.-1982.), Šibenik-Šubićevcu (1982.-1987.). Nakon tih brojnih i nimalo lakih službi, sa Šubićevca je preselio ponovno u našu župu Varoš u Šibeniku, gdje je bio ispovjednik (1988.-2001.), a potom u Gračac. U Gračacu, u kojem je bio punih deset godina (2001.-2011.), nije bio samo ispovjednik nego i sve drugo što je trebalo u crkvi, našoj redovničkoj kući i oko kuće.

Osim što je bio neumoran i založan radnik u vinogradu Gospodnjem, fra Ivan je, tako sam ga doživio, bio čovjek ugodne riječi i razgovara, strpljivog slušanja i razboritog govora. Govorio je kad je trebalo, radio je što je trebalo. Na vrijeme i točno, pedantno i predano. Bio je blag i nenametljiv, dosljedan i ustrajan, duhovan, ponizan i radišan. Prijatelj svakome, neprijatelj nikome. Upravo takav njegov stav, ponašanje i ophođenje, bilo za stolom u blagovaonici ili u crkvi i ispovjedaonici, pribavili su mu veliko poštovanje, kako među braćom svećenicima, tako i među vjernicima.

Dragi fra Ivane, iako će drugi o tebi kazati i druge stvari, zahvaljujemo ti na svemu: na radu i molitvi, na primjeru, na žrtvi i vjernosti. Hvala na svemu što si učinio za našu Provinciju, a zaista si puno učinio. Ostat ćeš nam uvijek u bratskom sjećanju i molitvama.

U ime Provincije, zahvaljujem braći u Gračacu, fra Jakovu i fra Boži, a također i onima prije njih, koji su ti u svemu, koliko su mogli, bratski i nesebično, izlazili ususret i učinili da ti u Gračacu bude lijepo i ugodno. Njima s tobom i

tebi s njima. Zahvaljujem i gvardijanu u našem samostanu u Omišu, fra Filipu Budiću, cijeloj samostanskoj obitelji, kao i č. s. Animiri, koji su ti iskazivali maksimalnu pažnju, ljubav i brigu u zadnjim danima tvoga zemaljskog života.

Izražavam iskrenu sućut rodbini i prijateljima našega fra Ivana.

I na samom kraju, dragi oče fra Ivane, zahvaljujemo Bogu što te podario našoj provinciji, župama i (nad)biskupijama u kojima si pastoralno radio. Hvala ti za svjedočenje franjevačke jednostavnosti i svećeničke dostojanstvenosti. Hvala ti na svemu.

Vjerujemo da te milosrdni Bog nagradio za sva dobra koja si kao njegov svećenik za života učinio. Stoga, pokoj ti vječni! Amen.

Oproštaj mons. Ante Ivasa, šibenskog biskupa

(riječi oproštaja pročitao fra Petar Klarić)

Poštovani oče Gvardijane!

„Nitko od nas sebi ne živi, nitko sebi ne umire. Doista, ako živimo, Gospodinu živimo, i ako umiremo, Gospodinu umiremo. Živimo li dakle ili umiremo, Gospodinovi smo!“ (Rim 14,7)

Čuvši za preminuće dragog i poštovanog brata fra Ivana, došle su mi u misao ove riječi svetog apostola Pavla. Doista, fra Ivana poznajem kao čovjeka vjernika, svećenika i redovnika, koji svojim životom i službom nije živio ni za sebe, nego je sav živio Gospodinu, za druge, za ljude, svoju braću i sestre, za svetu Crkvu, za svoj narod hrvatski. I ovih sam dana čuo dirljiva svjedočanstva o njegovom tihom i nenametljivom, skromnom, svetom služenju u ispovjedaonici, za oltarom, riječima, djelom i primjerom. Iako se šalio da „nema srca nego bateriju“, u njega se srce svećeničko čulo i osjećalo kako kuca na jedan divan Božji način.

Zahvaljujem Bogu za njegovo rođenje u Zverincu kod Knina i za njegov grob u Kninu. Zahvaljujem Bogu na njegovom uzornom svećeničkom i redovničkom staležu u župama i samostanima u našoj biskupiji, u Promini, Kljacima, Lišanima te u šibenskom Varošu i na Šubićevcu. Spomen na fra Ivana ostao je i danas u zahvalnom sjećanju mnogih svećenika, redovnika, redovnica i vjernika grada Šibenika. Ostavio je za sobom svijetli trag dosljednog i nepokolebljivog Kristova učenika i učitelja, apostola i svećenika.

Zato vjerujem sa svetim Pavlom da fra Ivan nije sebi ni umro, nego da je umro Gospodinu, da je i u smrti Gospodinov, te da je ušao u „veselje Gospodara svoga“.

Sve vas, braću fra Ivana u Provinciji Presvetog Otkupitelja, u ime svećenika i vjernika biskupije šibenske i moje osobno, molim da primite iskaze kršćanske sućuti i naše molitve koje zajedno s vama prinosimo za pokoj njegove duše. Počivao u miru Božjem.

Oproštajne riječi mons. Mile Bogovića, gospičko-senjskog biskupa

U ime mons. Mile Bogovića, gospičko-senjskog biskupa, oproštajni govor pročitao je don Marinko Miličević, kancelar. U pismo o. Biskup piše:

Mnogopoštovani oče Provincijale!

U povodu smrti fra Ivana Mirkovića, primite moju iskrenu kršćansku sućut, kao i sućut klera Gospičko-senjske biskupije u kojoj je fra Ivan zadnjih godina djelovao, kao član zajednice u Gračacu. Budući da ne mogu doći na sprovod, jutros sam u kapeli Biskupskog doma služio svetu misu za dragog pokojnika.

Pokojnik je već dulje bio u mirovini. No, u duhu svetog Franje, za njega to nije bilo vrijeme odmaranja i traženja pogodnosti koje nije mogao imati prije mirovine. On je na svoje sposobnosti i snage gledao stalno kao na mogućnosti koje treba uložiti za dobro braće. Iako je bio „bez posebnog zadatka“, ljubav prema Bogu i braći pronalazila je uvijek nove zadatke dok god je imao snage. Zacijelo takav redovnik nije bio nemoćan ni onda kada je ponestalo ljudskih snaga jer se predavao u ruke Svemogućega. S osjećajima zahvalnosti sjećat ćemo ga se i dalje, a sigurno će njegov tihi i nesebični rad, primjer predanoga redovničkog života, ostaviti duboki trag i u gračaćkoj zajednici u kojoj je djelovao i u župi Sv. Jurja u Gračacu.

Još jednom, oče Provincijale, primite iskrenu sućut Vi kao i Vaša braća u Provinciji Presvetog Otkupitelja.

Homilija fra Petra Klarića za vrijeme sprovodnih obreda

Mnogopoštovani oče provincijale, braćo svećenici, redovnici, redovnice, draga rodbino pok. fra Ivana, draga braćo i sestre!

Prije nekoliko godina oprostili smo se od pokojnog fra Frane (25.10.2006.), brata fra Ivanova, danas se opraštamo od njega koji je predao svoju dušu na blagdan Preobraženja Gospodinova kojim Crkva slavi otajstveni događaj Isusova očitovanja učenicima na brdu Taboru. Na ovaj blagdan čitamo u evanđelju kako Isus uze sa sobom Petra, Jakova i Ivana brata njegova te ih povede na goru visoku, na osamu, te se preobrazi pred njima, i lice mu obasja kao sunce, a haljine mu ostadoše bijele kao snijeg. Ukazaše im se Mojsije i Ilija te razgovaraše s njime. Učenici u tome trenutku u Isusu prepoznaju Mesiju. Isus učenicima objavljuje da će dovršiti Očevo djelo. Njegovo će

poslanje biti uskrsnuće, a to uključuje prolaz kroz patnju i smrt. Isus je poput ove trojice apostola uzeo sa sobom fra Ivana i brata mu fra Franu, i poveo ih na goru visoku – Franjevačku Provinciju Presvetog Otkupitelja, a oni su u njemu prepoznali Mesiju – Uskrslog Krista Gospodina.

Kao što je Krist prošao kroz patnju i smrt, tako su ova dvojica braće prošli isto teški križni put kada su im četnici ubili oca Ivana u II. svjetskom ratu na Sv. Juru 23.6.1942., kojega su kamenovali i zakopali u Gornjoj Biskupiji. Fra Ivan i fra Frano s ostalom obitelji tragali su za nestalim ocem 25 godina i konačno ga pronašli 1967. godine i pokopali na kninskom groblju. O ovom stravičnom zločinu fra Ivan mi je pričao u detalje. Od uhićenja njegova oca, paljenja rodne kuće, nestanka i ubojstva i kako ga je godinama tražio i kako mu je jedan stari pravoslavac preko kamenog zida izdaleka štapom pokazao krug, gdje je kamenovan i pokopan njegov otac. Starac je poguren pokazivao mjesto zločina u strahu te se okretao da ga tko ne bi vidio kako pokazuje to stravično mjesto.

Dok je fra Ivan bio živ, nevoljko je govorio o ovom zločinu, jer na svako podsjećanje na njega u njemu se javljala velika bol i tuga. Ovaj događaj, kao i drugi, a i smrt njegova brata fra Frane ozbiljnije su u zadnjih nekoliko godina počele nagrízati njegovo zdravlje i njegovo već bolesno srce, ali se fra Ivan nije dao, nego je do kraja svog života izgarao za Gospodina i neumorno radio na njivi Gospodnjoj. Neizmjereno je volio Kosovo, Vrpolje i Knin i samostan Sv. Ante i braću u njemu, u kojem je sa svojim bratom kao dijete proživio nekoliko godina. Kada god bi se s njim susreo rado bi razgovarali, te bi me pitao o svekolikom životu i radu duhovnom i nacionalnom u Kninu. Radovao se svakom uspjehu.

Znao mi je dati i vrlo korisne savjete, na čemu sam mu zahvalan, ali me uvijek pitao i snažno poticao kada će početi gradnja crkve Gospe Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta. Puno mi je puta rekao: „Izdrži, idi naprijed, a ja ću Boga moliti za tebe i da se što prije sagradi crkva i molit ću za duhovna zvanja kojima se posebice radujem i za naš Knin“.

Kada sam ga posjetio u samostanu u Omišu, nije mogao otvoriti oči ni govoriti. Reče mi s. Animira kada se kasnije probudio da je sve čuo što sam mu govorio i da je bio radostan zbog našeg susreta.

Dragi fra Ivane, desetak sati prije nego si sklopio umorne oči i predao dušu Gospodinu, 5. kolovoza u samostanu Sv. Ante održan je sastanak na kojem je dogovoreno da će sljedeći mjesec početi gradnja Gospine crkve, te crkve koju si toliko želio i za nju molio, a vjerujem i izmolio kod Gospodina. Kao da si znao za ovaj dogovor, pa si poput starca Šimuna kazao: „Sada otpusti slugu svoga, Gospodar, u miru“. Gospodin te otpustio u miru i u njemu

si našao smiraj. Hvala ti na uzornom redovničko – svećeničkom životu i na svemu što si dobra učinio za Provinciju, Crkvu i narod Božji.

Zahvaljujem provincijalu fra Željku Toliću, fra Jakovu Prceli, fra Boži Ančiću i ostalim ukućanima što su za fra Ivana učinili dok je bio u Gračacu, te gvardijanu fra Filipu Budiću i braći iz omiškog samostana, sestri Animiri i ostalim sestrama na brizi za fra Ivana u posljednjim danima njegova života.

Izražavam iskrenu sućut kao gvardijan i župnik u ime samostana i župe Sv. Ante, braće iz samostana i samostanskog okružja, te u ime vjernika, a posebice vjernika iz Kosova, obitelji pokojne sestre Marije, obitelji pokojne sestre Mande, obitelji pokojnog brata Ante te rodbini i prijateljima pokojnog fra Ivana.

Vjerujem da je na blagdan Preobraženja Gospodinova fra Ivanova duša pobožna, dobra i sveta preobražena ušla u nebesko Kraljevstvo.

Pokoj vječni daruj mu Gospodine i svjetlost vječna svjetlila njemu. Amen.

Fra Marko Prpa, u ime obitelji i rodbine, oprostio se od fra Ivana sljedećim riječima:

Ožalošćena fra Ivanova (i dijelom moja) rodbino!

Poštovana subraćo franjevci na čelu s mnp. provincijalom dr. fra Željkom Tolićem i časne sestre.

Uvaženi fra Ivanovi prijatelji i poštovatelji.

Sestre i braćo – po vjeri u Krista uskrsloga!

Zamoljen sam od fra Ivanove najbliže rodbine, a i sam osjećam obvezu u ovom trenutku prozboriti nekoliko riječi.

U njihovo i u svoje ime zahvaljujem biskupima Anti Ivasu i Mili Bogoviću, ocu provincijalu i gvardijanu fra Petru na lijepim riječima o pokojnom fra Ivanu, na svjedočenju kršćanske nade da je ovo samo privremen rastanak do ponovnog susreta u Očevoj kući na nebesima.

Zahvaljujem subraći i osoblju u redovničkoj kući Gračac i u samostanu Omiš, časnoj sestri Animiri, svima koji su s fra Ivanom živjeli zadnje godine njegova zemaljskog života i dopratili ga do trenutka prelaska u vječnost.

Ipak, upravo Bogu pripada najveća zahvala za toga skromnog čovjeka, franjevca i svećenika kojega nam je On poslao da ide pred nama, pogotovo pred nama koji smo s njime vezani rodbinskim, redovničkim ili prijateljskim vezama.

Često nam je bio – i putokaz – i ohrabrenje – i suputnik na putu.

Nikada do kraja isplakane tragedije djetinjstva u mučeničkoj obitelji oplemenile su ga, usudim se reći, do dometa svetosti.

Mržnju je kao pokojni fra Frano preplavio kršćanskom ljubavlju i praštanjem.

Pravdu je nalazio u molitvi. Nije ju tražio u pravu ili osveti, ni onda kad je prepoznavao i sabirao posmrtno ostatke svoga oca mučenički ubijenog „na pravdi Boga“.

S fra Ivanom sam samo dvije godine živio pod istim krovom, dovoljno dugo da sasvim izbliza upoznam njegovu dobrotu i plemenitost. Pitajući se po čemu će ostati prisutan u našem sjećanju i molitvama nakon svoje smrti, barem za sebe mogu reći da su to njegove tri nezaboravne, duboko ljudske, duboko kršćanske i duboko franjevačke odlike: bistar pogled, oštroumna misao te topao i smiren glas.

U dubokoj vjeri da nas promatraš i čuješ iz one vječne stvarnosti u kući Oca Nebeskoga, dragi fra Ivane, u ime tvoje rodbine, nas tvojih fratara, svojte i prijatelja zahvaljujem ti upravo na tome što si nas za života darivao svojim bistrim pogledom, oštroumnom mišlju i toplim smirenim glasom.

Do zore uskrsnuća, mirno počivaj u ovoj napaćenoj hrvatskoj zemlji blagoslovljenoj krvlju mučenika i suzama pravednika – zagovarajući nas pred Ocem nebeskim.

Hvala ti za tvoj život.

Bogu hvala za Tebe!

Hvala svima!

† Fra Frano Bilokapić

Br. 01-610/2011.

Split, 19. kolovoza 2011.

Predmet: *Molitva za pok. fra Franu Bilokapića*

Braća koja nisu obavila molitve i slavila misu za pok. fra Franu Bilokapića, neka to učine što prije kako propisuju Statuti Provincije: braća svećenici po jednu sv. Misu, a braća klerici i neklerici križni put.

U nekrologiju pojedinih samostana neka se upiše na dan 16. kolovoza:

Fra Frano Bilkoapić rodio se 10. svibnja 1941. u Udovičićima (Otok). U novicijat stupio 9. srpnja 1960. na Visovcu. Svečane zavjete položio 8. prosinca 1966. u Makarskoj. Za svećenika zaređen 29. lipnja 1969. u Šibeniku.

Osim pastoralnih službi u domovini i inozemstvu, koje je vršio od 1970. do 2011., obnašao je službu magistra klerika gimnazijalaca u Sinju (1974.-1975.) i gvardijana u Sinju (1991.-1994.).

Premينو je u Zagrebu 16. kolovoza 2011. godine. Pokopan je u samostansku grobnicu u Sinju 19. kolovoza 2011. godine.

Homilija o. Provincijala fra Željka Tolića

„Poštovana braćo svećenici, časna braćo redovnici i sestre redovnice, draga rodbino, prijatelji i poštovatelji našega preminulog brata fra Frane, dragi vjernici!

Pred deset dana u Kninu, na Misi zadušnici za pokojnog fra Ivana Mirkovića, kazao sam kako čovjek u mlađim i srednjim godinama misli kao je pred njim još dug život; onaj u sedamdesetima smatra da može još koju godinu više, dok onaj kojemu je Bog podario milost da doživi osamdesete ili devedesete želi vidjeti svitanje još kojega dana.

U tom pogledu, i danas mislim isto. Bez obzira na ime i prezime, na dob i godine, čovjek želi živjeti. Što je moguće duže i bolje, što je moguće sretnije i ugodnije. Svi to žele i priželjkuju, svi se tome nadaju i sve tome podređuju. I klerici i laici, vjernici i nevjernici. Svi su uvjerenja da nisu toliko stari da ne bi mogli još živjeti i tako slabi, bolesni i nemoćni da moraju baš umrijeti. Dan i godina više a nipošto manje, svima je zajednička misao i želja. I kao što je fra Ivan, s napunjenom osamdesetom godinom života, unatoč stanju u kojem se nalazio, želio vidjeti svitanje još kojega dana, tako je i fra Frano, u svojoj sedamdesetprvoj, bez obzira na ozbiljne zdravstvene poteškoće s kojima se suočio i zabrinjavajuće nalaze koje je primio, smatrao da je još rano za povlačenje, da još može među svojim Hrvatačanima biti i pastoralno djelovati, da će mu se zdravlje poboljšati i da će na sedamdesetprvu još koju godinu nadodati.

Međutim, početkom ljeta sve je pošlo u neželjenom smjeru. Poteškoće i problemi sa srcem, s kojima se on ozbiljno suočio dok je još bio župnik na Studencima kraj Imotskoga, ovaj su put postali puno ozbiljniji. Više od jednog desetljeća, kad se to prvi put dogodilo, fra Frano je bio mlađi, snažniji i izdržljiviji. Ali sada je to bila druga priča: bio je za desetljeće i više stariji, a time sve slabiji i sve manje otporniji. Sve se zakompliciralo. A uskoro zatim – u utorak, na spomendan sv. Roka, u 7,15 sati ujutro – i dovršilo; u 71. godini života, 52. redovništva i 43. svećeništva.

Fra Franina crta ovozemnoga života započela je 10. svibnja 1941. godine u Udovičićima, župa Otok, u obitelji Ivana i Jele rođ. Prvić. U rodnoj župi Frano je završio prva četiri razreda osnovne škole (1948.-1953.),

a druga četiri u Sinju (1854.-1958.). Nakon osnovne škole, kao mnogi prije njega i poslije njega, u želji da bude svećenik-franjevac, pošao je u franjevačko sjemenište u Sinju. Kao franjevački pitomac pohađao je Franjevačku gimnaziju u Sinju i Zagrebu (1958.-1965.). U međuvremenu je, nakon drugog razreda Gimnazije, ušao u Novicijat na Visovcu (9. srpnja 1960.), gdje je godinu dana kasnije (29. srpnja 1961.) položio i svoje prve privremene redovničke zavjete. Nakon završene Gimnazije, fra Frano je na Visokoj franjevačkoj bogosloviji u Makarskoj započeo i dovršio svoj filozofsko-teološki studij (1965.-1970.). U Makarskoj je, na svetkovinu Bezgrešnog Začeca BDM, 8. prosinca 1966., u ruke mnp. provincijala fra Jerka Lovrića, položio i svoje doživotne zavjete, a tu je 2. ožujka 1969. zaređen i za đakona; zaredio ga je ondašnji splitsko-makarski nadbiskup mons. dr. Frane Franić. Samo tri mjeseca poslije đakonskog ređenja fra Frano je u Šibeniku, na svetkovinu Sv. Petra i Pavla, 29. lipnja 1969., po rukama biskupa zareditelja mons. Josipa Arnerića, postao svećenik Gospodnji. Dva tjedna poslije, 13. srpnja 1969., okružen svojom rodbinom, braćom svećenicima i prijateljima, fra Frano je u Udovičićima proslavio svoju Mladu misu.

To je bila prva, obrazovna etapa fra Franina života. Druga, pastoralno-dušobrižnička uslijedila je odmah nakon prve. Od Mlade mise pa do svoje smrti fra Frano je obnašao sljedeće službe: župni vikar u Sinju (1970.-1971) i Vrlici (1971.-1973.), magister klerika gimnazijalaca te nastavnik zemljopisa i tjelesnog odgoja u Gimnaziji u Sinju (1973.-1974.), župni vikar u Zagrebu (1974.-1976.), a istodobno i ispitivač za primanje u Red (1973.-1974.) i član Provincijskog obrazovnog vijeća (1973.-1975.), dušobrižnik u Münchenu (1976.-1983.), voditelj Hrvatske katoličke misije u Darmstadtu (1983.-1991.); nakon povratka iz Njemačke bio je gvardijan i župnik in solidum u Sinju (1991.-1994.), potom župnik na Studencima (1994.-2003.) i naposljetku od 2003. do svoje smrti župnik u Hrvacama.

Kad bih u nekoliko riječi opisao fra Franu, onda bih na temelju naših susreta i razgovora, rekao sljedeće: bio je čovjek komunikacije, otvoren i društven, veseo, druželjubiv i gostoljubiv, nimalo kompliciran i potpuno jednostavan, drag i srdačan, prislan i obziran, nesebičan i uslužan, razumni rodoljub i iskreni domoljub, ponosan na svoje svećeništvo i ljubomoran na svoje redovništvo.

Teško se opredijeliti i staviti naglasak na bilo koju od navedenih vrlina. Jer sve što je u životu radio, fra Frano je, takav je moj doživljaj, činio iskreno i davao potpuno. Davao je sebe i od sebe na jedan samo njemu svojstven način. Temelj takvom stavu i držanju bila je bez sumnje njegova iskrena vjera u Krista Gospodina koju je ponio iz roditeljskog doma i kroz molitvu

oplemenio u svojoj redovničkoj zajednici. Zahvalni smo Bogu za veliko fra Franino srce koje je znalo vidjeti i voljeti najmanje i najpotrebnije. Zahvalni smo Bogu da je fra Frano – gdje god se pojavio, što god je radio, s kim god se družio i što god izustio – ostavljao dojam čestita čovjeka, uzornog redovnika i savjesnog svećenika koji je Božje lice primjereno otkrivao u svojoj njegovoj ljepoti i privlačnosti. Zahvalni smo Bogu, neizmjereno zahvalni, da je fra Frano pripadao upravo nama, našoj Provinciji Presvetog Otkupitelja i Crkvi u Hrvata, što nas u ovom, iako tužnom času, ispunja zadovoljstvom, srećom i ponosom. Također smo zahvalni Bogu što nam je darovao vrijeme da se u ovom času i u ovolikom broju – zajedno sa svojim Ocem i Pastirom, nadbiskupom Marinom – saberemo oko žrtvenika Gospodnjega te u zajedništvu vjere, nade i ljubavi, prinesemo ovu svetu misnu žrtvu, kao kad pred lice Gospodnje, za mir i pokoj duše u Bogu našega fra Frane.

Iako se knjiga fra Franina ovozemnog života zatvorila, uvjeren sam da će pred našim očima i u našim srcima, u našim pričama, mislima i u našim molitvama ostati dugo i ugodno sjećanje na njega, na njegovu plemenitost, ljubav i vedrinu, na njegov lik i pojavu. Molimo Gospodina da mu daruje nagradu dobroga i vjernoga sluge, sad kad ga je pozvao u stanove svoje. Majka Marija, Čudotvorna Gospa Sinjska, koju je fra Frano ljubio s osobitom nježnošću, neka ga prati do Jaganjčeva stola i prijestolja, a sv. Franjo neka ga primi u ono nebesko bratstvo koje ujedinjuje sve njegove najbolje sinove. Nama franjevcima Provincije Presvetog Otkupitelja ostaje zadaća da od našega preminulog brata usvojimo i učvrstimo zanos prema franjevačkom odabranju; zalaganje za sklad, mir i pomirenje među ljudima i svim Božjim stvorovima; sinovski odanu, iskrenu i postojanu ljubav prema Crkvi i potpunu predanost u življenju i naviještanju Evandjelja.

Dragi brate fra Frano! Hvala ti za primjer iskrenog, vjernog i ustrajnog življenja ljudskog, kršćanskog, franjevačkog i svećeničkog dostojanstva. Hvala ti za primjer franjevačkog svjedočenja u miru i dobru, u radu i redu.

U ime Provincije, u ime svih njezinih svećenika, časne braće, bogoslova, novaka i sjemeništara, izražavam iskrenu sućut fra Franinoj brojnoj rodbini i prijateljima, njegovoj rodnoj župi Otok i svim župama u kojima je fra Frano djelovao.

Zahvaljujem i svima vama braćo svećenici, redovnici i sestre redovnice; svima vama dragi vjernici; od srca hvala svima!

Svemogući Bože, tvoj je sluga fra Frano iz ljubavi prema Kristu pošao putem savršenog predanja. Daj da se o Kristovu slavnom dolasku raduje i zajedno sa svojom redovničkom braćom uživa blaženstvo tvoga kraljevstva. To te molimo po Kristu Gospodinu našem. Amen“.

Don Drago Šimundža, pastoralni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije, pročitao je pismo sućuti koje je o. Provincijalu uputio nadbiskup mons. Marin Barišić:

Poštovani oče Provincijale,

uz svetkovinu blažene Djevice Marije dušom i tijelom na nebo uznesene, završio je svoje zemaljsko putovanje naš brat fra Frano Bilokapić.

Nadahnut karizmom svetoga oca Franje, kao mladić oduševljeno je prihvatio Gospodinov poziv, darujući svoj život Bogu i bližnjima. Zahvalni smo Bogu za sve dobro koje je pokojni fra Frano učinio za našu Crkvu i naš narod. Svojom vedrinom i izgledom, dobroga zdravlja, mislili smo da se ona biblijska *zbroj je naših godina sedamdeset, ako smo snažni i osamdeset*, za njega ne bi mogla primijeniti.

Ali, vjerujemo da je fra Frano imao mudro srce i znao brojiti svoje dane. Slaveći i klanjajući se pred Otajstvom spasenja, svakodnevno je klicao Tajna vjere. Neka ga naša nebeska Majka na nebo uznesena, Gospa Sinjska, koju je rado fra Frano častio, prati u radost svoga Sina u zajedništvu sa svima svetima, gdje ćemo kao proslavljeni sinovi, Boga Oca licem u lice gledati.

Dok izražavam svoju ljudsku sućut u svjetlu i našega uznesenja, Vama oče provincijale, svoj braći franjevcima, rodbini i prijateljima, osobito župi Svih Svetih u Hrvacama, rado ću se sjetiti pokojnog brata Frane i svih vas u svojim molitvama.

Počivao u miru Božjemu.

+ Mons. Marin Barišić,

Nadbiskup metropolit splitsko-makarski

Don Drago Šimundža, pastoralni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije, izražavajući sućut rekao je:

Izražavam svoju ljudsku sućut o. Provincijalu, braći franjevcima, članovima ovoga drevnog sinjskog samostana, kao i cijeloj njegovoj rodbini i prijateljima.

Dragi moj fra Frane, kad smo se prije mjesec i pol susreli, rekao si mi o problemima koje si u sebi nosio. Lijepo o. Provincijal reče kako ni on ni ja nismo računali da će to tako ići. Ali, sada moram reći kako je taj čovjek, čovjek širokog i otvorenog srca, čovjek topline i blizine, čovjek suradnje i kolegijalnosti, čovjek mnogih ljudskih, redovničkih i svećeničkih vrijednosti i vrednota, završio s problemima svoga srca. Smijem reći da je bio neobično poštovan jer je bio čovjek, kao svećenik je bio čašćen i poštivan jer je bio na svom mjestu, kao redovnik jednako tako.

Dragi moj fra Frane, tako si bio širok svim svojim župljanima, štoviše, svim ljudima – braći i sestrama, prema nama svećenicima, što pokazuje da smo k tebi mogli u svaki čas svratiti, s tobom se pozdraviti, s tobom podijeliti ono što si imao, ali ovog trenutka, u službi pastoralnog vikara, ja ti u ime Crkve zahvaljujem na tvom nesebičnom trudu i radu, tvojim vrijednostima i vrednotama, tvojoj toplini, širini, komunikaciji, tvojoj blizini svakom čovjeku, tvom služenju bratu čovjeku u sakramentalnoj službi. Poštovani fra Frano, neka ti Gospodin za sve to bude vječna nagrada.

Don Stipe Ljubas, dekan Cetinskog dekanata i župnik u Trilju, u ime župnika Cetinske krajine:

U ime našega Cetinskog dekanata od Vrlike do Kamenska, u ime svih svećenika, redovnika i redovnica koji djeluju u ovome našem dekanatu, u ime preko 45000 vjernika katolika, danas se opraštamo od dobrog duha – našega fra Frane koji je s nama dijelio sve ono što svećenik u svećeničkom zajedništvu dijeli sa svojim kolegama.

Fra Frane je imao svoju pojavnost jer njegovi susreti sa svakim čovjekom, a osobito s braćom svećenicima, bili su prava mala svečanost, pravi blagdan. Stoga smo se osjećali uistinu kao braća. Kad bih ga pitao: „Fra Frano, kako si?“, odgovorio bi: „Pajdo, dobro“. Danas kad ga pitam: „Kako si?“, sigurno odozgor odgovora: „Odlično“. To nam je svima put. A onda bi naša komunikacija bila: „Uvijek nešto petljaš, samo petljaš“. To je bilo bratstvo u pravome smislu riječi.

Nadam se i vjerujem da mačkule s božanskoga grada Jeruzalema slave njegov prelazak iz ovozemaljskog života u nebeski život kamo nam je svima poći.

Dragi fra Frano, zahvaljujem ti, još jednom, za ljubav, za čovještvo, za bratstvo, za svećeničku solidarnost, za tvoju svećeničku akciju u pastoralu, za tvoju pobožnost i kontemplaciju. Počivao u miru Božjem.

Fra Bože Norac Kljajo oprostio se od fra Frane sljedećim riječima:

„Pravi je prijatelj bolji od rođenog brata, jer prijatelja biraš, a brata ne!“ (poslovica), a druga narodna mudrost kaže „Prijatelje stvara sreća, a nesreća provjerava“. Fra Frano je stekao puno prijatelja za svoga zemaljskog života. Oni su mu ostali vjerni i u dobru i zlu, a osobito u njegovoj teškoj bolesti, što su pokazali zanimanjem za njegovo zdravlje i nudili svekoliku pomoć. Povodom njegove smrti primili smo brojne izraze sućuti, usmeno i pisano, u susretu i telefonski. Sve to potvrđuje, kao i vi koji ste danas došli na ispraćaj, koliko ste poštivali i cijenili fra Franu.

Ja i fra Frano smo prijatelji od rane mladosti, a to prijateljstvo je posebno provjereno kroz zadnjih osam godina njegova župnikovanja u župi Hrvace. On me neslužbeno proglasio 'kapelanom'. Kao prijatelj mogu reći da je ljubio Boga i štovao Gospu Sinjsku. Ljubav prema hrvatskom narodu baštinio je od svojih roditelja.

Cijeli život krasila ga je evanđeoska ljubav koju je baštinio od svojih roditelja i franjevačka jednostavnost koju je stekao kroz odgojne zavode u Sinju, Visovcu, Makarskoj i Zagrebu. Tu evanđeosku ljubav posebno je pokazivao prema potrebnima. Njegova vrata stana uvijek su bila otvorena ne samo za njegove prijatelje nego i za sve putnike i namjernike, za sve koje su mučile duševne i tjelesne boli. Tko god je pokucao na njegova vrata, bio je lijepo primljen i prijateljski počašćen.

Fra Frano je neizmjereno volio svoj franjevački i svećenički poziv. Tu svoju franjevačku radost pokazao je mnogo puta okupljajući ljude različitih staleža oko sebe. To je činio u svakoj župi koja mu je bila povjerena. Posebno mjesto za takva okupljanja, osobito kad je došao u Hrvace, bilo je njegova kuća u Šurkovači.

Želio bih ukratko iznijeti povijest njegove borbe, 'njegova Getsemanija'. Naime, za vrijeme župnikovanja u župi Studenci započela je njegova borba sa srcem. Nakon oporavka, godine 2003. preuzeo je župu Hrvace. Mnogi su Hrvačani svjesni što je sve učinio kroz zadnjih osam godina, iako nije bio najboljega zdravstvenog stanja.

Iz ovoga zadnjeg vremena želim izdvojiti tri postaje njegova križa: prva, u bolnici Križine od 30. ožujka do 14. travnja 2011. godine; druga, opet u bolnici Križine od 24. svibnja do 10. lipnja 2011.; treća, u bolnici KBC Rebro u Zagrebu od 14. srpnja do 16. kolovoza 2011. godine. Prije odlaska u Zagreb znao je i bio je svjestan svojega stanja. Predao mi je oklopnicu na kojoj je napisao „Sv. mise za donatora srca!“ Ovom prilikom u tvoje ime, dragi prijatelju, i u ime tvoje braće, rodbine i prijatelja i u svoje osobno ime, zahvaljujem donatorima. Izjavljujem pred svima, pred o. Provincijalom i mnogom braćom svećenicima, pred rodbinom i prijateljima, da će njegova želja biti ispoštovana.

Naš narod kaže da zlo nikada ne dolazi samo. To se dogodilo i fra Frani. Osim poteškoća sa srcem, dok je svekolikim optimizmom očekivao transplantaciju srca, pojavile su se druge komplikacije i trebalo je hitno kirurškim zahvatom intervenirati. Budući da je postojala opasnost i rizik za taj određeni zahvat, liječnici su tražili njegov pristanak. Pri punoj svijesti, fra Frano je rekao: „Pustite me da se pomolim!“ Nakon molitve, odgovorio je liječnicima: „U ruke Božje i u Vaše ruke!“ Ta teška operacija učinjena je 12. kolovoza. Nekoliko dana poslije, u noći s 14. na 15. kolovoza, kad je pronađeno srce,

obavljena je transplantacija srca. Na Veliku Gospu probudio se iz kome, ali nažalost, samo na kratko jer su nastale nove komplikacije. Kao posljedica tih događanja na Sv. Roka 16. kolovoza 2011. u 7.15 sati stigla je sestrice smrt. Jučer, u četvrtak 18. kolovoza u 18.00 sati njegovo je tijelo dovezeno u Sinj u njemu najdražu crkvu – crkvu Gospe Sinjske. Znam da je žarko želio proslaviti Veliku Gospu u Sinju, ali Bog je imao druge planove.

Na kraju, želim zahvaliti svima koji su bili u njegovoj blizini kroz ovo zadnje vrijeme. Svjestan sam da je nemoguće sve pojedinačno nabrojiti, ali neke moram izdvojiti. Zahvaljujem liječnicima u KBC Križine (Split) na čelu s dr. Kneževićem kao i osoblju u KBC Rebro (Zagreb) dr. Borki Pezo-Nikolić, prof. dr. sc. Bojanu Biočini, prim. dr. sc. Željku Jelinčiću, dr. Igoru Nikoliću kao i sestrama na KBC-u Rebro.

Posebna zahvalnost ide njegovoj pomoćnici s. Vitaliji Križan, kao i domaćici i sakristanki gđi. Ljubici Malovan. Uz njih, zahvaljujem Vjeki Guciću koji je, također, u svojim mogućnostima pomagao i bio spreman učiniti sve što je potrebno.

I na završetku, u župi Hrvace misa zadušnica za pok. fra Franu bit će u subotu 27. kolovoza u 18.00 sati. Poslije svete mise u župskoj dvorani bit će pripremljen domjenak. Pozivam župljane Hrvaca, njegovu rodbinu i prijatelje, kao i sve svećenike, redovnike i redovnice da još jednom molitvom i druženjem obnovimo uspomene na našega fra Franu.

Dinko Bošnjak, načelnik općine Hrvace, uputio je riječi oproštaja:

Malo je riječi koje imaju snagu suočiti se sa smrću, u ovim trenucima zvuče prazno i izgube snagu. Sve ljudsko je podložno smrti.

Završen je zemaljski put našeg fra Frane. Osam godina svoje vjerne službe proveo je u Hrvacama, živeći i radeći te neumorno stvarajući za svoje župljane i župu. Mnogi su dolazili k njemu žudeći u svojim traganjima i ljudskim patnjama, tražeći mir i svjetlo. Skrovito je činio dobro. Nije izbjegavao život niti je zagovarao odricanje od životne radosti. Volio je kad je kuća bila ispunjena. Bio je čovjek susreta, neumorni stvaratelj.

Blago može narasti kada njime upravlja dobar upravitelj, a fra Frano je to bio. Predanim radom zaslužio je veliko povjerenje i ljubav koja se svakodnevno očitovala.

Bio je dobar pastir. Kao čovjek nije bio pošteđen križa, ali ga je nosio vedrog duha. Raširenih ruku dočekivao je staro i mlado. Živio je uronjen u snagu koja je jača od njegove, a to je snaga u živoga Boga.

Izgarao je i borio se za jedinu mu Hrvatsku, istinskim poletom duše i ustrajnim žarom. Ispunjen život utkao je u dobra djela.

Primaio je naš fra Frano znane i neznane, male i velike, u svakome ostavljao svijetli trag i nadu.

Dode trenutak kad svi uspjesi, padovi, ushićenja, radosti i tuge nestaju jer na svemu što jesmo počiva sjena smrti. Posljednju godinu snalazi ga bolest kao posljedica ljudske smrtnosti, ali znamo da smrt vjernika nije susret s ništavilom, nego s Uskrsim. I u toj životnoj mucu i tjelesnoj nemoći mislio je na druge.

U bolničkoj sobi, priključen na aparate pitao je zašto mu ne daju mobitel da zahvali svima koji su budno iščekivali i budno dijelili njegov križ. Nije zaživjelo novo srce, ali živi i živjet će dobro srce našeg fra Frane u srcima svojih župljana i svih ljudi koji su dijelili njegovu blizinu.

Posljednji put kad smo se vidjeli teško je izgovarao riječi, ali smogao je snage da kaže: „Načelniče, nemojte zanemariti ono što smo svi skupa teškom mukom stvarali“. Ne brini, dragi naš fra Frano, tvoji Hrvatačani koji su te voljeli i poštivali nastavit će putem kojim si nam ti bio zvijezda vodilja.

Hvala ti i Bog ti bio nagrada za sve dobro što si učinio.

Počivaj u miru Božjem!

Ante Babić, načelnik općine Lovreć, u ime općine Lovreć i župe Studenci rekao je:

Poštovani oče Provincijale,
cijenjena subraćo fra Franine Provincije Presvetoga Otkupitelja!

Iskrenu i ljudsku sućut, svoju i stotina Studenčana i Imočana te našega sadašnjeg župnika fra Jakova Begonje izričem mnogobrojnoj fra Franinoj obitelji i rodbini.

U ovoj tišini i sućuti, na ovoj sv. misi, svjedočimo o dostojanstvu života koji je prethodio smrti.

Pjesnik napisa: – *ja nisam putnik / putnik bez karte / ja imam svoj brod / svog Boga / svoj svod / i svoj rod...* –

U ovozemnomu životu pokojni fra Frano zasigurno ne bijaše putnik bez karte. Njegove karte bijahu njegova životna, svjetonazorska načela: Boga ljubiti, domovinu voljeti, pravdu nasljedovati i čovjeku služiti. Ova su načela tvrda, nepodložna mijenama vremena, kao stožerne krjeposti ljudske naravi, obiteljski ucijepljene, poslije izobrazbeno i iskustveno obogaćene. Iz našega obzorja zauvijek u vječnost odlazi čovjek velika srca, plemenita duha, čovjek

i suputnik. Ostavlja nas fra Frano onakav kakva smo ga uvijek poznavali: vesela, uvijek pripravna za pomoć, za rad, za savjet, za druženje i pjesmu.

Fra Frano je došao u Studence 1994. sa sinjskoga gvardijanskoga mjesta i ostao do 2003. g. On je volio Hrvatsku od Vukovara do Rta Kamenjaka, od Bregane do Debeloga Brijega, svaki kamen, svaki pedalj ove zemlje. Tako je i Studence volio. Oduševljen, radišan, kakav je bio, prionuo je za posao, uređenje crkve, kapelica, zvonika, kuće, okoliša, groblja i drugih stvari koje nisu bile sastavni dio njegove dužnosti. Osobito se brigao za stare i nemoćne. Poletan i u žaru širenja misli i djela sv. Franje, mira i dobra, uputio se nepredvidivim putovima i trnovitim stepenicama, da bi nama u Studencima, u Imotskoj krajini svima bilo bolje.

On pripadaše onima koji su duh, dušu i srce Hrvatske njegovali i njezinu slobodu snivali, uzdajući se u mogućnost prevladavanja podijeljenog hrvatstva. Kada je došla povijesna prigoda za stvaranje samostalne Hrvatske, bez dvojbe, uključio se u njezino ostvarenje na svim područjima.

U teškomu i odsudnomu vremenu iskaza se kao rodoljub, uzor poštenja i junaštva, ostajući vjeran svojim redovničkim načelima, nekada bez razumijevanja ljudi i sredine.

To je sve bio naš fra Frano, čovjek postojan kao hrid, u svemu a najviše u služenju svojim i drugima.

Na kraju: s tugom i boli u srcu, sa suzom u oku i gromom u grlu prepuštam Te Stvoritelju da Ti bude blag i milostiv za Tvoje ovozemaljske grijeha, a milostiv na Njegovu sudu. Zbogom, Prijatelju! Hvala Ti, fra Frano za naša druženja i razgovore, pa i za onaj posljednji, nedorečeni na zagrebačkomu Rebru.

Veliki pravedniče, ljudino naša, snivaj vječnim spokojem u zemlji hrvatskoj, sinjskoj, koju si istinski i svim žarom toliko volio! Zato znam da će Ti biti laka.

Ivan Bilokapić, u ime rodbine, rekao je sljedeće riječi oproštaja:

Dragi brate, striče, djede i ujače !

Bilo je to na blagdan Svetog Roka 16.8., tvog najdražeg sveca, zaštitnika Udovičića, u jutarnjim satima kad smo primili tu tužnu vijest da je tvoje plemenito srce prestalo kucati. Mnoge bitke u životu si dobio, a ovu si nažalost izgubio. Teško je vjerovati da si otišao da te više nema, da je tvoja ovozemna misija završena i da nam se nećeš vratiti.

Tvoj osmijeh, tvoj polet, tvoj entuzijazam i tvoju volju za životom nikada nećemo zaboraviti.

Bio si izniman i poseban po mnogo čemu, čovjek plemenite volje, nesebičan, dobronamjieran, strpljiv, pun nade i vjere u bolje sutra. Bio si uvijek spreman na žrtvu i pomoć najpotrebnijima, a posebno malim ljudima.

U našem srcu i našim mislima bio si velik, nedostižan primjer svima nama i s ponosom ćemo čuvati uspomenu na tebe. Mi, tvoja najbliža rodbina, zahvaljujemo Bogu i Njegovoj Majci što su te izabrali da budeš svećenik i da služiš našoj svetoj Crkvi. Ovo je gorak trenutak istine, trenutak boli, tuge, ali i ponosa kada postajemo svjesni da te više nema.

Opraštajući se od tebe, želimo ti ovdje još jednom zahvaliti za sve ono što si učinio za nas, a posebno za doprinos u Domovinskom ratu u stvaranju slobodne, suverene i neovisne Republike Hrvatske, koju si sanjao i za koju si živio.

Neka ti laka bude hrvatska zemlja koju si toliko volio i za koju si se čitav život borio i žrtvovao.

Dragi striče, ujače, brate i djede, Bog te blagoslovio, doviđenja i zbogom u vječnosti, tvoja bliža rodbina.

Hvala ti za mnoge zore i jutra, hvala ti za jučer, hvala ti za sutra.

Hvala ti za sve što si učinio za nas, neka ti Bog bude vječna nagrada i vječni spas.

Bio si ponos kuće i svih nas i još dugo i dugo u nama će odzvanjati tvoj glas. Protiv bolesti si se borio, bio si kao lav, vjerovao si da već sutra možeš biti zdrav. Pitamo se da li je ovo zaista kraj da u tvojim očima više nikada nećemo vidjeti blještavilo i sjaj.

Na naše oči naviru plač i suze, oh Bože, zašto nam ga tako rano uze.

Dragi fra Frano, dragi brate, otišao si, a naše duše su ranjene i naša srca pate. Dok ti odlaziš u vječno počivalište u svoj novi dom, u našim srcima bol, tuga, krš i lom.

Šteta na svom ispraćaju što ne vidiš sav taj svijet, dok putuješ i odlaziš na svoj posljednji let.

Tvoje tijelo na posljednji put kreće, vjerujem da te tvoji prijatelji zaboravit neće. Mi više nikada s tobom nećemo sjesti za stol i naša srca ispunit će tuga i bol. I negdje u blizini potok tiho žubori, a na tvom prozoru crna marama se lagano vijori.

Bio si primjer kakav čovjek treba biti, otišao si, moramo biti ponosni, a ne suze liti.

Sutra će zapuhati vjetar, možda padnu i kiše, a mi tebe nećemo vidjeti nikada više.

I gorjet će svijeća i plamen će se širiti, a tebe nema i kako se s tim pomiriti.
Doći će i jesen, a Cetina će i dalje teći, a ti više nikada u svoj krevet nećeš leći.
Nestat će dana i sunce će zaći, a mi tebe u Hrvacama više nećemo naći.

I ujutro će nova zora zaruditi, a ti se više nećeš probuditi.

Možda naiđu i lijepi dani, a mi ćemo biti bez tebe, bit ćemo sami.

Hvala ti, Bože, što nam ga dade i što nam ga uze, ipak smo se nadali i vjerovali da će još biti s nama, da će živjeti duže.

Još jednom zbogom, fra Frano, hvala ti, uvijek ćemo ti zahvalni biti, jeseni, zimi u proljeće i liti.

Oproštajno slovo fra Bože Lovrića

„I da si mi zdravo, starče Milovane, Boga moli, ostavi megdane, sve je ništa, sve će u prah poći, grije plači, Bogu valja doći” (Kačić).

Pri oproštaju s našim dragim župnikom fra Franom svima nama mogu dobro doći ove spomenute riječi drevnog pjesnika Kačića, jer svatko od nas može svakog trenutka Bogu doći. Ako našem fra Frani pri kraju njegova života i nisu padale na pamet ove Kačićeve riječi, obuzimale su ove kršćanske misli njegovu pamet i njegovu redovničko svećeničku dušu. Bio je svjestan svoje teške bolesti. I zato nije umro ni naglom ni nepripravnom smrću, nego u Gospodinu zaista blago preminuo i otišao svom nebeskom Ocu, jer je bio dobar župnik i sretan svećenik.

Mi hrvatački svećenici pratili smo njegovo osmogodišnje župnikovanje u našim Hrvacama. Svima nama je rado otvarao i župnu kuću i svoje svećeničko bratsko srce. Sa svime, kako se ono kaže, što je Bog dao, bio nam je na raspolaganju, jer je bio susretljiv i gostoljubiv. Lijepo bi se doimao svaki susret s njim. Odisao je neobičnom vedrinom i susretljivošću, njemu svojstvenom, od Boga darovanom.

Prema svojim prilikama i mogućnostima okupili bismo se mi hrvatački svećenici osobito za blagdan Žalosne Gospe, a on bi na završetku sv. mise pred svijetom svakog pojedinačno spomenuo, pozdravio, ohrabrio. U najsvečanijim prigodama se pred svojom župskom zajednicom postavljao kao pravi kućedomaćin, koji je, opet na njemu svojstven način, znao sve razveseliti, ohrabriti, gotovo razdragati, i to nas je uvjeralo da je od svojih Hrvaćana bio ne samo dobro primljen, nego zaista obljubljen.

Kad je počeo teže pobolijevati, braća svećenici iz Sinja, osobito fra Joško Kodžoman pomagali su ga i hrabрили na putu njegove kalvarije. Dakako, fra Jošku, fra Boži Norcu Kljaji i svim svojim pomoćnicima bio je duboko zahvalan.

Jedan veliki teolog (R. Guardini) u jednoj je prigodi rekao: "Kad Bog bude sve i u svemu, tada će svijet procvjetati". I naš fra Frano je na tom planu radio i proveo svoj svećeničko-redovnički život. Proveo i uspio. Zato, neka mu dobri Bog bude vječna nagrada. – Pokoj vječni...

† Nediljko Križanović

U nedjelju, 10. srpnja 2011. godine, preminuo je Nediljko Križanović (r. 1921.) otac našega brata fra Ivana Križanovića koji vrši službu župnika u Münchenu – St Gabriel.

Misa zadušnica i sprovodni obredi slavljani su u ponedjeljak, 11. srpnja 2011. godine, u župi Turjaci.

† Mara Čupić

U petak, 26. kolovoza 2011. godine, preminula je Mara Čupić (r. Čavid) majka našega brata fra Ivana Čupića koji vrši službu župnika u Mirlović Zagori.

Misa zadušnica i sprovodni obredi slavljani su u nedjelju, 18. kolovoza 2011. godine, u crkvi Sv. Ivana Krstitelja u Badnju (kod Drniša).

† Stipe (Rajko) Čovo

U utorak, 4. listopada 2011. godine, preminuo je Stipe (Rajko) Čovo, otac našega brata fra Damjana Čove, koji vrši službu župnika u Brštanovu.

Sprovodni obredi obavili su se u četvrtak, 6. listopada 2011. godine, u 16. sati na groblju Sv. Frane u Sinju. Poslije sprovodnih obreda slavljena je misa zadušnica u 17 sati u crkvi Gospe Sinjske.

Školjkini biseri – AFORIZMI

Fra Stanko Radić, ŠKOLJKINI BISERI – AFORIZMI, Split, 2011.

Britke misli - korisne poruke

Zadovoljstvo mi je što mogu sudjelovati u vrijednom uratku štovanog fra Stanka Radića, u naslovu "Školjkini biseri", u kojem nam autor podastire preko 1000 mudroslovica, obrađenih u 240 tema.

Svatko tko se bavi, pa makar i periferno, ovom književnom formom zna koliko je to zahtjevan posao, posložiti po temama i abecednom redu. Fra Stanko si je dao truda i jedan je od rijetkih aforista koji je na taj način oblikovao knjigu i tako povećao njezinu vrijednost.

Kao duhovnik pisac je i do sada objavljivao različita spisateljska djela, a "Školjkini biseri" su prvijenac aforističke radoznalosti i zaintrigiranosti, ako se izuzme njegovo javljanje u katoličkom mjesečniku "Maria".

U spomenutom uratku, autor nam daje na znanje kako je s aforizmom na svom terenu te nam se značajki obraća britkim izričajem, ostavljajući korisne poruke.

Naravno, svi aforizmi nisu jednako uspjeli u izrazu i sadržaju, ipak većina ima zavidnu razinu dojmljivosti i domišljatosti, radi čega ih je trebalo podastrijeti širem krugu čitatelja.

Pažljivim iščitavanjem uočljivo je kako je autor zabrinut za ugrozu svih tradicionalnih svetinja i vrijednosti i nije posve siguran u njihovu održivost pred naletima raznih podmetanja. Ako se tome doda i uloga medija, onda je slika još sumornija.

Kroz svoje aforizme pisac dominantno ustrajava u obrani svetinja kao što su: vjera, Katolička crkva, dom, obitelj, domovina... i u tom dijelu je nepokolebljiv, želeći tako svoja razmišljanja prenijeti na čitatelja.

Čitatelji će primijetiti da autor pažljivo prati i osluškuje zbivanja u društvu. Dobri primjeri ga potiču, a na loša stanja ukazuje, dok totalne pogreške osuđuje, uvijek u dobroj namjeri, isključujući osobnost.

Poneki čitatelji će zapaziti da u "Školjkinih biserima" ima dosta katoličkog sadržaja, što je posve razumljivo s obzirom na duhovničko poslanje autora, a na koncu ima li boljeg štiva od Biblije koja svim aforistima služi kao aforistički priručnik.

Razvidno je da se promoviranjem knjige ne može knjigu predstaviti u cijelosti, stoga ovo vrijedno štivo treba imati u svojoj biblioteci i opetovano

ga iščitavati, poglavito onda kada smo potišteni i nemirni od teško shvatljivih zbivanja. Želim pripomenuti još jednu misao. Čitajući bisere iz “Školjkinog biserja” našega dragog prijatelja fra Stanka, zapazio sam kako se kroz cijelu knjigu proteže genijalna misao velikog ruskog pisca Dostojevskog: “Ako me netko želi uvjeriti da je istina izvan Krista, ja bih radije prihvatio Krista, nego tu istinu”.

Ne znam je li to bila namjera fra Stanka, ali nas svaki aforizam iz knjige na to podsjeća, pa se može ustvrditi: Bravo za autora!

Smatram kako pojedini aforizmi zaslužuju ući u antologiju hrvatskih aforizama.

Ing. Josip Grgić, *publicist-aforist*

ADRESAR FRANJEVAČKE PROVINCIJE PRESVETOGA OTKUPITELJA

PROVINCIJSKE USTANOVE

PROVINCIJALAT SPLIT

21000 SPLIT
Trg Gaje Bulata 3
Tel: 021/ 362-388 Provincijal
Tel: 021/ 348-182 Tajnik
Fax: 021/ 347-822
Tel: 021/ 362-649 Ekonom
Fax: 021/ 348-116
E-mail: provincijalat-franjevaca@st.t-com.hr

SJEMENIŠTE SINJ

21230 SINJ
Fratarski prolaz 4
Tel: 021/ 824-400
Fax: 021/ 824-331
Tel: 021/ 826-519 Ravnatelj

GIMNAZIJA SINJ

21230 SINJ
Franj. klasične gimnazije 22
Tel./Fax: 021/ 821-809 tajništvo
Tel: 021/ 825-009 zbornica

POSTULATURA IMOTSKI (SAMOSTAN IMOTSKI)

NOVICIJAT VISOVAC

22324 DRINOVCI
Tel: 022/ 775-755
Fax: 022/ 775-752

KLERIKAT SPLIT

21000 SPLIT
Put iza nove bolnice 10 C
Tel: 021/ 541 700
021/ 541 704

“PLANINA I MORE“

21500 MAKARSKA
Franjevački put 1
Tel: 021/ 611-256

“PANIS VITAE“

21000 SPLIT
Trg Gaje Bulata 3
Tel./Fax: 021/ 344-998

“KAČIĆ“

21230 SINJ
Alojzija Stepinca 1
Tel: 021/ 70 70 71
Fax: 021/ 70 70 20

“MARIJA“

21000 SPLIT
Trg Gaje Bulata 3
Tel./Fax: 021/ 348-184

“DOBRI OTAC ANTIĆ“

10000 ZAGREB
Vrbanićeva 35
Tel: 01/ 46-60-031

“FRA RAFO KALINIĆ“

21000 SPLIT
Trg Gaje Bulata 3
Tel: 021/ 340-190

“SLUŽBA BOŽJA“

21000 SPLIT
Trg Gaje Bulata 3
Tel: 021/ 343-561
E-mail: sluzbaboza@st.htnet.hr

OSTALE USTANOVE

KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET

Udružena ustanova splitske metropolije
i Franjevačke prov. Presv. Otkupitelja
21000 SPLIT
Zrinsko-Frankopanska 19
Tel./Fax: 021/ 386-144

FRANJEVAČKI INSTITUT ZA KULTURU MIRA

21000 SPLIT
Poljudsko šetaliste 4
Tel./Fax: 021/ 381-011

DEUTSCHLAND

Iz HR: 0049 ne birati 0 od gradskog predbroja

HRVATSKI DUŠOBRIZNIČKI URED U NJEMAČKOJ

FRANKFURT

An den Drei Steinen 42d
60435 FRANKFURT/M
Tel: 069/ 95 40 480 ured
Fax: 069/ 95 40 48 24
Tel: 069/ 95 404 811 stan
E-mail: delegatur@kroatenseelsorge.de

SAMOSTAN

MÜNCHEN

Franziskanerkloster St. Gabriel
Versaillerstr. 20
81677 MÜNCHEN
Tel: 089/ 41 95 010 Župni ured
Fax: 089/ 47 98 52
Tel: 089/ 415 595 80 Gvardijan
Tel: 089/ 419 501 16 Župnik
Tel: 089/ 419 501 25 Pavao Žmire
Fax: 089/ 470 849 81
Tel: 089/ 416 198 31 Božo Ančić
Fax: 089/ 416 198 33

HRVATSKE KATOLIČKE MISIJE

BERLIN

Feldstrasse 4
13555 BERLIN
Tel: 030/ 261 15 40; 261 15 49
Fax: 030/ 2 62 83 97

BIETIGHEIM-BISSINGEN

Umlandplatz 1;
74321 Bietigheim - Bissingen
Tel.: 07142/ 7739473
Fax: 07142/ 7739473

Sv. Ante Padovanski - Vahingen Enz
Goethestr. 54; 71665 Vaihingen/Enz
Tel. 07042/816870
Fax: 07042/5562

Sv. Ilija prorok - Illingen
Eichwaldstr.
35; 75428 Illingen
Tel. 07042 827872

DARMSTADT

Feldbergstr. 32
64295 DARMSTADT
Tel: 06151/ 89 62 66 ured
Fax: 06151/ 85 15 22
Stan: Eschollbrückerstr. 13
64295 DARMSTADT
Tel: 06151/ 39 17 865

DÜSSELDORF

Van-Douven-Str. 8
40227 DÜSSELDORF
Tel: 0211/ 78 41 21 ured
Tel: 0211/ 78 44 53 stan
Fax: 0211/ 8892 742

ESSLINGEN

Untere Beutau 8-10
73728 ESSLINGEN
Tel: 0711/ 35 58 07
Fax: 0711/ 35 57 94
Stan: Lindenstr. 95
73760 OSTFILDERN
Tel: 0711/ 341 49 08

FRANKFURT

Niedenu 27
60325 FRANKFURT/M
Tel: 069/ 72 31 25
Fax: 069/ 72 33 63

FREISING

Domberg 7
85354 FREISING
Tel: 08161/ 73 59
Fax: 08161/ 417 57

KELKHEIM

Am Kirchplatz 6
65779 KELKHEIM
Tel: 06195/ 97 66 71
Fax: 06195/ 97 66 72

KÖLN

Berrenratherstr. 129
50676 KÖLN (Sülz)
Tel: 0221/ 298 13 655

LUDWIGSBURG

Schorndorfer Str. 31
71638 LUDWIGSBURG
Tel: 07141/ 92 69 71
Fax: 07141/ 90 38 90
Stan:
Mozart str. 10
71640 Ludwigsburg
Tel: 07141/ 26 79 117

MAINZ

Emmeranstraße 15
55116 MAINZ
Tel: 06131/ 22 94 54
Fax: 06131/ 22 94 62

MÜNCHEN

Schwanthaler Straße 98
80336 MÜNCHEN
Tel: 089/ 17 95 810
Fax: 089/ 17 95 81 11

OFFENBACH

Marienstraße 38
63069 OFFENBACH/M
Tel: 069/ 845 749
Fax: 069/ 848 497 64
Stan: Schäferstraße 20
63069 OFFENBACH/M
Tel: 069/ 84 66 29

ROSENHEIM

Heilig-Geist-Straße 46
83022 ROSENHEIM
Tel: 08031/ 34 181
Fax: 08031/ 58 98 23
Stan: Aventinstraße 16/II
83022 ROSENHEIM
Tel: 08031/ 14 686
Fax: 08031/ 79 74 23

RÜSSELSHEIM

Im Kleinen Ramsee 21
65428 RÜSSELSHEIM
Tel: 06142/ 1 22 70

SINDELFFINGEN

Bleichmühlestr. 11/2
71065 SINDELFFINGEN
Tel: 07031/ 87 31 33
Fax: 07031/ 87 90 75
Stan: Eyachstr. 36
71067 SINDELFFINGEN
Tel: 07031/ 87 73 66
Fax: 07031/ 87 90 75
Mob: 0172/ 710 78 05

STUTTGART - ZENTRUM

Heusteigstr. 18
70182 STUTTGART
Tel: 0711/ 6 40 30 40
Tel: 0711/ 6 40 30 49
Fax: 0711/ 6 49 32 78
Stan: Staffenbergstr. 46
70184 STUTTGART
Tel: 0711/ 1 64 54 71

STUTT. - BAD CANNSTATT

Salacher Str. 33
70327 STUTTGART
Tel: 0711/ 9561919
Fax: 0711/ 9561918

WAIBLINGEN

Marienstr. 16
71332 WAIBLINGEN
Tel: 07151/ 15 2 22
Fax: 07151/ 59 9 00
Stan: Lenzhalde 18
71332 WAIBLINGEN
Tel: 07151/ 98 16 104

WUPPERTAL

HKM Wuppertal
Am Deckershäuschen 94
42111 Wuppertal
e-mail: hkm.wuppertal@t-online.de
Tel: 0202/ 30 10 89
Fax: 0202/ 30 61 45

NJEMAČKA PASTVA

GERETSRIED

Johann-Sebastian-Bach-Str. 2
82538 GERETSRIED
Tel: 08171/ 315 96
Fax: 08171/ 38 04 79
Tel: 08171/ 38 04 76 stan

ITALIA

Iz HR: 0039 birati 0 od gradskog predbroja

RIM

Collegio "Antoniano"
Via Merulana 124
00185 ROMA
Tel: 06/ 70-373-9 centrala
Fax: 06/ 70-373-614
Tel: 06/ 70-373-716
06/ 70-373-726 Hrvatsko bratstvo

MOLISE

Piazza N. Neri 4
86050 Acquaviva Collecroce (CB)
Tel: 08/ 75 97 00 16

SLOVENIJA

Iz HR: 00386 ne birati 0 od gradskog predbroja

LJUBLJANA

Prešernov trg 4
1000 LJUBLJANA
Tel: 01/ 24 29 322
Fax: 01/ 24 29 323
Tel: 01/ 24 29 300 samostan

ENGLESKA

Iz HR: pozivni 0044

LONDON

17 Boufflower Road
London, SW11 1RE, UK
Tel./Fax: 0/ 207 2233 530

CANADA

Iz HR: pozivni 001

VANCOUVER

3105 E. 1st Avenue
VANCOUVER - B. C., V5M 1B6
Tel: 604/ 253-2089
Fax: 604/ 254-5198

USA

Iz Hrvatske pozivni broj 001

SAN JOSE

901 Lincoln Avenue
S. JOSE, California 95126
Tel: 408/ 279-0279
Fax: 408/ 292-5868

WASHINGTON

Hrgović, fra Jure
Franciscan monastery of the Holy Land
1400 Quincy Street, N.E.
Washington, DC 20017
tel.+1 202 526 6800

